



**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**που εκπονήθηκε για τη χορήγηση
Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών**

**από την
Μαρία Ελένη Κασιώτη
Α.Μ. 4262021011**

**ΘΕΜΑ: «Ανάπτυξη Μονάδων Προσχολικής Εκπαίδευσης: Μια
εμπειρική μελέτη από την σκοπιά της θεωρίας κοινωνικών
συστημάτων»**

**«Developing Early Childhood Education Units: An empirical study
from a social systems theory perspective»**

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αναστάσιος Κοντάκος	Καθηγητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	Επιβλέπων
Βασίλης Παπαβασιλείου	Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	Μέλος συμβουλευτικής Επιτροπής
Παναγιώτης Σταμάτης	Καθηγητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	Μέλος συμβουλευτικής Επιτροπής

ΡΟΔΟΣ, 2023

Η έγκριση της παρούσης Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων της συγγραφέως.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....σελ. 6	σελ. 6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....σελ.7	σελ.7
ABSTRACT.....σελ.7	σελ.7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ.8	σελ.8
Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....σελ.9	σελ.9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΘΕΩΡΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.....σελ.9	σελ.9
1.1 Θεωρία Σχολείου.....σελ.9	σελ.9
1.2 Το σχολείο σε επίπεδο γενικής κοινωνίας.....σελ.10	σελ.10
1.3 Το σχολείο σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος.....σελ.11	σελ.11
1.4 Το σχολείο σε επίπεδο οργάνωσης.....σελ.11	σελ.11
1.5 Το σχολείο σε επίπεδο λειτουργίας.....σελ.12	σελ.12
1.6 Το σχολείο σε επίπεδο διάδρασηςσελ.12	σελ.12
1.7 Σχολική Αποτελεσματικότητα.....σελ.13	σελ.13
1.8 Σχολική βελτίωση.....σελ.13	σελ.13
1.9 Μοντέλα σχολικής ανάπτυξης.....σελ.14	σελ.14
1.10 Ποιοτικό ή καλό σχολείο.....σελ.14	σελ.14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ.....σελ.15	σελ.15
2.1 Γενική Θεωρία Συστημάτων.....σελ.15	σελ.15
2.2 Προσεγγίσεις της συστημικής θεωρίας σε διαφορετικούς κλάδους.....σελ.15	σελ.15
2.3 Θεωρία Κοινωνικών Συστημάτωνσελ.17	σελ.17
2.4 Το σχολείο υπό την οπτική της συστημικής θεωρίας.....σελ.18	σελ.18
2.5 Το σχολείο ως αυτόνομο, αυτοαναφορικό και αυτοποιητικό σύστημα.....σελ.19	σελ.19
2.6 Το σχολείο ως μανθάνων οργανισμός.....σελ.20	σελ.20
2.7 Το σχολείο ως ευφύες σύστημα.....σελ.20	σελ.20
2.8 Συστημική ή πολύπλοκη σχολική ανάπτυξη.....σελ.20	σελ.20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....σελ.20	σελ.20
3.1 Εισαγωγή.....σελ.20	σελ.20
3.2 Σύντομη ιστορική αναδρομή της Προσχολικής Εκπαίδευσης.....σελ.21	σελ.21
3.3 Προσχολική αγωγή.....σελ.22	σελ.22
3.4 Η προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα.....σελ.23	σελ.23
3.5 Προσχολική εκπαίδευση και βασικές παιδαγωγικές αρχές.....σελ.24	σελ.24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....σελ.28	σελ.28

4.1 Οι μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης ως φορέας κοινωνικοποίησης.....σελ.28	σελ.28
4.2 Το ολοήμερο νηπιαγωγείο.....σελ.29	σελ.29
4.3 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα ολοήμερου νηπιαγωγείου.....σελ.30	σελ.30
4.4 Βρεφονηπιακός σταθμός.....σελ.32	σελ.32
4.5 Παιδικός σταθμός.....σελ.33	σελ.33
4.6 Η μετάβαση των νηπίων από τον παιδικό σταθμό στο νηπιαγωγείο.....σελ.34	σελ.34
4.7 Η μετάβαση των νηπίων από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο.....σελ.35	σελ.35
4.8 Αδυναμίες σχολικής ανάπτυξης και τρόποι βελτίωσης νηπιαγωγείου.....σελ.36	σελ.36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΣΤΕΓΑΖΟΜΕΝΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ.....σελ.36	σελ.36
5.1 Ορισμός Συστεγαζόμενων Σχολείων.....σελ.36	σελ.36
5.2 Λειτουργικότητα Συστεγαζόμενων Σχολείων.....σελ.37	σελ.37
5.3 Προϋποθέσεις για σχολική αποτελεσματικότητα στα συστεγαζόμενα σχολεία.....σελ.37	σελ.37
Β' ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.....σελ.38	σελ.38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....σελ.38	σελ.38
6.1 Επιστημονικό Υπόβαθρο.....σελ.38	σελ.38
6.2 Προβληματισμός της έρευνας.....σελ.39	σελ.39
6.3 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....σελ.39	σελ.39
6.4 Μεθοδολογία έρευνας.....σελ.39	σελ.39
6.5 Διατύπωση των Υποθέσεων ή των ερωτημάτων της έρευνας.....σελ.39	σελ.39
6.6 Σχεδιασμός της έρευνας.....σελ.40	σελ.40
6.7 Δείγμα.....σελ.40	σελ.40
6.8 Εργαλεία της έρευνας.....σελ.41	σελ.41
6.9 Διαδικασίες Ανάλυσης Δεδομένων.....σελ.42	σελ.42
6.10 Περιορισμοί της έρευνας.....σελ.43	σελ.43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....σελ.43	σελ.43
7.1. Αποτελέσματα έρευνας ανά Προσχολική Μονάδα.....σελ.43	σελ.43
7.1.1 Α' Προσχολική Μονάδα.....σελ.43	σελ.43
7.1.2 Β' Προσχολική Μονάδα.....σελ.50	σελ.50
7.1.3 Γ' Προσχολική Μονάδα.....σελ.57	σελ.57
7.1.4 Δ' Προσχολική Μονάδα.....σελ.64	σελ.64
7.1.5 Ε' Προσχολική Μονάδα.....σελ.71	σελ.71
7.1.6 ΣΤ' Προσχολική Μονάδα.....σελ.77	σελ.77
7.1.7 Ζ' Προσχολική Μονάδα.....σελ.84	σελ.84

7.1.8	Η' Προσχολική Μονάδα.....σελ.91
7.2.	Συνολικά αποτελέσματα.....σελ.97
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....σελ.100	
8.1.	Περίληψη.....σελ.100
8.2.	Συμπεράσματα.....σελ.101
8.3.	Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....σελ.101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.103	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΦΥΛΛΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ.....σελ.107	

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώνονται οι σπουδές μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών: «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων» του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες του μεταπτυχιακού προγράμματος που με βοήθησαν να διευρύνω πολύπλευρα τις γνώσεις μου. Ιδιαίτερα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον διευθυντή του μεταπτυχιακού προγράμματος και επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Κοντάκο Αναστάσιο για την πολύτιμη βοήθεια του, τον χρόνο, την καθοδήγηση και την υποστήριξη που μου παρείχε τόσο δια ζώσης όσο και εξ αποστάσεως στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Ακόμη, ένα μεγάλο ευχαριστώ στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής οι οποίοι δέχτηκαν με χαρά να συνεργαστούμε.

Το μεγαλύτερο «ευχαριστώ» θα εκφράσω στην όμορφη οικογένεια μου και ιδιαίτερα στον πατέρα μου Αλέξανδρο Κασιώτη, για την στήριξη που μου παρέχουν σε κάθε μου βήμα ως προς την πραγματοποίηση των ονείρων μου. Δίχως τα άτομα αυτά, τίποτα από όσα έχω καταφέρει μέχρι σήμερα δε θα ήταν πραγματικότητα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα ερευνητική εργασία αφορά τη δομή, οργάνωση και λειτουργία των συστεγαζόμενων νηπιαγωγείων σε μια συγκεκριμένη περιοχή ενός νησιού των Δωδεκανήσων. Σκοπός της είναι να διερευνήσει τον τρόπο λειτουργίας των συστεγαζόμενων προσχολικών μονάδων και να εμβαθύνει στα προβλήματα που προκύπτουν και επηρεάζουν την σχολική ανάπτυξη μέσα από το πρίσμα της θεωρίας των κοινωνικών συστημάτων. Στα πλαίσια της εργασίας έγινε έρευνα με συλλογή στοιχείων από φύλλα παρατήρησης σύμφωνα με τις 5 διαστάσεις πολυπλοκότητας του Wilke.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν διεξήχθησαν έπειτα από την επιτόπια παρατήρηση της ερευνήτριας στις συστεγαζόμενες προσχολικές μονάδες της περιοχής αλλά και της δομημένης συζήτησης μεταξύ προϊσταμένης και ερευνήτριας. Τα αποτελέσματα αυτά, φανερώνουν το πρόβλημα που υπάρχει στην αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας ως προς τον χώρο, τον τεχνολογικό εξοπλισμό, τους υλικούς και οικονομικούς πόρους, κλπ. αλλά ταυτόχρονα το πρόβλημα αυτό καλύπτεται από άλλες διαστάσεις ισοσταθμίζοντας έτσι την λειτουργία των προσχολικών μονάδων επιφέροντας ως έναν βαθμό σχολική ανάπτυξη και σχολική αποτελεσματικότητα.

Λέξεις – Κλειδιά: Συστεγαζόμενα σχολεία, πολυπλοκότητα, δομή, λειτουργία, οργάνωση, Θεωρία Κοινωνικών Συστημάτων.

ABSTRACT

This investigative thesis concerns the structure, organization and operation of co – located kindergartens in a specific area of an island of the Dodecanese. The purpose of the research is to investigate the functioning of co-located preschool units and to deepen into the problems that arise and affect school development through the lens of social systems theory. As part of the study research was done by collecting data from observation sheets according to Wilke's 5 dimensions of complexity.

The results obtained came out after the on-site observation of the researcher in the co-located pre-school units of the area as well as the structured discussion between the director and the researcher. These results reveal the problem that exists in the objective dimension of complexity in terms of space, technological equipment, material and financial resources, etc. but at the same time this problem is covered by other dimensions thus equalizer the operation of preschool units, bringing to a certain extent school development and school efficiency.

Key-Words: Co – location schools, complexity, structure, function, organization, Social Systems Theory.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σχολείο, είναι ένας κοινωνικός εκπαιδευτικός θεσμός με συγκεκριμένη δομή, σκοπό και στόχους που αφορούν κυρίως τον/την μαθητή/τρια και την κοινωνία. Ο/η κάθε μαθητής/τρια μέσα από το σχολείο ενσωματώνει αξίες, στάσεις και αντιλήψεις, οι οποίες θα διαμορφώσουν τον χαρακτήρα του και την συμπεριφορά του. Η πρώτη υποχρεωτική επαφή του/της μαθητή/τριας με το σχολείο έρχεται από 3,5 έως 6 ετών σε μονάδες Προσχολικής Αγωγής όπου το παιδί καλλιεργεί τις νοητικές, συναισθηματικές, ψυχικές και σωματικές ικανότητες και δεξιότητες του δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο τις κατάλληλες βάσεις για μια επιτυχημένη πορεία στη μετέπειτα εκπαίδευση τους.

Μέσα υπό το πρίσμα των Κοινωνικών Συστημάτων, το σχολείο φαίνεται να επηρεάζει και να επηρεάζεται τόσο από το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα όσο και από το ίδιο το σχολικό σύστημα και τα εμπλεκόμενα μέλη της. Έχει βιβλιογραφικά αποδειχθεί πως αυτή η επιρροή, τις περισσότερες φορές, φέρει θετικά αποτελέσματα στη σχολική μονάδα αφού προάγει ιδέες με απώτερο στόχο την ανάπτυξη. Συνεπώς, για να επιτύχουμε σχολική ανάπτυξη θα πρέπει όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό να επιδιώκει άνοδο και βελτίωση της σχολικής μονάδας παρέχοντας έτσι περισσότερες ευκαιρίες μάθησης.

Η παρούσα εργασία θα αποτελείται από δύο μέρη: το θεωρητικό και το ερευνητικό. Αρχικά, στο πρώτο μέρος, το θεωρητικό, θα επιχειρήσουμε να μελετήσουμε τις Μονάδες Προσχολικής Εκπαίδευσης από την σκοπιά της Θεωρίας Κοινωνικών Συστημάτων. Ακόμη, θα γίνει αναφορά στην πρώτη υποχρεωτική μονάδα εκπαίδευσης, το νηπιαγωγείο, το οποίο στις μέρες μας κατέχει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη τόσο του ατόμου ειδικότερα όσο και ολόκληρης της κοινωνίας γενικότερα. Τέλος, στο δεύτερο μέρος, μέσω μιας εμπειρικής μελέτης σε μια Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης σε ένα νησί της Δωδεκανήσου, θα ερευνηθεί κατά πόσο μια Συστεγαζόμενη Μονάδα Προσχολικής Αγωγής μπορεί να οργανώνει και να ακολουθεί διαδικασίες Συστημικής Σχολικής Ανάπτυξης.

1.1 Θεωρία Σχολείου

Από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα, η έννοια του σχολείου τείνει να μεταβάλλεται συνεχώς. Η μεταβολή αυτή, δεν οφείλεται μόνο στην διαρκώς εξέλιξη της κοινωνίας στον τεχνολογικό τομέα αλλά και στην ανοδική πορεία της επιστήμης και της οικονομίας. Σε αυτούς τους γρήγορους ρυθμούς της ανάπτυξης, κατάφερε σταδιακά να εξελιχθεί η επιστήμη διαμορφώνοντας μια νέα κοινωνική δομή η οποία στόχευε στην πιο ουσιαστική μάθηση μέσω πιο εξελιγμένων μορφών μάθησης και εκπαίδευσης. Κατά αυτόν τον τρόπο, θα γίνονταν όλες οι απαραίτητες αλλαγές έτσι ώστε να αποφευχθεί ο παθητικός ρόλος της σχολικής μονάδας που ίσχυε παλαιότερα και θα είχαμε την ευκαιρία να ενσωματώσουμε στο σχολικό πλαίσιο νέες μεθόδους και τεχνικές που θα φέρουν σχολική ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα σε μια σύγχρονη πλέον σχολική μονάδα (Κοντάκος & Αγγελάκου, 2016:30).

Το σχολείο, αποτελεί έναν από τους βασικότερους θεσμούς αμέσως μετά την οικογένεια. Εδραιώθηκε με σκοπό να ικανοποιηθεί το «δικαίωμα του κάθε πολίτη στη μόρφωση» (Ξωχέλλης, 1997-1998:8). Σύμφωνα με τον Κωνσταντίνου (2015:18), το σχολείο εκτός από έναν «κοινωνικοποιητικό θεσμό» αποτελεί «ένα δυναμικό σύστημα κοινωνικών αλληλεπιδράσεων» ή αλλιώς ένα «υποσύστημα του κοινωνικού συστήματος, διαρθρωμένο με συγκεκριμένη οργανωτική, νομική, επικοινωνιακή και κοινωνική δομή». Από την άλλη, ο Διαμαντόπουλος (2002, στο Κοντάκος, 2016:32) υποστηρίζει πως το σχολείο εκτός από ένας «κοινωνικός θεσμός» είναι και ένας «παιδαγωγικός θεσμός» ο οποίος έχει πολύ παλιές ρίζες και αυτό τον κάνει παγκοσμίως αναγνωρίσιμο.

Έχει βιβλιογραφικά αποδειχθεί πως το «σχολείο» ως έννοια αποδίδεται διαφορετικά ανάλογα την επιστήμη που μελετά αφού οι επιστήμονες τον προσεγγίζουν κάθε φορά μέσα από μια διαφορετική οπτική της επιστήμης (π.χ. Επιστήμες της Αγωγής, Ψυχολογία, Οικονομία, κλπ.). Συνεπώς, πρόκειται για ένα κοινωνικό και συνάμα παιδαγωγικό θεσμό που συμβάλλει στην επίλυση βασικών κοινωνικών αναγκών του ανθρώπου με τέτοιο τρόπο ώστε να του προσφέρει επαγγελματική και κοινωνική αποκατάσταση και εξέλιξη με σκοπό να δημιουργήσει έναν πολίτη ανεξάρτητο, κριτικό, υπεύθυνο και ικανό να ασκήσει τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του στην κοινωνία (Κοντάκος & Αγγελάκου, 2016:32).

Το σχολείο μέσα από την Θεωρία των Κοινωνικών Συστημάτων του N. Luhmann παρουσιάζεται ως ένα σύστημα το οποίο ταυτόχρονα ανήκει σε ένα άλλο σύστημα και αυτό με τη σειρά του είναι ένα υποσύστημα ακόμα πιο σημαντικών συστημάτων με συγκεκριμένους σκοπούς και στόχους (Θεοχαρόπουλος, 2009:94-95). Πρόκειται για ένα ανοικτό σύστημα το οποίο βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με τα συστήματα και τα υποσυστήματα του. Αυτή η αλληλεπίδραση του σχολικού συστήματος χαρακτηρίζεται για την πολυπλοκότητα της αφού τα συστήματα και τα υποσυστήματα της βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία, ανταλλάσσουν πληροφορίες, συνεργάζονται, αλληλεξαρτώνται και αλληλοεπηρεάζονται με κοινό στόχο την επίτευξη των σκοπών της εκπαίδευσης (Σαΐτης, 2014:30-32). Συνεπώς, σύμφωνα με τη συστημική θεωρία, το εκπαιδευτικό σύστημα δέχεται και ασκεί συνεχή επιρροή με άλλα συστήματα τα οποία συμβάλλουν ως επί το πλείστον στη διατήρηση και την εξέλιξη του κοινωνικού συστήματος (Κοντάκος & Αγγελάκου, 2016:34-35).

1.2 Το σχολείο σε επίπεδο γενικής κοινωνίας

Το σχολείο είναι ένας χώρος απόκτησης γνώσης ο οποίος εμπλουτίζει τις ικανότητες του κάθε ατόμου, αναπτύσσει νέες δεξιότητες, εξασφαλίζει την ισορροπία για την ομαλή συμβίωση με κοινές αξίες και πεποιθήσεις καθώς επίσης ενισχύει την συλλογική συνείδηση και την κοινωνική αλληλεγγύη αποτελώντας έτσι το κύριο μέσο κοινωνικοποίησης (Νόβα – Καλτσούνη, 2010: 23). Το σχολείο οφείλει να διαμορφώσει καταρτισμένους πολίτες. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει η κοινωνία να παρέχει ίσες ευκαιρίες μάθησης και εκπαίδευσης έτσι ώστε να υπάρξει κοινωνική και επαγγελματική άνοδο (Βαλωμένου, 2013).

Το σχολείο και η κοινωνία είναι ένας θεσμός που έρχεται καθημερινά σε αλληλεπίδραση. Πιο συγκεκριμένα, η σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα σε αυτούς τους θεσμούς βασίζεται σύμφωνα με μελέτες σε δύο θεωρίες. Η πρώτη θεωρία ονομάζεται εμπειρική – αναλυτική και κάνει την εμφάνισή της από την δομολειτουργική θεωρία σχολείου του Parsons και του Fend. Σύμφωνα με αυτή την θεωρία, το σχολείο ως κοινωνικοποιητικός θεσμός ασχολείται με το πρόβλημα αναπαραγωγής της γνώσης μιας κοινωνίας. Στόχος του σχολείου είναι η ισοτιμία σε όλους τους κλάδους της εκπαίδευσης και όχι μόνο. Παρέχοντας ισοτιμία καταφέρνει να διαχωρίσει τις δεξιότητες των ατόμων ανάλογα βέβαια με το μορφωτικό τους επίπεδο (Γκλέζου, 2019: 152-160).

Η δεύτερη θεωρία ονομάζεται κανονιστική. Είναι μια θεωρία που κάνει την εμφάνισή της από τις κοινωνιοκριτικές θεωρίες του σχολείου με βασικό εκπρόσωπο τον Freire. Η

συγκεκριμένη θεωρία έχει απασχολήσει αρκετούς επιστήμονες αφού όπως διακρίνουμε έχουν σχηματιστεί τρεις διαφορετικές βασικές παραδοχές. Σε πρώτη φάση, υποστηρίζεται πως ο άνθρωπος μπορεί να διαπαιδαγωγηθεί. Ακολουθεί η άποψη πως η κοινωνική εξέλιξη βρίσκεται περισσότερο σε ανώτερα κοινωνικά στρώματα ενώ στο τέλος, δίνεται προτεραιότητα στην εργατική τάξη. Σύμφωνα με αυτές τις τρεις διαφορετικές παραδοχές, δημιουργήθηκε το σοσιαλιστικό μοντέλο κατά το οποίο ο θεσμός του σχολείου έχει κεντρική σημασία στη γενικότερη κοινωνική εξέλιξη των πολιτών για αυτό και οφείλει να ακολουθεί όλους τους απαραίτητους κανονισμούς για την ομαλή λειτουργία του.

Σε γενικές γραμμές, η κοινωνία προσδοκά το σχολείο εκτός τον διδακτικό και γνωσιακό του ρόλο, να συμβάλλει όσο το δυνατόν περισσότερο στη κοινωνική ένταξη των νεαρών ατόμων προάγοντας βασικές κοινωνικές αξίες όπως την δικαιοσύνη και την ισότητα (Καντζάρα, 2011: 44-63).

1.3 Το σχολείο σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος

Ο κυριότερος στόχος μιας σχολικής μονάδας τείνει να είναι η ομαλή ένταξη του πολίτη στην κοινωνία και στον πολιτισμό της. Πιο συγκεκριμένα, η προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη του πολίτη αναπτύσσεται στο σχολείο μέσα από τις αρχές και τις αξίες που επιβάλλουν τα ανώτερα διοικητικά και εκπαιδευτικά πρόσωπα στον συγκεκριμένο θεσμό.

Σύμφωνα με τον Κελπανίδη (2002 στο Κοντάκος, 2016:34), από την μία το εκπαιδευτικό σύστημα είναι εκείνο που διατηρεί και εξελίσσει το κοινωνικό σύστημα. Από την άλλη, το κοινωνικό σύστημα συμβάλλει με κάθε τρόπο στη δομή και στο περιεχόμενο του εκπαιδευτικού συστήματος. Όπως γίνεται φανερό, τα δύο αυτά συστήματα έρχονται σε αλληλεπίδραση. Αξίζει να αναφερθεί, πως όταν γίνεται αναφορά στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν πρέπει να σκεφτόμαστε μόνο το σχολείο αλλά και άλλους φορείς όπως το κράτος, τα ΜΜΕ, την επιστήμη, την εκκλησία, την οικογένεια και γενικότερα όλες τις κοινωνικές ομάδες που μπορούν να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα.

1.4 Το σχολείο σε επίπεδο οργάνωσης

Βασικότερος θεσμός αμέσως μετά την οικογένεια είναι το σχολείο. Προκειμένου να οργανωθεί σωστά, θα πρέπει η κοινωνική ομάδα να ακολουθεί κατά κανόνα κάποιους βασικούς άξονες. Παιδαγωγικοί, οικονομικοί και διοικητικοί παράγοντες είναι εκείνοι που καθορίζουν την πορεία του σχολείου.

Στην σύγχρονη εποχή, για να έχουμε ένα σχολείο με σωστή οργάνωση, θα πρέπει να απαρτίζεται από το κατάλληλο εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό το οποίο πρέπει να τηρεί τους νόμους. Ακόμη, είναι σημαντικό το σχολείο να παρέχει πολλαπλές ευκαιρίες, να είναι δημόσιο και ενίοτε συνεργατικό ανταποκρινόμενο στις ανάγκες των μαθητών/τριών του. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να οργανωθούν στον τομέα των αρμοδιοτήτων που έχουν αναλάβει και να συμβάλλουν όσο το δυνατόν περισσότερο (Ανδρέου – Παπακωνσταντίνου, 1994:138). Σε γενικές γραμμές, το σχολείο αποτελεί ένα ανοικτό κοινωνικό σύστημα το οποίο αν τα μέλη του οργανωθούν σωστά και φυσικά οι οικονομικοί παράγοντες το επιτρέπουν, θα καταφέρει να φέρει εις πέρας θετικά αποτελέσματα στο δύσκολο αυτό έργο.

1.5 Το σχολείο σε επίπεδο λειτουργίας

Το σχολείο όπως ορίζεται στο Άρθρο 16 του Συντάγματος έχει ως στόχο την ανάπτυξη της εθνικής, πνευματικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής ταυτότητας του ατόμου. Κάθε σχολική μονάδα αν και δρα έχοντας κατά νου τον στόχο αυτό, φαίνεται να λειτουργεί διαφορετικά αφού οι ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας είναι διαφορετικές και ο διευθυντής ή αλλιώς ηγέτης διευθύνει την σχολική μονάδα κάτω από τις δικές του προσδοκίες. Γενικά, υπάρχουν πολλοί παράγοντες που παίζουν σημαντικό ρόλο στην λειτουργία του σχολείου. Κάποιοι από αυτούς είναι η κουλτούρα, το κλίμα, η διδασκαλία, το μάνατζμεντ, οι εσωτερικές και εξωτερικές συνεργασίες του σχολείου κ.ά. τα οποία αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και καθορίζεται η αποτελεσματικότητα του σχολείου. Ακόμη, μιας και η διοίκηση μιας σχολικής μονάδας κατέχει τον σημαντικότερο ρόλο στην σχολική ανάπτυξη, υπάρχουν κάποια βασικά στοιχεία τα οποία οφείλει να ακολουθεί. Αυτά είναι ο προγραμματισμός, η οργάνωση, η διεύθυνση και ο έλεγχος.

1.6 Το σχολείο σε επίπεδο διάδρασης

Ο όρος διάδραση αποτελείται από τα συνθετικά δια + δράση. Πρόκειται για μια δράση η οποία αφορά δύο ή και περισσότερα άτομα τα οποία αλληλοεπιδρούν σε μια σχολική μονάδα (Κοντάκος & Σταμάτης, 2014:26). Από τον ορισμό προκύπτει ότι η εκπαιδευτική διαδικασία προϋποθέτει διάδραση αφού το σχολείο περιλαμβάνει αρκετά στοιχεία τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις εξάρτησης και αλληλεπίδρασης. Η επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ των εμπλεκόμενων μελών είναι υψίστης σημασίας για την επιτυχής εκπλήρωση των στόχων του σχολείου. Αν ο σκοπός αυτός επιτευχθεί, θα ικανοποιηθούν αν όχι όλες, οι περισσότερες ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος

(Ανδρέου & Παπακωνσταντίνου, 1994:138). Η διαμόρφωση του κατάλληλου σχολικού και εργασιακού χώρου αλλά και η δημιουργία θετικού κλίματος είναι εκείνα που βοηθούν να αποφεύγονται τυχόν συγκρούσεις εντός της σχολικής μονάδας.

1.7 Σχολική Αποτελεσματικότητα

Είναι γεγονός ότι ο όρος της αποτελεσματικότητας (effectiveness) συγγέεται συχνά με τον όρο της αποδοτικότητας (efficiency). Ως αποτελεσματικότητα ορίζεται η ικανότητα που έχει κάποιος για να καταφέρει αυτό που θέλει. Αντίθετα, με τον όρο αποδοτικότητα εννοούμε την δυνατότητα κάποιου για παραγωγή έργου που θα του αποφέρει κάποιο κέρδος.

Ένα σχολείο χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματικό όταν σε γενικές γραμμές καταφέρνει να εξασφαλίσει την πρόοδο όλων των μαθητών/τριών του. Η πρόοδος δεν πρέπει να επηρεάζεται από τις αρχικές προσδοκίες που πιθανόν είχαν στην αρχή οι γονείς, οι δάσκαλοι/ες και όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό. Επίσης, δεν πρέπει να επηρεάζουν την απόδοση τους διάφοροι εσωτερικοί αλλά και εξωτερικοί παράγοντες. Έτσι, για να υπάρξει σχολική αποτελεσματικότητα πρέπει το ίδιο το σχολείο ως σύστημα να έχει προβλέψει κάποιες από τις ανάγκες των παιδιών έτσι ώστε τελικά να είναι σε θέση να παρέχει την δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να αποδώσουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Αυτό όπως είναι προφανές, θα ενισχύσει τις ικανότητες αλλά και τις δυνατότητες των παιδιών βοηθώντας τα να αποκτήσουν θετική εξέλιξη για ένα καλύτερο μέλλον. Τέλος, μιας και η κοινωνία μας διαρκώς μεταβάλλεται και εξελίσσεται, η σχολική μονάδα οφείλει να επιδιώκει συνεχή βελτίωση και ανάπτυξη σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της (Γαϊτανίδη, 2018:18).

1.8 Σχολική βελτίωση

Η Σχολική Βελτίωση ως όρος έκανε την εμφάνιση της προς το τέλος της δεκαετίας του '70 με αρχές του '80. Πρόκειται για ένα νέο ερευνητικό κίνημα το οποίο ασχολήθηκε με την ποιότητα των σχολικών μονάδων. Η Σχολική Βελτίωση απασχόλησε πολλούς μελετητές που μελετούσαν τρόπους βελτίωσης της σχολικής μονάδας (Γεωργογιάννης, 2016:26-27). Ο Hopkins, ως μελετητής, έβαλε δύο αρχικούς στόχους για τη Σχολική Βελτίωση. Ο πρώτος ήταν να βρει τρόπους ώστε μέσα από μια βελτιωμένη διδασκαλία και μάθηση να έχει τα βέλτιστα αποτελέσματα ενώ ο δεύτερος, σχετιζόταν με την ικανότητα μίας σχολικής μονάδας για να διαχειριστεί αλλαγές και καινοτόμες δράσεις.

Το σχολείο στην σημερινή εποχή αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων και στην καλλιέργεια της νόησης των μαθητών/τριών και αποτελεί την πιο διαδεδομένη μορφή μάθησης και εκπαίδευσης. Για να επιτύχουμε τους στόχους μας χρειαζόμαστε ως κοινωνία ένα σχολείο το οποίο θα βελτιώνεται μέρα με την μέρα. Ο τρόπος αξιολόγησης, οι κτηριακές εγκαταστάσεις, τα υλικοτεχνικά μέσα, το πρόγραμμα σπουδών και τα επιμορφωτικά ή και ενισχυτικά προγράμματα αποτελούν τα πιο σημαντικά σημεία που προωθούν την Σχολική Βελτίωση και σε επίπεδο δομών αλλά και σε επίπεδο μάθησης (Μπαλτζής & Κελεσιδής, 2000: 95-96, 98). Αξίζει να αναφερθεί πως η Σχολική Βελτίωση αποτελεί μια συνεχώς μεταβαλλόμενη κατάσταση η οποία εξελίσσεται και θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και την τεχνολογική, οικονομική και πολιτιστική κατάσταση της κοινωνίας μας.

1.9 Μοντέλα σχολικής ανάπτυξης

Η Ανάπτυξη Σχολικών Μονάδων (ΑΣΜ) αφορά τις σχολικές μονάδες οι οποίες έχουν ως βασικό στόχο την ομαλή ένταξη των νέων στο κοινωνικό σύστημα που ανήκουν. Η κάθε σχολική μονάδα διαφοροποιεί το μοντέλο που χρησιμοποιεί για να πετύχει τον σκοπό αυτό. Τα Μοντέλα Σχολικής Ανάπτυξης είναι ποικίλα. Κάποια μελετούν τις ανθρώπινες σχέσεις στις επιχειρήσεις (μοντέλο ανθρώπινων πόρων), κάποιιο κάνουν λόγο για το μοντέλο των ανοικτών συστημάτων το οποίο ασχολείται με τις ικανότητες που έχουν τα μέλη του σχολείου έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις της κοινωνίας. Υπάρχουν και αυτοί που ασχολούνται με το μοντέλο των εσωτερικών διεργασιών δηλαδή, εκείνους/ες που επικεντρώνονται στη μορφή αλλά και στη δομή που έχει το σχολείο ως σύστημα.

Κατά τον Κοντάκο (2016), υπάρχουν και άλλα μοντέλα σχολικής ανάπτυξης. Συνοπτικά και ονομαστικά είναι τα εξής: το μοντέλο σχολικής επιτυχίας, το στοχοκεντρικό μοντέλο, το μοντέλο των διαδικασιών, το μοντέλο διάδρασης με το περιβάλλον, το μοντέλο προστιθέμενης αξίας κ.ά. τα οποία αφορούν όλους τους τομείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

1.10 Ποιοτικό ή καλό σχολείο

Άραγε ένα σχολείο είναι πάντα και καλό και ποιοτικό; Το ερώτημα αυτό απασχόλησε πολλούς μελετητές. Αν και οι δύο αυτοί όροι πολλές φορές συμπίπτουν έχει αποδειχθεί πως διαφοροποιούνται. Ένα σχολείο λέμε ότι είναι «ποιοτικό» όταν προσφέρει ποιοτική μάθηση με βιωματικό τρόπο προάγοντας την ήδη υπάρχουσα γνώση αλλά και διευρύνοντας τη γνώση αυτή περαιτέρω. Τα επιμορφωτικά προγράμματα βοηθούν τόσο

στην γνωστική εξέλιξη των εκπαιδευτικών όσο και στην ποιοτική γνωστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών του σχολείου (Μαράτου – Ασιπράντη, 2016). Από την άλλη, το «καλό» σχολείο αφορά συνήθως στις υλικοτεχνικές δομές και τις κτηριακές εγκαταστάσεις. Έτσι, λοιπόν, όπως ένας «καλός» εκπαιδευτικός δεν είναι απαραίτητα και «αποτελεσματικός» εκπαιδευτικός έτσι γίνεται και με το σχολείο. Ένα σχολείο μπορεί μιν να είναι «καλό» στις κτηριακές του εγκαταστάσεις και δομές αλλά δεν είναι πάντα «ποιοτικό» με το κατάλληλο εξειδικευμένο (σε μορφωτικό επίπεδο) προσωπικό (Χριστοφίδου, 2014 στο Πασιαρδής, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Συστημική Θεωρία

2.1 Γενική Θεωρία Συστημάτων

Ήδη από το 1940 ξεκίνησε να εμφανίζεται στις ΗΠΑ η Γενική Θεωρία Συστημάτων (ΓΘΣ) ως μια προσπάθεια μοντελοποίησης σχετικά με την μηχανική ομοιότητα των ανθρώπινων συστημάτων. Η Γενική Θεωρία Συστημάτων (ΓΘΣ) ως όρος, εισήχθη από τον βιολόγο Ludwig Von Bertalanffy και τον μαθηματικό – μηχανικό Nobert Wiener γύρω στην δεκαετία του '60. Στόχος της ήταν να μελετηθούν όλες οι κοινές αρχές που διέπουν τα ανοικτά συστήματα. Τα «ανοικτά συστήματα» παρομοιάζονται ως «ζωντανά συστήματα» τα οποία βρίσκονται σε σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης με το περιβάλλον. Κατά τον Bateson (1972), αν ένα στοιχείο από το σύστημα αλλάξει, τότε αλλάζει εξ ολοκλήρου όλο το σύστημα. Η άποψη του Von Bertalanffy για την Γενική Θεωρία Συστημάτων αμφισβητήθηκε από πολλούς μελετητές καθώς δεν θεωρούν ότι η αλληλεπίδραση που δημιουργείται με το περιβάλλον δεν είναι σημαντική σε μεγάλο βαθμό για την επιβίωση και την εξέλιξη όλων των ζωντανών / ανοικτών συστημάτων. Τελικά, γύρω στο 1970, ο Prigogine και οι συνεργάτες του είπαν τις απόψεις τους και έλαβαν από το πλήθος το βραβείο Nobel (Ευθυμιόπουλος, 2013 στο Κατσέλη, 2014).

2.2 Προσεγγίσεις της συστημικής θεωρίας σε διαφορετικούς κλάδους

Η επιστήμη των συστημάτων τείνει να έχει στοιχεία από αρκετούς τομείς και κλάδους. Φαίνεται, δηλαδή, πως η συστημική θεωρία έχει στοιχεία από την βιολογία, την φυσική, την ψυχολογία, τα μαθηματικά, την φιλοσοφία, την αεροναυπηγική, το μάνατζμεντ κ.ά. Πιο συγκεκριμένα:

Βιολογία

Ο βιολόγος Ludwig von Bertalanffy ήταν ο βασικός εκπρόσωπος από την Γενική Θεωρία Συστημάτων και συγκεκριμένα, ήταν ο υποστηρικτής των «Ανοικτών Συστημάτων». Ο ίδιος είχε απορρίψει την μηχανιστική επεξήγηση των διεργασιών της

ζωής. Πίστευε δηλαδή, πως «η ομοίωση των οργανισμών δεν είναι δυνατόν να οφείλεται σε άλλες λειτουργίες». Έτσι, λοιπόν, κατέληξε στην άποψη πως τα ζωντανά / ανοικτά συστήματα είναι ικανά να ανταλλάσσουν ενέργεια και πληροφορίες με το περιβάλλον τους για να αλληλεπιδράσουν και να συντηρηθούν (Bertalanffy, 1968).

Ο Humberto Maturana ήταν κι εκείνος βιολόγος και για ένα μικρό χρονικό διάστημα υπήρξε εκπρόσωπος στην Κυβερνητική Δεύτερη Τάξη. Ο ίδιος, ανέπτυξε την «θεωρία της Αυτοποίησης» υποστηρίζοντας ότι με τον όρο «Αυτοποίηση» εννοούμε την διεργασία εκείνη κατά την οποία ένας οργανισμός μπορεί να παράγει τον ίδιο του τον εαυτό. Αξίζει να αναφερθεί, πως ο Maturana, αυτόν τον οργανισμό τον θεωρούσε πλήρως αυτόνομο και συνάμα λειτουργικό (Τσίρος, 2005).

Φυσική

Ο Heinz von Foerster ήταν ένας φυσικός. Γύρω στο 1945 – 1960, ο Foerster αποφασίζει να εισάγει έναν νέο τρόπο συστημικής προσέγγισης για την αντιμετώπιση και επίλυση των πιο πολύπλοκων προβλημάτων. Για να το πετύχει αυτό, υιοθέτησε την άποψη ότι είτε τα ζώα, είτε οι άνθρωποι, είτε οι μηχανές δημιουργούν επικοινωνιακές σχέσεις οι οποίες χρειάζονται ανατροφοδότηση (Ευθυμίουπουλος 2013 στο Κατσέλης, 2014). Ο Heinz von Foerster, έγραψε πάνω από 200 επαγγελματικές εργασίες και ταυτόχρονα ανέπτυξε νέες έξυπνες συσκευές. Ασχολήθηκε με την συστημική θεωρία και δημιούργησε το «Biological Computer Laboratory (BCL)» το οποίο τον βοήθησε θετικά στην εξέλιξη της Κυβερνητικής Δεύτερης Τάξης.

Ψυχολογία

Ο Gregory Bateson ανήκει στους πρωτοπόρους της συστημικής προοπτικής. Λέξη κλειδί για τον Bateson αποτέλεσε η επικοινωνία. Σύμφωνα με αυτήν, κυριάρχησε η άποψη πως ο διπλός δεσμός που δημιουργείται μέσα από τις επικοινωνιακές σχέσεις πρέπει να εξαλειφθεί διότι υπάρχει κίνδυνος να εμφανιστούν στα άτομα αυτά συμπτώματα προβληματικής συμπεριφοράς.

Μαθηματικά

Ο Norbert Wiener ασχολήθηκε με τους υπολογιστές και την Κυβερνητική. Ο συγκεκριμένος, έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον στον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται η επικοινωνία και όλοι οι μηχανισμοί ανάδρασης που προκύπτουν μέσα από τα απλά και σύνθετα συστήματα.

Χημεία

Ο Ilya Prigogine αποφάσισε να ασχοληθεί με την θερμοδυναμική των μη αντιστρεπτών μεταβολών. Πιο συγκεκριμένα, όταν οι συνθήκες που επικρατούν στο

κοινωνικό περιβάλλον δεν είναι συνθήκες θερμοδυναμικής ισορροπίας, τότε δημιουργούνται κάποιες δομές οι οποίες ονομάζονται «δομές διασποράς». Οι δομές αυτές, κατά τον Maturana and Varela (1992), δημιουργούν μια χημική αντίδραση στην οποία εμφανίζονται κάποια φαινόμενα που ανθρώπινος νους δεν τα έχει προβλέψει.

Φιλοσοφία

Ο Anthony Stafford Beer έφερε στο προσκήνιο μια νέα έννοια και συγκεκριμένα την έννοια του βιώσιμου συστήματος (VSM – Viable System Model). Η ενασχόλησή του με τις συστημικές θεωρίες τον έκαναν να διατυπώσει την άποψη πως ο κάθε οργανισμός μπορεί να χωριστεί σε πέντε μικρότερα τμήματα τα οποία θα έχουν σειρά ταξινόμησης 1-5. Τα τμήματα αυτά, βοηθούν τον εκάστοτε οργανισμό να ανταποκριθούν στα μικρότερα υποτμήματά του δηλαδή της εφαρμογής, του συντονισμού, του ελέγχου, της ανάπτυξης και της πολιτικής.

Αεροναυπηγική

Εκείνος που ασχολήθηκε με την αεροναυπηγική μέσα από μια ολική συστημική προσέγγιση είναι ο Peter Senge. Ο ίδιος, πιστεύει πως οι άνθρωποι είναι εργαλεία και μπορούν εύκολα να αποτελέσουν συστήματα (Senge, 1990:69). Την άποψη αυτή, την αποτύπωσε στο βιβλίο του με τίτλο « Η Πέμπτη Αρχή» στο οποίο οι οργανισμοί αποτελούν συστήματα. Ο Senge, ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τον κλάδο της αεροναυπηγικής αναπτύσσοντας ένα αρκετά δυναμικό μοντέλο μετρικού συστήματος με βασικό στόχο τη σωστή λήψη αποφάσεων για την προμήθεια αεροσκαφών.

Μάνατζμεντ

Ο Chris Argyris ως καθηγητής του Harvard πανεπιστημίου και σε συνεργασία με τον Donald Schön, έγραψε το 1974 ένα βιβλίο με τίτλο «Θεωρία στην πράξη» (Theory in practice) και το 1996, εκδόθηκε άλλο ένα βιβλίο του με τίτλο «Οργανωσιακή Μάθηση». Και στα δύο βιβλία τους, μελετούν δύο μοντέλα σχετικά με την θεωρία και την πράξη που είναι αρκετά χρήσιμα για τον άνθρωπο. Συνοπτικά, το πρώτο μοντέλο του Chris Argyris ασχολείται με τους αρχικούς στόχους και τις ενέργειες που απαιτούνται για να φανούν τα κέρδη περισσότερα από τις απώλειες. Από την άλλη, το δεύτερο μοντέλο ασχολείται με την συνεχόμενη προσπάθεια που κάνει ένα άτομο ευελπιστώντας προσωπική κυρίως άνοδο (Anderson, 1997).

2.3 Θεωρία Κοινωνικών Συστημάτων

Βασική αρχή για τον N. Luhmann είναι η μελέτη του κοινωνικού συστήματος καθώς και οι σχέσεις αλληλεξάρτησης που δημιουργούνται μέσα από την επικοινωνία. Θεμέλια ανάδυσης της προβληματικής του, αποτέλεσαν τα συστημικά ερωτήματα του καθώς και

η άποψη του πως μόνο τα κοινωνικά συστήματα μπορούν να αναπαραχθούν σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και αυτό υπό την προϋπόθεση ότι μεταξύ τους θα έχουν επικοινωνιακές σχέσεις (Θεοφάνης, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις). Ο ίδιος δηλαδή, κάνει λόγο για το ίδιο το σύστημα ως υποσύστημα και την πολυπλοκότητα του. Όταν ένα σύστημα μπορεί να ανταπεξέλθει σε πολλές βιωματικές ή/και απροσδιόριστες καταστάσεις, σε μια χρονική στιγμή αλλά όχι ταυτόχρονα, τότε λέμε πως το σύστημα είναι πολύπλοκο. Βέβαια, αξίζει να αναφερθεί πως η έννοια της πολυπλοκότητας αποτελεί κυρίαρχο συστατικό στοιχείο όχι μόνο του Κοινωνικού Συστήματος αλλά και των περαιτέρω συστημάτων.

Ο N. Luhmann έπειτα από πολλές μελέτες κατέληξε σε τρεις τύπους συστημάτων. Έκανε δηλαδή λόγο για το κοινωνικό σύστημα, το σύστημα «διάδραση» και το σύστημα «οργάνωση». Μέσα από αυτήν την κατηγοριοποίηση, αντιλαμβανόμαστε τον τρόπο διαχώρισης των συστημάτων. Έτσι, λοιπόν, η βασικότερη μελέτη που έχει κάνει ο N. Luhmann μέσα σε μια συστημική προοπτική είναι η διαμόρφωση μιας Πολύπλοκης Θεωρίας Σχολικής Ανάπτυξης (Π.Θ.Σ.Α.).

Ο N. Luhmann, αν και φαινόταν ιδιαίτερα πιστός στα πιστεύω του άρχισε να επηρεάζεται από τις διαφορετικές απόψεις που είχε ο Parsons για την θεωρία των κοινωνικών συστημάτων. Ο Parsons, θεωρούσε πως δεν υπάρχει κάποιος γενικός όρος ορθολογικότητας που διέπει την κοινωνική πράξη, αλλά αντιθέτως, υπάρχουν κάποιες τοπικές κυρίως ορθολογικότητες οι οποίες παρουσιάζονται μέσα από τις κοινωνικές πράξεις που προκύπτουν μια χρονική στιγμή στο κοινωνικό σύστημα. Μάλιστα, ο Parsons (Parsons, 1961, στο Blackledge & Hunt, 2004:47), θεωρούσε σχεδόν αδύνατο να λειτουργήσει μια κοινωνία δίχως τάξη και αρμονία. Η άποψη αυτή, προβλημάτισε αρκετά τον N. Luhmann.

Αργότερα, ο Habermas φαίνεται να έρχεται πιο κοντά στις απόψεις που διατύπωσε εξ' αρχής ο N. Luhmann. Πίστευε δηλαδή ότι μόνο οι οργανισμοί με φυσική παρουσία μπορούν να έρχονται σε επικοινωνία μεταξύ τους και να αποτελέσουν ένα κοινωνικό σύστημα. Η άποψη αυτή, συμπληρώνει τον Luhmann ο οποίος αργότερα ξεκίνησε να κάνει χρήση διάφορων συμβολικών μέσων επικοινωνίας με σκοπό τον εμπλουτισμό της επικοινωνίας. Και οι τρεις, ασχολήθηκαν διεξοδικά με το κοινωνικό σύστημα βασίζοντας τις υπάρχουσες γνώσεις τους σε διαφορετικές προοπτικές μελετώντας έτσι πιο διεξοδικά την Θεωρία Κοινωνικών Συστημάτων.

2.4 Το σχολείο υπό την οπτική της συστημικής θεωρίας

Η συστημική προσέγγιση αποτελεί το χώρο εκείνο όπου συνεχώς μεταβάλλεται, προσαρμόζεται και εστιάζει στην πολύπλοκη σχέση μεταξύ ατόμων ή και ιδεών, υπενθυμίζοντας ότι όλα αυτά αποτελούν μέρη ενός συνόλου. Το σχολείο είναι ο δεύτερος βασικότερος θεσμός αμέσως μετά την οικογένεια. Πρόκειται για ένα μέρος που προσφέρει μάθηση, μεταλαμπαδεύει αξίες και αρχές και παρέχει συνεργασία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές αλλά και των μαθητών μεταξύ τους για την επίλυση προβλημάτων.

Σύμφωνα με την συστημική θεωρία γνωρίζουμε ότι τα ανθρώπινα συστήματα είναι «ανοικτά συστήματα» αφού υπάρχει συνεχής αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. Η έννοια της αλληλεπίδρασης αποτελεί τον θεμέλιο λίθο για την σωστή λειτουργία γενικά ενός συστήματος και ειδικά όλων των συστημάτων μεταξύ τους. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το σχολείο είναι ένα σύστημα το οποίο απαρτίζεται από διάφορα υποσυστήματα και ταυτόχρονα το ίδιο το σύστημα αποτελεί μέρος ευρύτερων συστημάτων. Σε ένα γενικό πλαίσιο, θα λέγαμε ότι το σχολείο υπό την οπτική της συστημικής θεωρίας είναι ένας βασικός θεσμός ο οποίος διέπτεται από κανόνες και επικοινωνία (Κοντάκος, 2016:30-34).

2.5 Το σχολείο ως αυτόνομο, αυτοαναφορικό και αυτοποιητικό σύστημα

Σύμφωνα με τον Σαΐτη (2008), ένα σχολείο είναι αυτόνομο όταν τα μέλη του έρχονται συχνά αντιμέτωποι με διάφορα ζητήματα, κάνουν δικές τους σκέψεις, έχουν την όρεξη να διευρύνουν συνεχώς τις γνώσεις τους και όλα αυτά μπορούν να τα πραγματοποιήσουν από μόνοι τους. Αυτή η συνεχόμενη συμπεριφορά, διακρίνεται από δύο βασικά χαρακτηριστικά. Το πρώτο, αφορά κυρίως το εκπαιδευτικό προσωπικό το οποίο συμβάλλει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για να αναπτυχθούν οι ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών/τριών, βελτιώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ποιότητα του σχολείου. Ενώ, το δεύτερο χαρακτηριστικό βασίζεται στο γεγονός ότι είναι σημαντικό να αναφέρονται και να αναγνωρίζονται αυτές οι προσπάθειες που γίνονται από όλα τα μέλη της σχολικής μονάδας.

Η σχολική μονάδα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά συστήματα τα οποία είναι αυτό-αναφορικά. Ως όρος αποτελείται από τα συνθετικά «αυτό» που στην συγκεκριμένη περίπτωση αναφέρεται στον εαυτό μας και το δεύτερο συνθετικό «αναφορικά» που βγαίνει από την λέξη «αναφορά». Έτσι, λοιπόν, το σχολείο παρέχει μια μορφή εκπαίδευσης η οποία μας δίνει την δυνατότητα να αντιληφθούμε σε τι επίπεδο βρισκόμαστε. Ο Luhmann, κάνει λόγο στην μελέτη του για κοινωνικά

συστήματα τα οποία βρίσκονται σε συνεχής μεταβαλλόμενους ρυθμούς και έχουν χαρακτηριστεί ως αυτό-αναφορικά (Τσίρος, 2005).

Το σχολείο έχει επίσης χαρακτηριστεί και ως «αυτό-ποιητικό». Πρόκειται δηλαδή για ένα σύστημα το οποίο είναι συνεχώς οργανωμένο και έχει την δυνατότητα να διατηρείται σε ισορροπία ανεξάρτητα από τις περιβαλλοντικές μεταβολές. Το σχολείο πρέπει να έχει στοιχεία αυτό-ποιητικότητας για να μπορεί να ανταπεξέρχεται στις συνεχής αλλαγές που προκύπτουν λόγω της τεχνολογικής και οικονομικής κυρίως αλλαγής.

2.6 Το σχολείο ως μανθάνων οργανισμός

Μια σχολική μονάδα προκειμένου να ανταποκρίνεται στις παιδαγωγικές και τεχνολογικές αλλαγές που προκύπτουν θα πρέπει τα μέλη της να συνεργάζονται και να παίρνουν πρωτοβουλίες. Σύμφωνα με τον Senge (1990a στο Γαβαλάς, 2003, 121-122), ένα σχολείο ονομάζεται μανθάνων οργανισμός όταν τα μέλη τους επιθυμούν να εξελίσσονται και να μαθαίνουν καινοτόμα στοιχεία τα οποία θα τους εξελίσσουν, γνωστικά και νοητικά, καθώς επίσης, θα τους δώσει την δυνατότητα να πετύχουν τα αποτελέσματα που επιδιώκουν. Αξίζει να αναφερθεί ότι κάθε μανθάνων οργανισμός διέπεται από 5 βασικές αρχές. Αυτές είναι: η προσωπική κυριαρχία, τα νοητικά πρότυπα, το κοινό όραμα, η ομαδική μάθηση και η συστημική σκέψη.

2.7 Το σχολείο ως ευφυές σύστημα

Μια σχολική μονάδα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ευφυές σύστημα όταν στοχεύει με τον οποιονδήποτε τρόπο να εξασφαλίσει τις καταλληλότερες συνθήκες ως προς την παροχή γνώσης και μάθησης παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες ανεξαρτήτως κοινωνικού, πολιτισμικού ή και οικονομικού υπόβαθρου.

2.8 Συστημική ή πολύπλοκη σχολική ανάπτυξη

Η σχολική ανάπτυξη μελετήθηκε από την συστημική οπτική των κοινωνικών συστημάτων του γνωστού N. Luhmann. Η Ανάπτυξη της Σχολικής Μονάδας χαρακτηρίζεται ως συστημική ή πολύπλοκη όταν προσπαθεί να δημιουργήσει σχολεία ικανά για αυτό-στοχασμό και αυτό-οργάνωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Προσχολική Εκπαίδευση

3.1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, όταν κάνουμε λόγο για την προσχολική εκπαίδευση αναφερόμαστε στην κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών ηλικίας 3,5 έως 6 ετών, καθώς και στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων τους, στην ανάπτυξη των

νοητικών, συναισθηματικών, ψυχολογικών και σωματικών ικανοτήτων τους και στη δημιουργία των κατάλληλων βάσεων για μια επιτυχημένη πορεία στη μετέπειτα εκπαίδευση τους. Είναι γεγονός πως τα μικρά παιδιά πρέπει να εκτίθενται σε κατάλληλα ερεθίσματα από μικρή ηλικία έτσι ώστε να βοηθηθούν στην κοινωνικοποίηση και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη συλλογή γνώσεων και την τελειοποίηση των ικανοτήτων τους σε όλους τους τομείς (Ντολιοπούλου, 2002: 156). Ακόμη, η προσχολική εκπαίδευση βοηθά επίσης στην έγκαιρη ανίχνευση και την άμεση αντιμετώπιση πιθανών ψυχικών ή σωματικών ασθενειών, διευκολύνοντας τη μετάβαση των παιδιών από το ασφαλές περιβάλλον του σπιτιού στο σχολικό περιβάλλον. Η οικογένεια είναι, χωρίς αμφιβολία, το πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των παιδιών που προέρχονται από μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες. Από την άποψη αυτή, η συνεργασία μεταξύ σχολείων και οικογενειών των μαθητών/τριών αντιμετωπίζεται θετικά.

Ωστόσο, όπως επισημαίνει και ο Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO), είναι επιτακτική ανάγκη να εκπαιδεύονται τα παιδιά μέχρι τη στιγμή που ξεκινούν το νηπιαγωγείο, διότι, όσο ιδανικό και αν είναι το οικογενειακό περιβάλλον, είναι αδύνατον να καλύψει όλες τις εκπαιδευτικές και μορφωτικές τους ανάγκες (Σμαραγδά, 1998: 98-121). Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων, μπορούμε να πούμε ότι η προσχολική εκπαίδευση είναι ένα κρίσιμο βήμα για την ανάπτυξη των παιδιών που προέρχονται από μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες (Ντολιοπούλου, 2002: 159).

3.2. *Σύντομη ιστορική αναδρομή της Προσχολικής Εκπαίδευσης*

Όλες οι μορφές εκπαίδευσης χρησιμοποιούν μια ενιαία γλώσσα για να περιγράψουν γεγονότα και μορφές συμπεριφοράς, πράγμα που ισοδυναμεί με έναν ενιαίο τρόπο επικοινωνίας. Οι ορισμοί της εκπαίδευσης και οι σκοποί, οι στόχοι και τα ιδανικά της εκπαίδευσης και της διδασκαλίας είναι πολυάριθμοι στη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία (Πανταζής, 2006: 121). Δεδομένου ότι μπορεί να εξηγήσει με μεγαλύτερη σαφήνεια τους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η λέξη «εκπαιδευτικός στόχος» θεωρείται κρίσιμη κατά τη συζήτηση για τη διδασκαλία (Πόρποδας, 2003: 98). Δύο από τα σημαντικότερα παιδαγωγικά ιδεώδη μπορούν να εντοπιστούν με την ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης της εκπαίδευσης στην Αρχαία Ελλάδα: Το πρώτο αποτελεί αναφορά στο παιδαγωγικό ιδεώδες της Σπάρτης, ενώ το δεύτερο αποτελεί αναφορά στο παιδαγωγικό ιδεώδες της Αθήνας, το οποίο βασίζεται στον άριστο και καλό πολίτη.

Είναι συγκρίσιμα επειδή τροποποιήθηκαν για να προσαρμοστούν στο πολιτικό και κοινωνικό κλίμα της εποχής (Ματσαγγούρας, 2014: 27).

Αναλυτικότερα, το παιδαγωγικό ιδεώδες της Σπάρτης είχε ως απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός στρατιώτη με ιδιότητες ανδρείας και πειθαρχίας, ενώ το παιδαγωγικό ιδεώδες της Αθήνας είχε ως απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός πολίτη που θα συμμετείχε σε όλες τις δραστηριότητες της δημοκρατικής κοινωνίας (Πανταζής, 2006: 125). Επιπλέον, η παιδαγωγική μέθοδος εξελίχθηκε κατά την εποχή του Διαφωτισμού δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στον άνθρωπο και στην ανάπτυξη της ατομικότητάς του. Με ορισμένες τροποποιήσεις, η συγκεκριμένη ιδέα της διδακτικής διαδικασίας φαίνεται να είναι ακόμη και σήμερα κυρίαρχη. Για παράδειγμα, κατά τον 19ο αιώνα, η έμφαση της εκπαιδευτικής διαδικασίας παρέμενε στη συνολική ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου μέσω της παροχής συνεχών πληροφοριών, με τη βοήθεια της διαρκώς εξελισσόμενης τεχνολογίας, κάτι που αμφισβητείται κατά τον 20ό αιώνα (Μυλωνάς, 2006: 47). Οι προαναφερθείσες πληροφορίες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η εκπαιδευτική διαδικασία και οι στόχοι της κινούνται μέσα από διάφορα στάδια και υπόκεινται σε τροποποιήσεις ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου. Πιο συγκεκριμένα, διάφορα έθιμα, πολιτισμοί και κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές συνθήκες καθιστούν κάθε εποχή διαφορετική από τις άλλες (Πόρποδας, 2003:80).

3.3. Προσχολική αγωγή

Το κράτος άρχισε να ενδιαφέρεται για την προσχολική εκπαίδευση κυρίως τον 19ο αιώνα και μετά, όταν δημιουργήθηκαν πολλές εγκαταστάσεις προσχολικής εκπαίδευσης. Οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες αποτέλεσαν την κινητήρια δύναμη για τη δημιουργία αυτών των κέντρων προσχολικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, η ανάπτυξη της βιομηχανίας ώθησε στη δημιουργία συστημάτων που θα χειρίζονταν επαρκώς τη φροντίδα και την επιμέλεια των ανήλικων παιδιών, ενώ οι γονείς, ιδίως οι μητέρες, εργάζονταν (Δημητριάδη, 2011). Η αστικοποίηση, η οποία οδήγησε στην απομάκρυνση των άτυπων δικτύων φροντίδας, αποτέλεσε έναν ακόμη παράγοντα για τη δημιουργία παιδικών σταθμών, βρεφονηπιακών σταθμών και νηπιακών σταθμών (Σμαράγδα-Τσιαντζή, 1998: 111).

Τα οικογενειακά και συγγενικά δίκτυα αποτελούν άτυπα δίκτυα φροντίδας (Σταθόπουλος, 2005: 124). Βέβαια, τις περισσότερες φορές, τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας (παππούδες και γιαγιάδες) δεν μπορούσαν να προσέχουν και να φροντίζουν τα εγγόνια τους λόγω της απόστασης ή άλλων παραγόντων.

Η διδασκαλία στην προσχολική ηλικία είναι συχνά θεσμοθετημένη. Με άλλα λόγια, η προσχολική εκπαίδευση καλύπτεται από το νόμο. Η "Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης" καλύπτεται από τον νόμο αριθ. 1566. Το νηπιαγωγείο αναφέρεται στο άρθρο 3 του εν λόγω νόμου και χρησιμεύει για την προώθηση της κοινωνικής, συναισθηματικής, νοητικής και σωματικής ανάπτυξης. Τα νήπια που έχουν συμπληρώσει ή θα έχουν συμπληρώσει την ηλικία των πέντε ετών στο τέλος του έτους παρακολουθούν το νηπιαγωγείο (παράγραφος Ι). Οι μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης ονομάζονται αλλιώς και νηπιαγωγεία και προσφέρουν τόση φροντίδα όσο και διδασκαλία.

Η ίδρυση των παιδικών σταθμών έγινε για να μπορεί η κυβέρνηση να βοηθήσει τις οικογένειες των οποίων τα παιδιά χρειάζονταν φροντίδα και προσοχή. Παρόμοια αιτιολόγηση διέπει και τη λειτουργία των παιδικών σταθμών (Ρέντζου, 2011: 79). Η διαφορά έγκειται στο ωράριο λειτουργίας, με τους τελευταίους να εργάζονται περισσότερες ώρες (παρ. ΙΙΙ). Φυσικά, υπάρχουν και οι ολοήμεροι παιδικοί σταθμοί, οι οποίοι λειτουργούν για 8 ώρες, από Δευτέρα έως Παρασκευή, παρέχοντας φροντίδα και εκπαίδευση (παρ. VIII). Η νομοθεσία και οι υπουργικές οδηγίες που αναφέρονται παραπάνω σέβονται το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση που αρχίζει από τη γέννηση και, ως εκ τούτου, καθορίζουν το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών μονάδων σύμφωνα με τις μαθησιακές και αναπτυξιακές απαιτήσεις κάθε ηλικιακής ομάδας. Ως αποτέλεσμα, σε αντίθεση με το παρελθόν, το κράτος αντιμετωπίζει πλέον το νέο ως παιδί και όχι ως νεαρό ενήλικα.

Σύμφωνα με την Σπαραγδά – Τσιαντζή (1997), η παιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας είναι η επιστήμη της εκπαίδευσης των παιδιών προσχολικής ηλικίας στα κέντρα προσχολικής αγωγής. Ο παιδικός κήπος ως έννοια ή αλλιώς Kindergarten, έχει αναφερθεί από τον Friedrich Froebel, (Κονιδιτσιώτου, 1968: 89). Ο Γερμανός παιδαγωγός έδινε αξία στην εμπλοκή της οικογένειας και ιδιαίτερα της μητέρας στην εκπαίδευση του παιδιού. Ο Froebel έγραψε ένα εικονογραφημένο βιβλίο για να βοηθήσει τις μητέρες στην εκπαίδευση των παιδιών τους (Heiland, 2000: 17). Έτσι, δημιουργείται μια σύνδεση μεταξύ της διδασκαλίας στην τάξη και εκτός του νηπιαγωγείου. Η παιδαγωγική προσέγγιση του Froebel καθιερώθηκε για πρώτη φορά από την Κατερίνα Λασκαρίδου τον 19ο αιώνα, αλλά εγκαταλείφθηκε μετά τη δεκαετία του 1950 (Δημητριάδη, 2011).

3.4. Η προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα

Στον Ελλαδικό χώρο, πολλοί παιδαγωγοί έχουν εκφράσει ενδιαφέρον για τον τομέα της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα για τον τομέα της εκπαίδευσης στην πρώιμη παιδική ηλικία. Οι μελέτες και οι εκπαιδευτικές φιλοσοφίες των παιδαγωγών του 20^{ου} αιώνα (Παπανούτσος, Παπαμαύρου και Δελμούζος) είχαν ως επίκεντρο το παιδί και τις ανάγκες του σε επίπεδο μάθησης και ανάπτυξης. Έδιναν έμφαση στην ατομικότητα του κάθε παιδιού και στα ποικίλα μαθησιακά του στυλ. Τα εκπαιδευτικά τους προγράμματα στηρίζονταν σε σύγχρονα ανθρωπιστικά ιδεώδη και παιδοκεντρικές αρχές, επιδεικνύοντας έτσι σεβασμό στο ίδιο το παιδί καθώς και στις απόψεις και τις προτιμήσεις του.

Το παιχνίδι στην πρώιμη παιδική ηλικία εξακολουθεί να αποτιμάται εξίσου υψηλά στην αναθεώρηση του προγράμματος σπουδών του 2014, όπως και στα παλαιότερα θεσμικά κείμενα για την εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία. Η δυναμική του παιχνιδιού, είτε αυθόρμητο είτε προγραμματισμένο, παραμένει η ίδια στην προσχολική ηλικία, όπως και η κεντρική θέση του παιδιού. Συνεπώς, το παιχνίδι αναγνωρίζεται ως δραστηριότητα που επιτρέπει στα παιδιά να εκφράζονται, να επικοινωνούν, να συνεργάζονται και να μαθαίνουν μέσα από τα διάφορα θεσμικά κείμενα και προγράμματα σπουδών που έχουν σχεδιαστεί, εφαρμοστεί ή προταθεί ως πιλοτικά σχέδια (Αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σπουδών, 2014).

3.5. Προσχολική εκπαίδευση και βασικές παιδαγωγικές αρχές

Ο πρωταρχικός στόχος του νηπιαγωγείου είναι να ενθαρρύνει την αυτονομία των μαθητών/τριών στη μάθηση. Ο δάσκαλος πρέπει να ενθαρρύνει το παιδί, να του παρέχει το αίσθημα της ασφάλειας και να του εμπνέει εμπιστοσύνη. Έτσι, καταβάλλει προσπάθεια μέσω της παιδαγωγικής του να μην επιβάλλει στα παιδιά την τρέχουσα κοινωνία μας μιας που στην σύγχρονη εποχή η κοινωνία καταπιέζει ή πιέζει τους πολίτες της. Αντίθετα, δίνεται στα παιδιά η ευκαιρία να δημιουργήσουν την κοινωνία που επιθυμούν. Επιπλέον, επειδή η αυτοπεποίθηση είναι υποπροϊόν της εμπιστοσύνης στον εαυτό μας, η εμπιστοσύνη ενθαρρύνει το παιδί να αναπτύξει αυτονομία.

Στην Ελλάδα είναι γνωστή η προσέγγιση της Μοντεσσοριανής μεθόδου. Το ηλικιακό εύρος των μαθητών που μπορούν να φοιτήσουν στο νηπιαγωγείο είναι μεταξύ 3-6 ετών, σύμφωνα με την Ιταλίδα δασκάλα Maria Montessori. Η μοντεσσοριανή προσέγγιση προσφέρει μια νέα προσέγγιση στη διδασκαλία, ή ακριβέστερα στη συνδιδασκαλία. Για την παρουσίαση αυτής της συνδιδασκαλίας χρησιμοποιούνται μικτές ηλικίες. Με αυτόν τον τρόπο εμπλουτίζονται οι ικανότητες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών όλων των ηλικιών της τάξης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι με τη χρήση αυτής της

προσέγγισης, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν ουσιαστικά όλες τις πτυχές της μάθησης (όπως κινητικές δεξιότητες, αισθητηριακή αντίληψη κ.λπ.) μόνα τους (Ντολιοπούλου, 2005: 46-47).

Η εκπαιδευτική φιλοσοφία του E. Pestalozzi μοιράζεται ένα στοιχείο με την προσέγγιση της Μαρίας Μοντεσσόρι και αυτό είναι η παρουσία ενός συνδιδασκάλου στην τάξη. Σε αυτή τη μέθοδο, ένας μεγαλύτερος μαθητής λειτουργεί ως συνεκπαιδευτής και μοιράζεται τις γνώσεις και την εμπειρία με τους μικρότερους μαθητές. Τα παιδιά εμπλέκονται μεταξύ τους με αυτόν τον τρόπο. Αργότερα, οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνθηκαν από τον Pestalozzi ώστε να χρησιμοποιήσουν αυτού του είδους τη διδασκαλία με τους μαθητές. Το θεμελιώδες δόγμα της θεωρητικής θεώρησης του Pestalozzi ήταν οι απαιτήσεις της μάθησης και της ανάπτυξης των μαθητών κάθε ηλικιακής ομάδας. Η απόκτηση της αυτονομίας του ατόμου για εκείνον ήταν ο απώτερος στόχος. Ακόμη, έλαβε υπόψη του τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία είναι συνυφασμένη με την εκπαίδευση και κατά συνέπεια με τα σχολεία. Εξαιτίας αυτού, έγραψε επίσης ένα εγχειρίδιο για τις μαμάδες στο οποίο έδινε συμβουλές για το πώς να ξεκινήσουν τόσο τη μάθηση όσο και την παρατήρηση. Έτσι, πρόκειται για μια παιδαγωγική αντίληψη που μοιράζονται όλοι. Με άλλα λόγια, όλοι οι κοινωνικοί θεσμοί χρησιμεύουν ως σύνδεσμος και υπάρχει αλληλουχία μεταξύ κοινωνίας και εκπαίδευσης. Στην προκειμένη περίπτωση, αναφέρεται η σύνδεση μεταξύ του τρίπτυχου της οικογένειας, του σχολείου και της κοινωνίας.

Ο Dewey θεωρεί επίσης την εκπαίδευση ως ένα είδος κοινωνικού θεσμού. Με αυτόν τον τρόπο, το σχολείο τόσο συμβάλλει όσο και οικοδομεί μια μικροκοινότητα μέσα στην εξωτερική κοινότητα. Επομένως, η εκπαίδευση είναι απαραίτητη προκειμένου να βοηθήσει ένα άτομο να προσαρμοστεί και αργότερα να αναπτυχθεί μέσα στην κοινωνία. Επιπλέον, η εφαρμογή της παιδαγωγικής του Dewey συνιστάται συχνά για παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία ή σχολεία με πολυπολιτισμικό στοιχείο (Ματσαγγούρας, 2014: 32).

Όλοι οι παιδαγωγοί που εισήγαγαν την παιδοκεντρική προσέγγιση στην εκπαίδευση τόνισαν την αξία του παιχνιδιού για τα παιδιά από μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες στη μαθησιακή τους διαδικασία. Μέσω της εμπειρίας και της απόλαυσης, το παιχνίδι υποστηρίζει την πρόωμη μάθηση. Δηλαδή, σε ένα περιβάλλον νηπιαγωγείου, το παιδί επιδεικνύει ενδιαφέρον για ένα κομμάτι του περιεχομένου (παιχνίδι) που συνδέεται με μια δραστηριότητα. Για παράδειγμα, το μικρό παιδί μπορεί να έλκεται από μαρκαδόρους και λευκό χαρτί. Αυτά τα εφόδια σχετίζονται με τη δραστηριότητα του

σκίτσου. Η ζωγραφική συνδέεται με την ελευθερία έκφρασης του παιδιού. Γενικά, το παιχνίδι ωφελεί την ανάπτυξη ενός μωρού σε ένα ευρύ φάσμα τομέων. Αυτό που είναι σαφές είναι ότι χρησιμοποιείται ως εργαλείο διδασκαλίας και βοηθά στην κοινωνικοποίηση στο σχολικό περιβάλλον.

Το μικρό παιδί δεν δείχνει ενδιαφέρον για το παιχνίδι με την έννοια της ευχαρίστησης, σύμφωνα με τη Μοντεσσόρι. Αντίθετα, πίστευε ότι ο άνθρωπος προσανατολίζεται στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων του από νεαρή ηλικία. Ο άνθρωπος έχει μια έμφυτη ανάγκη να αναπτυχθεί σωματικά και πνευματικά. Βέβαια, έχει ξεχωριστές απαιτήσεις που προκύπτουν σε διαφορετικά στάδια της ζωής του και πρέπει να ικανοποιούνται. Ως εκ τούτου, χρησιμοποίησε το παιχνίδι για να τον βοηθήσει να μελετήσει (Ντολιοπούλου, 2005: 152).

Πρόκειται για μια μεθοδική, προσεγμένη εκπαιδευτική προσέγγιση που περιλάμβανε παιχνίδια ή δραστηριότητες που αφορούσαν μια ποικιλία αντικειμένων. Η επανάληψη αποτελεί το θεμέλιο της προσέγγισης της Μοντεσσόρι. Το παιδί αναπτύσσει τη γνώση και την αντίστοιχη δεξιότητα επαναλαμβάνοντας τις δραστηριότητες που επιλέγει. Σύμφωνα με τη Μαρία Μοντεσσόρι, ένα νήπιο έχει ενσωματωμένη την επιθυμία να μάθει. Το παιδί θέλει να μάθει για τα πάντα στο περιβάλλον του. Το περιβάλλον πρέπει να είναι ασφαλές και ήρεμο. Δεδομένου ότι η σωματική ακεραιότητα είναι σημαντική για την ασφάλεια, ο χώρος πρέπει να διατηρείται καθαρός και τακτοποιημένος και να επιπλώνεται με τα κατάλληλα έπιπλα, συμπεριλαμβανομένων των χαλιών. Ωστόσο, η ψυχική υγεία του μωρού είναι επίσης μέρος της ασφάλειας. Αισθάνεται γαλήνιο στο ήρεμο περιβάλλον, χωρίς συγκρούσεις, εντάσεις και φασαρία. Ο τρόπος της νηπιαγωγού οφείλει να είναι βοηθητικός σε αυτό. Η νηπιαγωγός πρέπει να διατηρεί κυρίως την ηρεμία και την υπομονή της. Αποφεύγει να επιδεικνύει κάθε είδους ένταση ή άγχος στο νήπιο με αυτόν τον τρόπο. Επίσης, πρέπει να μιλάει ήσυχα και να ακούει προσεκτικά, διότι οι ανάγκες του παιδιού είναι το κύριο μέλημα (Malloy, 1980: 221). Ως αποτέλεσμα, το νήπιο θα αισθάνεται άνετα στο χώρο και θα μπορεί να συγκεντρωθεί καλύτερα στις δραστηριότητές του (Χατζηχρήστου, 2011: 67-70).

Η θεωρία του Dewey είναι μια θεωρία που βασίζεται στην εμπειρία. Η εμπειρία αποκτάται μέσω της εκτέλεσης ή της δοκιμής. Η γνώση, η οποία είναι η αφομοίωση των πληροφοριών μέσω της εφαρμογής, σχετίζεται με την εμπειρία. Η πληροφορία δεν είναι το ίδιο με τη γνώση, κατά τη γνώμη του εκπαιδευτικού. Η γνώση, από την άλλη πλευρά, συνδέεται με την εμπειρία. Το πρόγραμμα εστιάζει κυρίως στη χειρωνακτική εργασία, η οποία συνάδει με την πραγματική καθημερινή ζωή του παιδιού-μαθητή. Οι ασχολίες

αυτές αντικατοπτρίζουν τόσο τα επαγγέλματα της κοινότητας όσο και την ιδιωτική ζωή του κάθε παιδιού. Έτσι, οι οικιακές εργασίες χρησιμεύουν ως θεμέλιο της εκπαίδευσης των παιδιών.

Είναι ζωτικής σημασίας ότι το σχολείο είναι στενά συνδεδεμένο με την κοινότητα. Το οικογενειακό και το κοινωνικό περιβάλλον χρησιμεύουν ως οι δύο απλουστευμένοι άξονες του σχολικού περιβάλλοντος της παιδαγωγικής του Dewey. Με αυτόν τον τρόπο γεφυρώνεται το χάσμα που υπήρχε προηγουμένως μεταξύ της γνώσης και της πρακτικής εφαρμογής. Το παιχνίδι βοηθά στην αυτοεκπαίδευση, σύμφωνα με τον Roger Cousinet, ο οποίος αποτελεί το θεμέλιο της θεωρίας που συζητείται (Χατζηχρήστου, 2011: 71-74).

Το παιχνίδι ενθαρρύνει επίσης τη μάθηση, την εκπαίδευση και την τήρηση των κανόνων. Ως αποτέλεσμα, ο μαθητής αποκτά γνώσεις σε πολλούς τομείς μέσω του παιχνιδιού. Αναπτύσσει πρώτα την κριτική του σκέψη. Επίσης, μαθαίνει νέα πράγματα και, τέλος, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, επειδή τα παιχνίδια αυτά είναι ομαδικά, προάγουν τη συνεργασία και την ομαδικότητα. Η ανάπτυξη των παιδιών είναι το θεμέλιο της εκπαίδευσης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν πρέπει να παρέχεται εξωτερική βοήθεια. Τέλος, ο Friedrich Froebel έφερε το παιχνίδι στην προσχολική εκπαίδευση, το οποίο παίζει σημαντικό ρόλο στο θεωρητικό του πλαίσιο. Ο ρόλος που διαδραματίζει το παιχνίδι στη μαθησιακή διαδικασία και στο εκπαιδευτικό περιβάλλον στο σύνολό του έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις παιδαγωγικές αρχές της λεγόμενης "παλιάς σχολής". Εδώ, το παιδί είναι ελεύθερο να εκφράσει την ορμή του για παιχνίδι και να το απολαύσει, επειδή είναι αποδεκτό, φυσικό για την ηλικία και πολύ κατανοητό. Ανακάλυψε ότι το παιδί έχει μια φυσική παρόρμηση να παίζει με παιχνίδια. Το παιχνίδι προσφέρει στο παιδί μια αίσθηση ευφορίας, ευχαρίστησης, ψυχαγωγίας και μια αίσθηση ικανοποίησης σε συναισθηματικό επίπεδο. Σε ψυχολογικό επίπεδο, για παράδειγμα, το παιδί αναπτύσσει αυτοπεποίθηση ξεκινώντας από τη βρεφική ηλικία. Τα παιχνίδια στο νηπιαγωγείο είναι κατασκευασμένα από πολύ βασικά υλικά, επιτρέποντας στα παιδιά από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες να μάθουν για τον κόσμο, ενώ παράλληλα ακονίζουν τις δεξιότητές τους. Για παράδειγμα, ένα νήπιο μπορεί να μάθει για τη σφαίρα παίζοντας με μια μπάλα. Πρόκειται για μια εμπειρική διαδικασία. Με άλλα λόγια, το παιδί αρχίζει να συνδέει τα πράγματα με λέξεις, στη συνέχεια με κατασκευές ή ακόμα καλύτερα με συναρμολόγηση μοναδικών υλικών. Υπάρχουν πολυάριθμα είδη παιχνιδιών που μπορούν να χωριστούν σε διάφορες κατηγορίες, όπως η κατηγορία της κηπουρικής. Το

παιδί συμμετέχει ενεργά σε όλους τους τομείς δραστηριότητας, έτσι ώστε ο κόσμος να συνδέεται με τη γνώση της εμπειρίας κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες θεωρούνται ζωτικής σημασίας επειδή το παιχνίδι βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους (Σμαραγδά-Τσιαντζή, 1997: 119). Η επανάληψη αποτελεί συστατικό στοιχείο του παιχνιδιού. Τα βρέφη που προέρχονται από μειονεκτικές κοινωνικές ομάδες μαθαίνουν ικανότητες μέσω της επανάληψης που προέρχονται από την επαφή και την εμπειρία από πρώτο χέρι. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η νηπιαγωγός δεν παρεμβαίνει και δεν δίνει οδηγίες στο παιδί σε κανένα σημείο του παιχνιδιού. Αντίθετα, ο μικρός επιλέγει τη φύση και τη διάρκεια της δραστηριότητας. Κατά συνέπεια, ο νέος επιλέγει τι θα μελετήσει. Λόγω του γεγονότος ότι κάθε παιδί είναι μοναδικό, είναι απαραίτητο να καθοριστεί ο χρόνος παιχνιδιού του νηπίου (με διαφορετικούς ρυθμούς και εκπαιδευτικές ανάγκες). Επιπλέον, το παιδί έχει επιρροή στη συμπεριφορά του με αυτόν τον τρόπο. Η αίσθηση του ελέγχου ενθαρρύνει την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης (Σμαραγδά-Τσιαντζή, 1998: 119-120). Ο νέος αρχίζει στη συνέχεια να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες αφού αναπτύξει αυτοπεποίθηση. Η αίσθηση της επιτυχίας του παιδιού το παρακινεί να παίζει το παιχνίδι της επιλογής του για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, γεγονός που το βοηθά να μάθει νέες ικανότητες. Το παιδί αναπτύσσεται και διευρύνει τη φαντασία του σε διανοητικό επίπεδο, ειδικά δεδομένης της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας. Μην υποτιμάτε ποτέ τη σημασία του παιχνιδιού ως μέθοδο εστίασης. Ως εκ τούτου, θα μπορούσαμε να πούμε ότι δημιουργούνται τα θεμέλια για την ελευθερία της δράσης και της σκέψης (Χατζηχρήστου, 2011: 180).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Μονάδες Προσχολικής Εκπαίδευσης

4.1. Οι μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης ως φορέας κοινωνικοποίησης

Τα παιδιά από μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες κοινωνικοποιούνται κυρίως στα κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης μέσω του παιχνιδιού. Το παιχνίδι είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη των γνωστικών και νοητικών περιοχών του εγκεφάλου, όπως αναφέρθηκε παραπάνω αφού ο/η μαθητής/τρια αλληλεπιδρά και επικοινωνεί και με άλλα παιδιά και τους νηπιαγωγούς (Σιβροπούλου, 1997: 34). Με άλλα λόγια, ο μικρός αναπτύσσει δεξιότητες κριτικής σκέψης, ενώ μαθαίνει να εκφράζει τόσο τις απόψεις όσο και τις επιθυμίες του μέσω της επαφής. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα παιδιά συχνά παίζουν παιχνίδια που απεικονίζουν ρόλους ή χαρακτηριστικά ενηλίκων. Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας, για παράδειγμα, απολαμβάνουν να παίζουν

με κούκλες. Το παιδί αναλαμβάνει έναν ρόλο μέσω της κούκλας, όπως αυτόν του γονέα, του δασκάλου ή οποιονδήποτε άλλο ρόλο.

Η αφομοίωση των κοινωνικών κανόνων και συμπεριφορών από το νήπιο ενισχύεται έτσι από το παιχνίδι. Ένα ευνοϊκό περιβάλλον είναι απαραίτητο, καθώς παίζει σημαντικό ρόλο στην ευεργετική διαδικασία της κοινωνικοποίησης. Ένα κατάλληλο περιβάλλον για ένα παιδί είναι αυτό που έχει σχεδιαστεί και τροποποιηθεί από κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες ώστε να ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές και αναπτυξιακές τους ανάγκες. Η Μαρία Μοντεσσόρι έδωσε έμφαση στην αξία του περιβάλλοντος του παιδιού. Το περιβάλλον θα έπρεπε να είναι ασφαλές και ήρεμο. Ο χώρος ήταν τακτοποιημένος, καθαρός και επιπλωμένος με τα απαραίτητα εφόδια, συμπεριλαμβανομένων των χαλιών, διότι η ασφάλεια αφορούσε τη διατήρηση της σωματικής ακεραιότητας του ατόμου (Χατζηχρήστου, 2011: 91).

Επιπροσθέτως, ο σωστά σχεδιασμένος χώρος δραστηριοτήτων δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να συνδέσει τον φανταστικό του κόσμο με τον πραγματικό. Για παράδειγμα, ένα παιδί πρέπει να έχει πρόσβαση σε εξοπλισμό όπως πιατάκια, κουτάλια, κατσαρόλες και τηγάνια προκειμένου να ασχοληθεί με το μαγείρεμα. Με άλλα λόγια, το υπόβαθρο και το περιεχόμενο πρέπει να υποστηρίζουν το παιχνίδι ή το είδος της δραστηριότητας. Κατά συνέπεια, ο χώρος μαγειρέματος πρέπει να είναι εξοπλισμένος με τα απαραίτητα αντικείμενα και να έχει εμφάνιση που μοιάζει με κουζίνα. Με αυτόν τον τρόπο, η δομή της κουζίνας και η πράξη του μαγειρέματος αποτυπώνονται εμπειρικά στη μνήμη του παιδιού. Πρόκειται για ένα μιμητικό παιχνίδι στο οποίο η καθημερινή ζωή του παιδιού συνδέεται με όσα συμβαίνουν στην τάξη.

Συμπερασματικά, φαίνεται ότι η παιδαγωγική κοινότητα έχει ενδιαφερθεί για την εκπαίδευση του παιδιού προσχολικής ηλικίας. Η σύγχρονη μέθοδος θέτει το παιδί και τις ανάγκες του σε προτεραιότητα. Από πλευράς υποδομών, η κατάσταση μπορεί να μην είναι ιδανική, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν γίνονται ακόμα προσπάθειες για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού επιπέδου (Χατζηχρήστου, 2011: 92-95).

4.2. Το ολόημερο νηπιαγωγείο

Στα μέσα του 20ού αιώνα, άρχισαν να λειτουργούν ολόημερα και διευρυμένα νηπιαγωγεία στα Ευρωπαϊκά Κράτη. Στην Ελλάδα εφαρμόζεται από το 1997. Πρόκειται για μια δομή που ανταποκρίνεται στις κοινωνικές ανάγκες, ενώ παράλληλα δίνει στα παιδιά περισσότερες ευκαιρίες μάθησης από ένα κλασικό νηπιαγωγείο, ένα ημιτελές νηπιαγωγείο ή ένα νηπιαγωγείο με κανονικό ωράριο. Σημαντική κρίνεται η αναφορά στις φράσεις "παιδικός σταθμός με διευρυμένο ωράριο" και "παιδικός σταθμός με

κανονικό ωράριο" και όχι οι αντίστοιχες "ολοήμερος παιδικός σταθμός" και "παιδικός σταθμός μισής ημέρας" οι οποίες τονίζουν περισσότερο τη θεμελιώδη διαφορά μεταξύ των δύο τύπων παιδικών σταθμών ως προς το ωράριο. Στην Ελλάδα, αποφασίστηκε η δημιουργία και λειτουργία ολοήμερων νηπιαγωγείων στο πλαίσιο της νέας εκπαιδευτικής πολιτικής, η οποία αναπτύχθηκε μετά από ανάλυση των αποτελεσμάτων παγκόσμιας έρευνας (Βοϊνέσκου, 2014: 248).

Η καθιέρωση των ολοήμερων νηπιαγωγείων, η οποία, όπως ήδη αναφέρθηκε, είχε αρχίσει να υιοθετείται σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη πολύ νωρίτερα, προκάλεσε μια σειρά από επικρίσεις. Αυτές είχαν να κάνουν με τις πιθανές διαφορές που μπορεί να είχαν τα παιδιά. Για παράδειγμα, η μεγάλη διάρκεια του ολοήμερου νηπιαγωγείου, η οποία μπορεί να εξαντλήσει ή να επιβαρύνει τα παιδιά, αναφέρεται σε αρκετές ανησυχίες. Ωστόσο, μελέτες έχουν δείξει ότι, όταν εφαρμόζεται σωστά, το ολοήμερο πρόγραμμα όχι μόνο δεν έχει αρνητικό αντίκτυπο στα παιδιά, αλλά και τα ωφελεί λόγω του επιπλέον χρόνου στην τάξη.

Το ολοήμερο νηπιαγωγείο είναι ανώτερο από το κανονικό νηπιαγωγείο με πολλούς τρόπους, όπως αποδεικνύεται από τις πολλές έρευνες που έχουν γίνει για το θέμα. Αυτά είναι πιο συνηθισμένα στην περίπτωση των παιδιών από φτωχότερες κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να τα εκμεταλλευτούν και άλλα παιδιά. Το πρώτο νηπιαγωγείο με διευρυμένο ωράριο στην Ελλάδα άνοιξε τις πόρτες του για παιδιά ηλικίας 2,5 έως 6 ετών το ακαδημαϊκό έτος 1987-1988 στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ήταν γνωστό ως "Παιδικό Κέντρο" και το διηύθυνε ο καθηγητής Χ. Φράγκος. Παράλληλα με την ιδιωτική πρωτοβουλία, αρκετές καινοτόμες νηπιαγωγοί ασχολήθηκαν αργότερα με το χώρο της δημόσιας εκπαίδευσης και, με δική τους πρωτοβουλία, πειραματίστηκαν με το σύστημα διευρυμένου ωραρίου στα νηπιαγωγεία τους κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1995-1996 και 1996-1997 (Βοϊνέσκου, 2014: 249-250).

4.3. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα ολοήμερου νηπιαγωγείου

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ:

1. Παίζοντας και μαθαίνοντας νέες ικανότητες.

Τα περισσότερα μικρά παιδιά επιθυμούν να μαθαίνουν συνεχώς νέα πράγματα. Σε ένα ολοήμερο σχολείο, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να δημιουργήσουν και να παίξουν ένα παιχνίδι που διευρύνει το λεξιλόγιό τους και βελτιώνει τις δεξιότητές τους γενικότερα. Η γλώσσα και τα μαθηματικά σημειώνουν επίσης πρόοδο. Αλλά πρέπει

πάντα να θυμόμαστε ότι το ολοήμερο πρόγραμμα επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και όχι στη γνώση (Οδηγός για το ολοήμερο νηπιαγωγείο).

2. Ανάπτυξη των κοινωνικών ικανοτήτων μέσω της συνεργασίας.

Η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών πρέπει να ξεκινήσει από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους. Τα παιδιά σχηματίζουν ομάδες όπου συζητούν ιδέες, παίρνουν αποφάσεις από κοινού, εργάζονται μαζί, καταλήγουν σε συμπεράσματα, κατανοούν ότι έχουν δικαιώματα, υποχρεώσεις και καθήκοντα, εξερευνούν ποιοι είναι, ξεπερνούν τα όριά τους, εκφράζουν τα συναισθήματά τους, έρχονται αντιμέτωπα, διαφωνούν και συμμετέχουν ενεργά. Δημιουργούν επίσης σχέσεις φιλίας, ανταγωνισμού, εμπιστοσύνης και ανάγκης και θέτουν κανόνες τους οποίους προσπαθούν να τηρούν (Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου).

3. Συναισθηματική ανάπτυξη μέσα από την ενεργό συμμετοχή.

Οι μαθητές καταστρώνουν σχέδια και τα υλοποιούν στην προσπάθειά τους να επιτύχουν τους στόχους που έχουν θέσει. Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας βιώνουν ικανοποίηση, χαρά, αυτοπεποίθηση και αυτογνωσία. Επικοινωνούν τα συναισθήματά τους, ασκούν αυτοέλεγχο και αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη συμπεριφορά τους όταν κάτι πάει στραβά. Επίσης, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, ονειρεύονται, εργάζονται και επιδιώκουν το καλύτερο αποτέλεσμα (Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου).

4. Βελτίωση των κινητικών ικανοτήτων μέσω της τροποποίησης του χώρου.

Το τρέξιμο, το περπάτημα, η κλοτσιά, η χτύπημα, η ρίψη, το πιάσιμο και γενικά όλες οι δραστηριότητες που απασχολούν τους μύες του ανθρώπινου σώματος θεωρούνται κινητικές δεξιότητες. Οι ακόλουθες δύο προϋποθέσεις θα πρέπει να πληρούνται από τον χώρο όπου μεταναστεύουν τα παιδιά. Πρώτα απ' όλα, οι μαθητές πρέπει να έχουν την ικανότητα να αλλάζουν και να μεταβάλλουν τις συνθήκες. Αυτό προϋποθέτει τη διαθεσιμότητα ολοκληρωμένου, φιλικού προς το χρήστη και ασφαλούς εκπαιδευτικού υλικού. Δεύτερον, το περιβάλλον θα πρέπει να τροποποιείται σύμφωνα με το αναπτυξιακό στάδιο των παιδιών και το προτεινόμενο πρόγραμμα σπουδών (Boϊνέσκου, 2014: 250).

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ:

1. Τα παιδιά κουράζονται από την ολόημερη παρακολούθηση του σχολείου.

Κατά τη διάρκεια του ολόημερου προγράμματος σπουδών, οι μαθητές εξαντλούνται και αγχώνονται. Οι γονείς θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις ανάγκες των παιδιών τους εκτός από τις δικές τους.

2. Αντί για αναπτυξιακά προγράμματα, δίνεται προτεραιότητα στην ακαδημαϊκή διδασκαλία.

Σε πολλά ολοήμερα σχολεία, οι εκπαιδευτικοί προτιμούν να διδάξουν τα επόμενα κεφάλαια του αναλυτικού προγράμματος παρά να αφιερώσουν λίγο χρόνο για να απασχολήσουν τους μαθητές σε δημιουργικές δραστηριότητες.

Γενικά, η μακροχρόνια φοίτηση σε ολοήμερα σχολεία προκαλεί στα παιδιά να χάνουν το ενδιαφέρον τους με την πάροδο του χρόνου, να βαριούνται κατά τη διάρκεια της μακράς παραμονής τους και να αναπτύσσουν ανεπιθύμητες συμπεριφορές, όπως εχθρικότητα και βίαια ξεσπάσματα.

Η ολοήμερη εκπαίδευση είναι ένα δαπανηρό εγχείρημα. Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά τα ολοήμερα σχολεία, απαιτούνται ποικίλες υλικοτεχνικές δομές, εξειδικευμένο προσωπικό και κατάλληλα κτίρια. Προς το παρόν, το κράτος δεν είναι σε θέση να παράσχει την απαιτούμενη χρηματοδότηση για να εγγυηθεί τα προαναφερθέντα. Ως αποτέλεσμα, η πλειονότητα των ολοήμερων σχολείων στον ελλαδικό μας χώρο είναι αναποτελεσματικά (Βοϊνέσκου, 2014: 250-251).

4.4. Βρεφονηπιακός σταθμός

Ένας χώρος προσχολικής εκπαίδευσης είναι και ο βρεφονηπιακός σταθμός. Στην παράγραφο II της Εφημερίδας της Κυβέρνησης του 2002, παρατίθεται ο ακόλουθος κατάλογος για τον τρόπο λειτουργίας των παιδικών σταθμών: “Σύμφωνα με τις ειδικές κατευθυντήριες γραμμές του παρόντος άρθρου, όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εγγραφούν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς. Ειδικότερα, τα παιδιά ηλικίας 6 μηνών έως 2,5 ετών πρέπει να γίνονται δεκτά σε ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς, ενώ τα παιδιά ηλικίας 2,5 ετών έως την έναρξη του δημοτικού σχολείου πρέπει να γίνονται δεκτά σε νηπιαγωγεία. Τα παιδιά γίνονται δεκτά στα μικτά νηπιαγωγεία από την ηλικία των έξι μηνών μέχρι την εγγραφή στο δημοτικό σχολείο. Ανεξάρτητα από την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση, όλα τα παιδιά μπορούν να φοιτήσουν σε αυτό το νηπιαγωγείο σύμφωνα με τους όρους της σχετικής νομοθεσίας. Επιπλέον, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δίνεται προτεραιότητα στην εγγραφή παιδιών των οποίων οι γονείς εργάζονται και εκείνων των οποίων οι οικογένειες αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις όσον αφορά τα ιδρύματα αυτά” (Βοϊνέσκου, 2014: 251-252).

Πιο συγκεκριμένα: “Τα παιδιά που χρειάζονται φροντίδα για διάφορους κοινωνικούς λόγους, όπως τα παιδιά που είναι ορφανά από δύο ή έναν γονέα, τα παιδιά αγαπημένων μητέρων, τα παιδιά διαζευγμένων ή χωρισμένων γονέων, τα παιδιά των οποίων οι γονείς έχουν σωματικές ή διανοητικές αναπηρίες, τα παιδιά πολύτεκνων οικογενειών κ.λπ.

προτιμώνται κατά την εγγραφή, όταν επιλέγονται τα παιδιά των εργαζόμενων γονέων και τα παιδιά από οικονομικά μειονεκτούσες οικογένειες". Συμπερασματικά, οι εργαζόμενοι στην παιδική φροντίδα υποστηρίζουν την ανάπτυξη των μικρών παιδιών ή των παιδιών από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα χωρίς να τους παρέχουν καμία εκπαίδευση. Οι εργαζόμενοι του βρεφονηπιακού σταθμού με την ειδικότητα της βρεφικής φροντίδας είναι υπεύθυνοι για τη φροντίδα των βρεφών και των νηπίων, σύμφωνα με (παρ. II). Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη των παιδιών φροντίζοντας για την ψυχολογική, συναισθηματική και σωματική τους υγεία (παρ. II). Τέλος, εκτός από το διδακτικό προσωπικό, τα ιδρύματα αυτά απασχολούν και εξειδικευμένο προσωπικό που υποστηρίζει τη φροντίδα των παιδιών που προέρχονται από μειονεκτικό κοινωνικό περιβάλλον. Παραδείγματα τέτοιου προσωπικού είναι ο παιδίατρος, ο ψυχολόγος, ο κοινωνικός λειτουργός, ο μουσικός και ο γυμναστής (παρ. II) (Βοϊνέσκου, 2014: 253).

4.5. Παιδικός σταθμός

Η κατασκευή και η διαχείριση των νηπιαγωγείων έχουν πλέον θεσμοθετηθεί στην Ελλάδα. Με μια γρήγορη ανασκόπηση διαφαίνεται η ιστορική εξέλιξη του νομικού πλαισίου των παιδικών σταθμών. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 2082/92 (παράγραφος XXV), οι Παιδικοί Σταθμοί είναι "οργανωμένες υπηρεσίες, οι οποίες αποσκοπούν στην ημερήσια φροντίδα, τη δημιουργική απασχόληση υγιών νηπίων... και την κατάλληλη για την ηλικία τους εκπαίδευση". Τα Παιδικά Κέντρα διοικούνται νομικά από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο εκδίδει και τις άδειες που απαιτούνται για τη λειτουργία τους. Το κυβερνητικό διάταγμα 90/Α/94 (παράγραφος XII), το οποίο περιέγραφε τα καθήκοντα των Κέντρων Παιδιού, αντικατέστησε την προαναφερθείσα νομοθεσία. Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας όφειλαν να προσφέρουν παιδική φροντίδα, ημερήσια φροντίδα με καθημερινά γεύματα, ψυχαγωγία και εκπαίδευση για τα βρέφη κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους (παράγραφος XII). Πολλοί παιδαγωγοί ανησυχούσαν για τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδούνταν τα βρέφη που προέρχονταν από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος, έγιναν έρευνες σχετικά με την υποδομή και το διαμέτρημα της βρεφικής εκπαίδευσης. Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι η Ελλάδα αποτελεί ένα υποσύνολο αυτών των ερευνών (Βοϊνέσκου, 2014: 253-254). Η κύρια λειτουργία ενός νηπιαγωγείου ή παιδικού σταθμού, όπως αναφέρεται στη νομοθεσία του 2002, είναι η φροντίδα και η εκπαίδευση των μικρών παιδιών. Η φροντίδα πραγματοποιείται με την εξασφάλιση καθημερινής προσοχής και διατροφής, πάντα σύμφωνα με τους κανόνες

υγιεινής. Στη συνέχεια, η ανάπτυξη της νοητικής, συναισθηματικής, κοινωνικής και σωματικής ανάπτυξης του βρέφους θεωρείται σημαντική και θα παρέχεται εκπαίδευση. Ειδικότερα, στα Κέντρα Φροντίδας Παιδιών μπορούν να εγγραφούν βρέφη ηλικίας 2 έως 6 ετών. Ζωτικής σημασίας για το επιστημονικό προσωπικό κρίνεται η συνεργασία με τους γονείς των παιδιών από μη προνομιούχα περιβάλλοντα που φοιτούν στα Κέντρα Παιδιών. Ωστόσο, σύμφωνα με την Ρέντζου (2011), οι παιδικόι σταθμοί είναι σχεδιασμένοι για παιδιά ηλικίας 0 έως 4 ετών. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω και σύμφωνα με τον νόμο που διέπει τη σύσταση και λειτουργία των παιδικών σταθμών (παρ. II), τα παιδιά με μεταδοτικές ασθένειες δεν επιτρέπεται να εγγραφούν και θα παραμείνουν έτσι για όσο διάστημα διαρκεί η ασθένειά τους. Πρώτα απ' όλα, οι εργαζόμενοι γονείς που αδυνατούν να φροντίσουν το/τα παιδί/α τους κατά τις εργάσιμες ώρες αποτελούν πρόσθετο κριτήριο για την επιλογή των νεογνών για φοίτηση. Το επόμενο βήμα είναι η επιλογή παιδιών από πολύτεκνα νοικοκυριά ή οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Τέλος, τα νεογέννητα των οποίων ο γονέας ή οι γονείς απουσιάζουν λόγω περιστάσεων ή των οποίων ο γονέας ή οι γονείς έχουν σωματική ή διανοητική αναπηρία προτιμώνται για εγγραφή στα Παιδικά Κέντρα.

4.6. Η μετάβαση των νηπίων από τον παιδικό σταθμό στο νηπιαγωγείο

Η μετάβαση από το σπίτι στον παιδικό σταθμό και στη συνέχεια στο νηπιαγωγείο έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη και την πρόοδο του βρέφους. Προκειμένου να αναπτυχθεί ένα περιβάλλον που θα επιτρέψει την ταχύτερη και ευκολότερη μετάβαση των νηπίων στο νέο τους περιβάλλον, οι δραστηριότητες θα συνεχιστούν καθ' όλη τη διάρκεια των ετών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δραστηριότητες εισάγονται στην τάξη για να βοηθήσουν στην παροχή του ιδανικού περιβάλλοντος για την απλούστερη και απρόσκοπτη μετάβαση του παιδιού στο νέο περιβάλλον (Βοϊνέσκου, 2014: 253-254). Οι προϋποθέσεις που καθιστούν δυνατή τη μετάβαση είναι η συνέχεια των εμπειριών που έχει αποκτήσει το παιδί από το οικογενειακό περιβάλλον, η ετοιμότητα για νέες εμπειρίες, η ενδυνάμωση των νέων σχέσεων (με τις νηπιαγωγούς και τους συμμαθητές), η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, η ενεργή συμμετοχή των γονέων στη διαδικασία μετάβασης και η ανάπτυξη εμπιστοσύνης με τους νέους ανθρώπους (Βοϊνέσκου, 2014: 253-254).

Ωστόσο, οι κοινωνικές δεξιότητες, οι οποίες θα έπρεπε να έχουν αναπτυχθεί στο προσχολικό επίπεδο της σχολικής εκπαίδευσης, είναι αυτές που βοηθούν πραγματικά τους νέο αφιχθέντες νέους στην προσαρμογή. Η απόκτηση των βασικών γνωστικών

δεξιοτήτων από το νήπιο είναι αυτό που ονομάζεται αποτελεσματική μετάβαση (Αλευριάδου et al., 2008β : 77-80).

Τα κριτήρια μετάβασης δίνουν μεγάλη έμφαση στο πόσο καλά εναρμονίζονται μεταξύ τους οι απαιτήσεις των δύο εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όσον αφορά την εξοικείωση και τη συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων (συμμαθητών και εκπαιδευτικών), τη διδακτική μεθοδολογία του αναλυτικού προγράμματος, τον τρόπο επικοινωνίας των εκπαιδευτικών, τον περιβαλλοντικό χώρο, δηλαδή τη διαμόρφωση του χώρου και του χρόνου, και τη γονική συμμετοχή. Δίνουν επίσης μεγάλη έμφαση στην εξεύρεση καινοτόμων λύσεων στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πρώτη τάξη του νηπιαγωγείου όσον αφορά την προσαρμογή στο νέο σχολικό περιβάλλον, τα δρώμενα στη νέα τάξη και τις αντιδράσεις των διαθεματικών δραστηριοτήτων (Αλευριάδου et al., 2008β : 77-80). Επιπλέον, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται ως άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς στο σχεδιασμό του προγράμματος, με πρωταρχικές συνιστώσες τη γονεϊκή εμπλοκή τόσο στη διαδικασία μετάβασης όσο και στην εκπαιδευτική διαδικασία, τη διαμόρφωση και ανάπτυξη υγιούς, αμοιβαίας επικοινωνίας. Τέλος, τα παιδιά αναγκάζονται από τις απαιτήσεις των γονέων τους να αξιολογούν τις παιδαγωγικές προσπάθειες του νηπιαγωγείου με βάση το πόσο ενεργά τα νεογέννητα συμμετέχουν στις δραστηριότητες της τάξης. Ως αποτέλεσμα, οι γονείς διαφωνούν με τη φιλοσοφία του διδακτικού προσωπικού. Από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών, οι κύριοι στόχοι της προετοιμασίας τους για την προετοιμασία των μικρών μαθητών για το νέο περιβάλλον και ρόλο είναι να ενθαρρύνουν τα παιδιά και να κεντρίσουν την περιέργειά τους.

4.7. Η μετάβαση των νηπίων από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο

Ο μαθητής περνάει από διάφορα σχολικά περιβάλλοντα κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής του σταδιοδρομίας, καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε ένα τυπικό επίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος. Ένα παιδί πρέπει να περάσει από μια διαδικασία μετάβασης προκειμένου να μεταβεί ομαλά και με επιτυχία από το ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο στο άλλο. Η διαδικασία αυτή ξεκινά από τη γέννηση και διαρκεί ολόκληρη τη ζωή του παιδιού (Γουργιώτου, 2012: 56). Για να είναι επιτυχής η μετάβαση από το ένα σχολικό επίπεδο στο άλλο, πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Κάθε φορά, ο νέος καλείται να προσαρμόσει τη συμπεριφορά του καθώς και τα καθήκοντά του και τις διαδικασίες προσανατολισμού του στο νέο περιβάλλον. Οι νέες απαιτήσεις και συνθήκες μπορούν στην πραγματικότητα να οδηγήσουν σε ψυχολογικές εντάσεις και συγκρούσεις στις σχέσεις του παιδιού με το σχολείο, οι οποίες μπορεί να εμποδίσουν την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και των μαθησιακών

δυνατοτήτων του παιδιού. Ένα από τα πιο κρίσιμα σημεία στο εκπαιδευτικό ταξίδι ενός παιδιού θεωρείται ότι είναι αυτή η κάπως περίπλοκη διαδικασία, στην οποία συμμετέχουν το παιδί, η οικογένεια και ο δάσκαλος/σχολείο. Επηρεάζει με διάφορους τρόπους την προσωπικότητα του παιδιού, την ακαδημαϊκή του ανάπτυξη και την κοινωνική του ανάπτυξη (Αθανασίου, κ.ά., 2012: 99). Σύμφωνα με τους Kagan & Neuman (1998), υπάρχουν πολλοί τρόποι για να εννοιολογήσουμε τη σχολική αυτή μετάβαση. Ωστόσο, η πλειονότητα των ορισμών που έχουν χρησιμοποιηθεί στη βιβλιογραφία συνδέουν την ιδέα της μετάβασης με την προσωπικότητα και τις ικανότητες του ατόμου, καθώς και με τους κανόνες του νέου περιβάλλοντος στο οποίο πρέπει να προσαρμοστεί (Αλευριάδου κ.ά., 2008: 82-84).

4.8. Αδυναμίες σχολικής ανάπτυξης και τρόποι βελτίωσης νηπιαγωγείου

Τα χρόνια της προσχολικής ηλικίας είναι τα πιο διαμορφωτικά χρόνια της ζωής ενός παιδιού από την άποψη όλων των αναπτυξιακών τομέων (γνωστικοί, κοινωνικοί, συναισθηματικοί κ.λπ.), αλλά είναι επίσης τα πιο ευμετάβλητα και επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη βοήθεια που θα λάβουν από τους ενήλικες. Οι ικανότητές του σε άλλους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του προφορικού λόγου, δεν έχουν αναπτυχθεί κατάλληλα. Επιπλέον, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι τα μικρά παιδιά μαθαίνουν και εμφανίζουν αυτά που έχουν μάθει με διαφορετικό τρόπο από τα μεγαλύτερα παιδιά και τους ενήλικες. Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μαθαίνουν κάνοντας και αλληλοεπιδρώντας με το περιβάλλον τους και επιδεικνύουν πιο αποτελεσματικά τις γνώσεις, τα ταλέντα και τις ικανότητές τους κάνοντας και όχι απλώς μιλώντας γι' αυτά.

Επομένως, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι σε θέση να βλέπουν πέρα από αυτά που τα μικρά παιδιά μπορούν να μεταφέρουν λεκτικά, προκειμένου να κατανοούν και να αξιολογούν τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας "βλέποντας" το παιχνίδι, τις πράξεις και τα συναισθήματά τους. Γενικά, η αξιολόγηση της προσχολικής ηλικίας πρέπει να γίνεται με προσοχή αφού πρόκειται για μια δύσκολη και απαιτητική διαδικασία. (Αθανασίου, κ.ά., 2012: 100-101).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Συστεγαζόμενα Νηπιαγωγεία

5.1 Ορισμός Συστεγαζόμενων Σχολείων

Όταν κάνουμε λόγο για συστεγαζόμενα σχολεία εννοούμε δύο ή και περισσότερες σχολικές μονάδες οι οποίες μοιράζονται το ίδιο κτήριο και την ίδια σχολική αυλή κατά την διάρκεια του σχολικού ωρολογίου προγράμματος. Τα σχολεία αυτά μπορούν να βρίσκονται ακόμα και σε διαφορετικές εκπαιδευτικές βαθμίδες με την προϋπόθεση ότι θα βρουν τρόπους συνύπαρξης και λειτουργίας (Σαΐτης, 2009:37-53). Μάλιστα, αξίζει

να αναφερθεί πως σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) το 2006, έδειξε πως οι συστεγαζόμενες προσχολικές μονάδες στην Ελλάδα καλύπτουν το 47%. Βέβαια, στο ποσοστό αυτό εντάσσονται ως επί το πλείστον σχολεία ίδιας βαθμίδας όπως το νηπιαγωγείο και το δημοτικό.

5.2 Λειτουργικότητα Συστεγαζόμενων Σχολείων

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει σε προηγούμενο κεφάλαιο, η κάθε σχολική μονάδα αποτελεί ένα ανοικτό κοινωνικό σύστημα το οποίο επηρεάζει και επηρεάζεται από άλλα συστήματα (Σαΐτη & Σαΐτης, 2012β). Ένας σκοπός της λειτουργίας της εκάστοτε προσχολικής μονάδας γενικότερα αλλά και των συστεγαζόμενων προσχολικών δομών ειδικότερα είναι να λειτουργούν αρμονικά και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη σε όλους τους τομείς. Προσεγγίζοντας τον σκοπό αυτό σύμφωνα με μια συστημική ματιά, θα βλέπαμε πως όταν όλα τα στοιχεία μιας σχολικής μονάδας (που στην περίπτωση μας είναι οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές/τριες, οι γονείς και άλλοι εξωτερικοί φορείς) συνεργάζονται, καταφέρνουν να λειτουργούν σωστά και να προάγουν τόσο σχολική βελτίωση όσο και σχολική αποτελεσματικότητα.

Υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία των σχολείων γενικότερα αλλά και των συστεγαζόμενων σχολείων ειδικότερα είναι ο/η διευθυντής/τρια ή η προϊσταμένη της κάθε συστεγαζόμενης σχολικής μονάδας. Οι διευθυντές βρίσκονται σε μια διαρκής αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών προκειμένου να επιφέρουν όσο τον δυνατόν καλύτερα αποτελέσματα και στην σχολική μονάδα αλλά και στους/στις μαθητές/τριες που εμπλέκονται σε αυτήν την εκπαιδευτική διαδικασία. Επομένως, ο ρόλος του διευθυντή στα συστεγαζόμενα σχολεία θεωρείται ακόμα πιο κρίσιμος αφού εκείνοι ορίζουν τις μεταξύ τους σχέσεις και βρίσκουν τρόπους να συν λειτουργούν και τα δύο σχολεία με κύριο μέλημά τους την σχολική ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα.

5.3 Προϋποθέσεις για σχολική αποτελεσματικότητα στα συστεγαζόμενα σχολεία

Προκειμένου δύο ή και περισσότερα σχολεία να συνυπάρχουν αρμονικά σε ένα κτήριο, θα πρέπει να βρουν έναν κοινό κώδικα επικοινωνίας και να τηρήσουν κάποιες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές σχετίζονται με την σχολική ηγεσία, την ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού, το σχολικό κλίμα και τον συντονισμό.

Πιο αναλυτικά:

Όσον αφορά τη σχολική ηγεσία στα συστεγαζόμενα σχολεία, ο διευθυντής του εκάστοτε σχολείου πρέπει να ασκεί ηγετικό ρόλο και η συμπεριφορά του/της πρέπει να εμπνέει και να βοηθά τους συναδέλφους του/της ώστε να λαμβάνονται πρωτοβουλίες

και να βελτιώνουν τόσο το κλίμα όλων των σχολείων όσο και τις μεταξύ τους επικοινωνιακές και συνεργατικές σχέσεις.

Το διδακτικό προσωπικό πρέπει να διακρίνεται για την επιστημονική και εκπαιδευτική του κατάρτιση, την ανθρώπινη δεξιότητα, την ικανότητα του «συνεργάζεσθαι» και την όρεξη του για να δημιουργήσει, να εργαστεί και να συνεισφέρει με κάθε τρόπο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Το θετικό σχολικό κλίμα διευκολύνει την μαθησιακή διαδικασία και συνεργασία καθώς επίσης βοηθά στην συναισθηματική και οργανωσιακή κατάσταση όλων των εμπλεκόμενων μελών.

Τέλος, η ύπαρξη καλού συντονισμού ειδικότερα στα συστεγαζόμενα σχολεία είναι και η πιο βασική προϋπόθεση τουλάχιστον για τα σχολεία που στοχεύουν άμεσα στη σχολική επιτυχία. Με γνώμονα τον καλό συντονισμό και την οργάνωση εξαλείφονται τυχόν συγκρούσεις και βρίσκονται από κοινού λύσεις στα ζητήματα που προκύπτουν.

B' ΜΕΡΟΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: Μεθοδολογία Έρευνας

6.1 Επιστημονικό Υπόβαθρο

Στην σύγχρονη εποχή, το έργο των εκπαιδευτικών τείνει να δυσκολεύει ολοένα και περισσότερο. Οι συνεχείς αλλαγές των προγραμμάτων σπουδών καθώς και η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η χρήση των νέων μέσων έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην αλλαγή αυτή. Από την μία, τα σύγχρονα μέσα βοήθησαν τον εκπαιδευτικό και ενίσχυσαν το εκπαιδευτικό του έργο, αλλά από την άλλη, οι συνεχείς αλλαγές έφεραν ανεπαρκή αποτελέσματα αφού ο/η εκπαιδευτικός δεν προλάβει να υιοθετήσει αυτές τις γρήγορες αλλαγές στην διδασκαλία του. Συνεπώς, η προσπάθεια των εκπαιδευτικών να ανταποκριθούν στις διαρκείς μεταβολές της εκπαιδευτικής διδασκαλίας καθίστανται δύσκολη και επιφέρουν έντονες αντιδράσεις.

Είναι σημαντικό, να μην ξεχνάμε πως οι σχολικές μονάδες αποτελούν ανοικτά κοινωνικά συστήματα, τα οποία λόγω της πολυπλοκότητας τους, δεν μπορούν να ικανοποιήσουν όλες τις ανάγκες τόσο στο εσωτερικό τους όσο και στο εξωτερικό τους περιβάλλον (Κοντάκος, 2011). Παρόλα αυτά, το σχολείο ως ένα πολύπλοκο σύστημα, δέχεται και ασκεί επιρροή σε άλλα συστήματα πράγμα που το κάνει συνεχώς μεταβαλλόμενο.

Με το πέρασμα των χρόνων έχουν αναδειχθεί νέα μοντέλα που αποτελούν την βάση πάνω στην οποία θα δημιουργηθούν νέες μέθοδοι παρατήρησης και αξιολόγησης μιας προσχολικής μονάδας. Ένα από τα πιο γνωστά μοντέλα που μελετάει αρκετές

διαστάσεις μιας σχολικής μονάδας είναι το μοντέλο του Helmut Willke (1996). Μέσα από την αντικειμενική, χρονική, κοινωνική, τελεστική και γνωσιακή διάσταση αυτού του μοντέλου μελετώνται όλες οι λειτουργίες, οι ρόλοι και η πόροι μιας σχολικής μονάδας και έτσι η σχολική μονάδα μπορεί να αξιολογηθεί με ακρίβεια.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, θα επιχειρήσουμε να μελετήσουμε την δομή, την οργάνωση και τη λειτουργία των συστεγαζόμενων μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης ενός συγκεκριμένου νησιού των Δωδεκανήσων μέσω των πέντε διαστάσεων πολυπλοκότητας του Wilke, στηριζόμενα πάντα στην συστημική θεωρία κοινωνικών συστημάτων και στην θεωρία Σχολικής Ανάπτυξης.

6.2 Προβληματισμός της έρευνας

Στην συγκεκριμένη έρευνα επιχειρείται να κατανοηθεί καλύτερα η διαδικασία σχεδιασμού, οργάνωσης και λειτουργίας συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του δημόσιου τομέα. Πιο αναλυτικά, οι σχολικές μονάδες που θα επιλεγθούν, θα μελετηθούν και θα αξιολογηθούν σύμφωνα με το μοντέλο των πέντε διαστάσεων πολυπλοκότητας του Wilke.

6.3 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Βασικός σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να ανιχνευθεί η σχέση επιπέδου συστημικής πολυπλοκότητας μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης με ικανότητες και διαδικασίες σχολικής ανάπτυξης.

Στόχοι της έρευνας:

- ✓ Η παρατήρηση και καταγραφή του επιπέδου ανάπτυξης της αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας.
- ✓ Η παρατήρηση και καταγραφή του επιπέδου ανάπτυξης της κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας.
- ✓ Η παρατήρηση και καταγραφή του επιπέδου ανάπτυξης της χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας.
- ✓ Η παρατήρηση και καταγραφή του επιπέδου ανάπτυξης της τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας.
- ✓ Η παρατήρηση και καταγραφή του επιπέδου ανάπτυξης της γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας.
- ✓ Η παρατήρηση και αναγνώριση του σχολικού κλίματος στις συστεγαζόμενες μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης.

6.4 Μεθοδολογία Έρευνας

6.5 Διατύπωση των Υποθέσεων ή των ερωτημάτων της έρευνας

Για την διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκαν 8 δημόσιες συστεγαζόμενες μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης ενός συγκεκριμένου νησιού των Δωδεκανήσων.

Υπόθεση:

- Οι συστεγαζόμενες μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης παρουσιάζουν ελλείψεις στην ανάπτυξη της αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας.

Τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται στη συγκεκριμένη έρευνα είναι τα ακόλουθα:

- Πως κρίνονται οι προσχολικές μονάδες ως προς το επίπεδο ανάπτυξης της αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας και γιατί;
- Πως κρίνονται οι προσχολικές μονάδες ως προς το επίπεδο ανάπτυξης της κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας και γιατί;
- Πως κρίνονται οι προσχολικές μονάδες ως προς το επίπεδο ανάπτυξης της χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας και γιατί;
- Πως κρίνονται οι προσχολικές μονάδες ως προς το επίπεδο ανάπτυξης της τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας και γιατί;
- Πως κρίνονται οι προσχολικές μονάδες ως προς το επίπεδο ανάπτυξης της γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας και γιατί;
- Ποια είναι τα πιθανά αποτελέσματα της ανάπτυξης της πολυπλοκότητας στη γενικότερη λειτουργία της προσχολικής μονάδας;
- Με ποιο στρατηγικό σχεδιασμό είναι σε θέση η εκάστοτε προσχολική μονάδα να αντιμετωπίσει τυχόν προβλήματα;

6.6. Σχεδιασμός της έρευνας

Η παρούσα έρευνα είναι αποτέλεσμα ποιοτικής έρευνας. Για την συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ατομική επιτόπια παρατήρηση και η δομημένη συνέντευξη ανάμεσα στην διευθύντρια (προϊσταμένη) και την ερευνήτρια με ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου.

Η συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης ως προς το πεδίο της έρευνας συνδέεται κατά κύριο λόγο με το επιστημονικό πεδίο των επιστημών της Αγωγής. Για τον σκοπό της έρευνας έγινε χρήση φύλλων παρατήρησης τα οποία δόθηκαν στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων» του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

6.7. Δείγμα

Ως δείγμα για την διεκπεραίωση της συγκεκριμένης έρευνας επιλέχθηκαν όλες οι δημόσιες συστεγαζόμενες μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης ενός συγκεκριμένου νησιού των Δωδεκανήσων.

6.8. Εργαλεία της έρευνας

Τα πέντε φύλλα παρατήρησης της πολυπλοκότητας του Wilke, τα οποία μας δόθηκαν από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων» για την υλοποίηση της πρακτικής μας άσκησης ήταν και το εργαλείο της έρευνας μου για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Πρόκειται για πέντε φύλλα παρατήρησης εκ των οποίων το κάθε ένα επικεντρώνεται σε μια διαφορετική διάσταση της πολυπλοκότητας της εκάστοτε σχολικής μονάδας. Συγκεκριμένα αφορά την αντικειμενική, κοινωνική, χρονική, τελεστική και γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας. Η επιτόπια παρατήρηση σε συνδυασμό με την συζήτηση – συνέντευξη με τον/την προϊστάμενο/η της προσχολικής μονάδας με βοήθησε αρκετά στην συμπλήρωση αυτών των φύλλων παρατήρησης.

Αντικειμενική Διάσταση της Πολυπλοκότητας

Όσον αφορά την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας έγινε μια συνολική μελέτη τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών/τριών που απαρτίζουν την εκάστοτε προσχολική μονάδα. Ακόμη, εξετάστηκαν οι ανθρώπινοι και οι υλικοί πόροι που διαθέτει η κάθε προσχολική μονάδα.

Πιο αναλυτικά, κατά την ανάλυση των ανθρώπινων πόρων στην αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας εξετάστηκε το μαθητικό δυναμικό ως προς τον αριθμό τους και την ισάξια κατανομή τους ανά τμήμα. Ακόμη, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο διδακτικό προσωπικό αν είναι μόνιμο ή αν υπάρχουν αναπληρωτές καθώς επίσης, αν υπάρχουν ελλείψεις τόσο ως προς ειδικό βοηθητικό προσωπικό (ΕΒΠ) που φροντίζει τα παιδιά στην αυτοεξυπηρέτηση τους όσο και από εκπαιδευτικούς γενικής αγωγής. Έμφαση δόθηκε και στην διοίκηση του σχολείου ως προς την ύπαρξη υποδιευθυντή και διευθυντή – προϊσταμένου και την εμπειρία – γνώσεις που έχουν αποκτήσει.

Κατά την ανάλυση των υλικών πόρων στην αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας εξετάστηκε η κατάσταση των κτηριακών υποδομών ως προς την ποιότητα, την ασφάλεια και την επάρκεια τους, η ύπαρξη εργαστηρίων και ειδικού τεχνολογικού εξοπλισμού, η διαχείριση υλικών πόρων όπως επίσης μελετήθηκαν και οι πηγές χρηματοδότησης της κάθε προσχολικής μονάδας.

Κοινωνική Διάσταση της Πολυπλοκότητας

Στην κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας εξετάστηκε το πόσο συχνά πραγματοποιούνται σύλλογοι διδασκόντων, ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίζεται η εκάστοτε προσχολική μονάδα τις συγκρούσεις που προκύπτουν, καθώς και ο τρόπος που χρησιμοποιείται για την λήψη αποφάσεων.

Χρονική Διάσταση της Πολυπλοκότητας

Για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μελετήθηκε το κατά πόσο η κάθε προσχολική μονάδα και γενικότερα οι εκπαιδευτικοί της μονάδας αυτής, μπορούν να ανταποκριθούν στη χρονική πίεση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών όπως επίσης, ερευνήθηκε αν οι στόχοι που θέτει η κάθε προσχολική μονάδα μπορούν να πραγματοποιηθούν και να αποτελέσουν χρονική συνέχεια τόσο ως προς το παρελθόν όσο ως προς το μέλλον.

Τελεστική Διάσταση της Πολυπλοκότητας

Στην τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μελετήθηκε ο τρόπος λήψης αποφάσεων σε επίπεδο λειτουργικό και στοχοθεσίας, η ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και η αξιολόγηση της προσχολικής μονάδας, οι καινοτομίες που φέρουν ανάπτυξη στην εκάστοτε προσχολική μονάδα και τέλος, η αυτονομία της.

Γνωσιακή Διάσταση της Πολυπλοκότητας

Στην γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μελετήθηκε η πρόβλεψη και η αντιμετώπιση κρίσεων, η αντιμετώπιση και επίλυση προβλημάτων, η αξιοποίηση της υπάρχουσας γνώσης και η περαιτέρω νέα γνώση, η ανάπτυξη κοινωνικής δράσης και τέλος, η επικοινωνία που προκύπτει μεταξύ των μελών της εκάστοτε προσχολικής μονάδας.

Σύμφωνα με την μελέτη των παραπάνω 5 διαστάσεων της πολυπλοκότητας, το κάθε επίπεδο ανάπτυξης θα χαρακτηριστεί ως επαρκές (αν αναπτύσσει σε ικανοποιητικό βαθμό τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης διάστασης της πολυπλοκότητας), λειτουργικά επαρκές (αν η προσχολική μονάδα εμφανίζει δυσκολίες, ως προς τη συγκεκριμένη διάσταση, αλλά έχει αναπτύξει μηχανισμούς διαχείρισης και αντιμετώπισης τους) ή ανεπαρκές (αν η προσχολική μονάδα εμφανίζει σημαντικές δυσλειτουργίες, που αφορούν στην ελλιπή ανάπτυξη της συγκεκριμένης διάστασης).

6.9. Διαδικασίες Ανάλυσης Δεδομένων

Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο του Helmut Willke το οποίο επικεντρώνεται στις πέντε διαστάσεις πολυπλοκότητας μιας προσχολικής μονάδας. Η ανάλυση δεδομένων βασίστηκε κατά κύριο λόγο στην ποιοτική παρατήρηση και στην

συνέντευξη που προέκυψε κατά την μελέτη και ανάλυση των φύλλων παρατήρησης που αναφέρθηκαν παραπάνω.

6.10. Περιορισμοί της έρευνας

Βασικός περιορισμός της έρευνας αποτελεί το δείγμα της αφού είναι μικρό και συγκεκριμένο. Πρόκειται για μια έρευνα που αφορά μόνο τις δημόσιες συστεγαζόμενες μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης ενός συγκεκριμένου νησιού των Δωδεκανήσων. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν δεν πρέπει να γενικευτούν αν λάβουμε υπόψη μας ότι το δείγμα μιας μικρής συγκεκριμένης περιοχής δεν είναι αντιπροσωπευτικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

7.1 Αποτελέσματα έρευνας ανά προσχολική μονάδα

7.1.1 Α' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Α' Προσχολικής Μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Η δομή της Α' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης που μελετάται είναι μια δημόσια συστεγαζόμενη δομή που βρίσκεται σε ένα από τα νησιά της Δωδεκανήσου. Το μαθητικό δυναμικό της αποτελείται από 30 παιδιά χωρισμένα σε δυο τάξεις. Στο πρώτο τμήμα φοιτούν 16 παιδιά ενώ στο δεύτερο τμήμα φοιτούν 14 παιδιά. Αναλυτικά, ανά τμήμα χωρίζονται:

Τμήματα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Τμήμα Α'	16	9	7
Τμήμα Β'	14	5	9
Γενικό Σύνολο	30	14	16

Διοίκηση του σχολείου: Στην Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει μία προϊσταμένη (μόνιμη εκπαιδευτικός με πολυετή εμπειρία και εξειδικευμένες γνώσεις στην σχολική ηγεσία).

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στη συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης εργάζονται 5 εκπαιδευτικοί εκ των οποίων οι 3 είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί γενικής (2 νηπιαγωγοί και 1 εκπαιδευτικός για το μάθημα των αγγλικών) ενώ οι υπόλοιποι 2 είναι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής. Οι 3 μόνιμοι εκπαιδευτικοί κατέχουν εξειδικευμένες γνώσεις μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων και μεταπτυχιακών σπουδών καθώς επίσης, διαθέτουν πολυετή διδακτική εμπειρία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα, οι αναπληρωτές ειδικής εκπαίδευσης αν και έχουν μεταπτυχιακά διπλώματα διαθέτουν ελάχιστη διδακτική εμπειρία μιας και δουλεύουν για πρώτη φορά

σε δημόσιο σχολείο. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως τέσσερις στους πέντε εκπαιδευτικούς είναι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής πράγμα που βοηθά στην δημιουργία δράσεων για την εξέλιξη της Α' προσχολικής μονάδας.

Ακολουθούν γραφήματα για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω:



Βοηθητικό Προσωπικό: Όλες οι διοικητικές εργασίες διεκπεραιώνονται από την προϊσταμένη. Επίσης, υπάρχει μια καθαρίστρια η οποία έρχεται στο σχολείο μία φορά την εβδομάδα και αμειβεται από τον σύλλογο διδασκόντων.

Διαχείριση ανθρώπινων πόρων: Το κάθε τμήμα της Α' προσχολικής μονάδας έχει έναν αρμόδιο εκπαιδευτικό που προσαρμόζει αναλόγως την τάξη του και τις διδακτικές ενότητες που πρόκειται να διδάξει. Σε γενικές γραμμές έχουν παρατηρηθεί ελλείψεις μόνο στους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής κι αυτό διότι κάποια από τα παιδιά που εμφανίζουν σημάδια ΔΕΠΥ και αυτισμού δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί επομένως δεν έχουν ακόμη διαγνωστεί. Τέλος, όσον αφορά την κατανομή διδακτικών ωρών είναι ισάξια (εκτός της εκπαιδευτικού που υλοποιεί το μάθημα των αγγλικών) και λόγω καλής συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών καλύπτονται τα κενά που προκύπτουν σε περίπτωση αδειών.

Υλικοί πόροι:

Χρηματοδότηση προσχολικής μονάδας: Η χρηματοδότηση που παρέχεται στην Α' Προσχολική Μονάδα από το κράτος φαίνεται να μην επαρκεί. Παρόλα αυτά, το διάστημα που όλες οι σχολικές μονάδες έμειναν κλειστές λόγω πανδημίας φαίνεται να ευνόησε ως ένα βαθμό την συγκεκριμένη προσχολική μονάδα αξιοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους που είχαν απομείνει σε τεχνολογικό εξοπλισμό. Πλέον, έχοντας σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό και τη βοήθεια του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων στην αγορά πρώτων υλών, η συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης έχει επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην πρόοδο των μαθητών/τριών.

Κτιριακές υποδομές: Η κατάσταση της Α' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης ως προς την επάρκεια και την καταλληλότητα των σχολικών χώρων γενικότερα κρίνεται ως ικανοποιητική. Αρχικά, το κτήριο βρίσκεται στο ισόγειο και αποτελείται από 4 αίθουσες συνολικά. Αν και βρίσκεται στον ίδιο διάδρομο μαζί με το Δημοτικό Σχολείο έχει μια πόρτα η οποία χωρίζει την Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης με το Δημοτικό Σχολείο. Μιλώντας πιο συγκεκριμένα, στην Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχουν 2 αίθουσες διδασκαλίας αρκετά φωτεινές και με πολλές γωνίες για την υλοποίηση ελεύθερων δραστηριοτήτων. Ακόμη, υπάρχουν τουαλέτες οι οποίες είναι ειδικά διαμορφωμένες για τα νήπια έτσι ώστε να μπορούν να αυτοεξυπηρετούνται. Τέλος, προς το τέλος του διαδρόμου υπάρχει μια ακόμη αίθουσα όπου βρίσκεται το γραφείο της προϊσταμένης. Αξίζει να σημειωθεί πως το γραφείο της προϊσταμένης είναι 35τ.μ. γι' αυτό και ένα μέρος του το έχουν μετατρέψει σε αποθήκη.

Όσον αφορά την θέρμανση, η μονάδα χρησιμοποιεί ηλεκτρικά σώματα τα οποία ανοίγουν από την κεντρική θέρμανση και των δύο σχολείων όταν κρίνεται απαραίτητο.

Περνώντας στο εξωτερικό περιβάλλον της προσχολικής μονάδας που μελετάται, υπάρχει μια αυλή την οποία μοιράζεται μαζί με το δημοτικό σχολείο και ένα ακόμα νηπιαγωγείο. Ο χώρος αυτός, είναι ελεύθερος για τα παιδιά του νηπιαγωγείου συγκεκριμένες ώρες και μέρες την εβδομάδα προκειμένου να πραγματοποιηθεί το διάλειμμα τους. Βέβαια, τα παιδιά φαίνεται να μην χαίρονται όταν βγαίνουν έξω διότι δεν υπάρχει ούτε ένα παιχνίδι στον εξωτερικό χώρο με αποτέλεσμα να περιφέρονται άσκοπα στον χώρο, να σκαρφαλώνουν στα κάγκελα και να πειράζουν τα χώματα που υπάρχουν γύρω από τα δέντρα του σχολείου.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Στην Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν υπάρχουν εργαστήρια. Βέβαια, τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί άνοδος ως προς την αγορά νέου τεχνολογικού εξοπλισμού. Ο ειδικός εξοπλισμός που υπάρχει σήμερα στην συγκεκριμένη Προσχολική Μονάδα είναι: δύο ηλεκτρονικοί υπολογιστές (ένας για κάθε

τάξη), ένας εκτυπωτής, ένα tablet και ένας διαδραστικός πίνακας ο οποίος έχει εγκατασταθεί στην μεγαλύτερη αίθουσα διδασκαλίας.

Διαχείριση Υλικών πόρων: Οι πόροι της Α' Προσχολικής Μονάδας πρέπει να καλύπτονται από το κράτος. Όμως, όπως φαίνεται η χρηματοδότηση του κράτους δεν είναι σταθερή κάθε σχολικό έτος και οι ανάγκες που προκύπτουν καθ' όλη τη σχολική χρονιά είναι πολλές. Συνεπώς, οι διαθέσιμοι υλικοί πόροι κατανέμονται και αξιοποιούνται σύμφωνα με τις βασικές ανάγκες που προκύπτουν στην μονάδα και τις περισσότερες φορές δεν επαρκούν.

Ανταγωνιστικότητα της Προσχολικής μονάδας: Η συγκεκριμένη προσχολική μονάδα αν και έχει ιστοσελίδα στο διαδίκτυο δεν ανανεώνεται τακτικά. Ίσως αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι από την στιγμή της πανδημίας και έπειτα αδρανοποιήθηκαν οι μαζικές δράσεις του σχολείου. Παρόλα αυτά, πρόκειται για ένα σχολείο ανταγωνιστικό αφού με την πρώτη ευκαιρία έγινε προσπάθεια εγκατάστασης σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού που θα βοηθήσουν το έργο των εκπαιδευτικών.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκής.

Β) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Α' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Δυστυχώς, οι προσπάθειες που γίνονται για την πιστή εφαρμογή των προβλεπόμενων μέσω των θεσμοθετημένων προγραμμάτων σπουδών και των εγκυκλίων του Υπουργείου Παιδείας, δεν έχουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Λόγω των μαθησιακών δυσκολιών και των ειδικών αναγκών που υπάρχουν στα τμήματα, καθίσταται δύσκολο το έργο των εκπαιδευτικών στο να ανταποκριθούν με επιτυχία στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) του Υπουργείου Παιδείας επομένως, υπάρχουν διαρκώς αλλαγές οι οποίες προσαρμόζονται στα εκάστοτε δεδομένα. Συνεπώς, η ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου που καθορίζει την λειτουργία και οργάνωση της προσχολικής μονάδας φαίνεται να αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες. Για το λόγο αυτό, η Α' Προσχολική μονάδα προσαρμόζει τον εσωτερικό της κανονισμό στην αρχή της σχολικής χρονιάς έτσι ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις δυσκολίες που προκύπτουν.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι συναντήσεις της Διεύθυνσης και του Συλλόγου Διδασκόντων, υλοποιούνται τυπικά μία φορά το μήνα. Βέβαια, λόγω προβλημάτων που προκύπτουν στην προσχολική μονάδα από ειδικές περιπτώσεις

παιδιών με ειδικές (μαθησιακές) δυσκολίες, πραγματοποιούνται και έκτακτες συναντήσεις για την έγκαιρη επίλυση προβλημάτων.

Όσον αφορά τις συναντήσεις μεταξύ Συλλόγου γονέων και κηδεμόνων και Συλλόγου διδασκόντων, πραγματοποιούνται κατόπιν συνεννόησης και μεμονωμένα όταν πρόκειται για ενημέρωση για την επίδοση των μαθητών/τριών αλλά και καθημερινά κατά την προσέλευση και αποχώρηση των νηπίων από την προσχολική μονάδα.

Τέλος, οι συναντήσεις μεταξύ Διεύθυνσης με εξωτερικούς συνεργάτες υλοποιούνται όποτε χρειαστεί και κυρίως για την δημιουργία μιας εκδήλωσης, την προγραμματισμένη επίσκεψη σε κάποιον χώρο, την ενημέρωση δράσεων, κ.τ.λ..

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Αρμόδιοι για τις αποφάσεις που παίρνονται για την Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης είναι ο Σύλλογος Διδασκόντων. Βέβαια, η προϊσταμένη της μονάδας αυτής, εμπιστεύεται περισσότερο την άποψη των μόνιμων εκπαιδευτικών παρά των αναπληρωτών που έχουν ελάχιστη εμπειρία στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρά τον διαχωρισμό που υπάρχει στην επαγγελματική εμπειρία και στις εργασιακές θέσεις των εκπαιδευτικών, επικρατεί ευχάριστο κλίμα και καλή συνεργασία μιας και τα τμήματα είναι ισάξια και ο καθένας επικεντρώνεται στις γνώσεις και στις εμπειρίες που κατέχει για την ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας. Επομένως, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες των εκπαιδευτικών διαφέρουν, πράγμα που εξαλείφει ως ένα βαθμό τυχόν συγκρούσεις.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Α' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στην Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει ένα θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο που αφορά τόσο την λειτουργία όσο και την υλοποίηση των στόχων της διδασκαλίας ανά τμήμα σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Υπουργείου Παιδείας που έχει οριστεί σε ετήσια, μηνιαία, εβδομαδιαία και καθημερινή βάση. Όμως, πολλές φορές η συγκεκριμένη μονάδα έχει χρειαστεί να τροποποιήσει το ήδη υπάρχον θεσμοθετημένο χρονοδιάγραμμα και να ορίσει νέους στόχους για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σχολικής μονάδας που μελετάται. Συνεπώς, λόγω έλλειψης προσωπικού για μαθητές/τριες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες δεν τηρείται με ακρίβεια το θεσμοθετημένο από το Υπουργείο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών.

Εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στην αρχή της σχολικής χρονιάς, γίνεται προγραμματισμός για την υλοποίηση των στόχων. Βέβαια, ανά διαστήματα και ανά διδακτικό αντικείμενο οι στόχοι αναπροσαρμόζονται ανταποκρινόμενοι στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών. Σε γενικές γραμμές, θα λέγαμε πως οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος δεν υλοποιούνται σε μηνιαία και εβδομαδιαία βάση αλλά έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς.

Χρονική συνέχεια στη προσχολική μονάδα: Η Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης φαίνεται να έχει εξελιχθεί με το πέρασμα του χρόνου. Αρχικά, με την πρώτη ευκαιρία εξελίχθηκε ο τεχνολογικός του εξοπλισμός με την αγορά σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού επιφέροντας άνοδο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ακόμη, λόγω έμπειρου διδακτικού προσωπικού, ενισχύεται ποιοτικά η μάθηση αφού οι εκπαιδευτικοί ακολουθούν παλαιότερες πετυχημένες μεθόδους και τεχνικές στο εκπαιδευτικό τους έργο. Τέλος, η ανάγκη για ανάδειξη του σχολείου ως ένα σχολείο ανταγωνιστικό, επιφέρει νέες συνεργασίες μέσα από την συμμετοχή τους σε προγράμματα, ημερίδες, δράσεις και διαγωνισμούς.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές. Χρειάζεται να τροποποιηθεί το υπάρχον θεσμοθετημένο χρονοδιάγραμμα έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της Α' προσχολικής μονάδας.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Α' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Η συγκεκριμένη προσχολική μονάδα δεν διακρίνεται για την αυτονομία της. Πολλές φορές δυσκολεύεται να ακολουθήσει δράσεις κυρίως λόγω οικονομικής φύσεως. Οι δράσεις που τελικά υλοποιούνται ακολουθούν όλες τις νόμιμες διαδικασίες που έχει ορίσει το Υπουργείο Παιδείας και προβάλλουν ως επί το πλείστον κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες που ευαισθητοποιούν την τοπική κοινότητα. Η Α' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης λογοδοτεί κυρίως στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων για τις δράσεις που πρόκειται να υλοποιήσει και τον επικείμενο σκοπό τους.

Λήψη αποφάσεων: Οι τελικές αποφάσεις που παίρνονται στην Α' Προσχολική Μονάδα προέρχονται από την προϊσταμένη της μονάδας αυτής λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των μόνιμων εκπαιδευτικών οι οποίοι κατέχουν την ανάλογη εμπειρία στον εκπαιδευτικό τομέα.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Οι στόχοι που θέτει η Α' Προσχολική Μονάδα δημιουργούνται σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών που έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και τροποποιούνται ως ένα σημείο προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες, στις ιδιαιτερότητες και στα ενδιαφέροντα των νηπίων.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Στην Α' Προσχολική Μονάδα εμφανίζονται αρκετές αδυναμίες λόγω έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού. Η Προσχολική Μονάδα θα πρέπει να αξιολογηθεί από ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό προκειμένου να αντιμετωπιστούν και να λυθούν έγκαιρα τα υπάρχοντα μαθησιακά προβλήματα των μαθητών/τριών. Σχετικά με την αξιολόγηση, υπάρχει εσωτερικός γραπτός κανονισμός όπου καταγράφονται οι αρχικοί στόχοι και στο τέλος της σχολικής χρονιάς διαφαίνονται αν τελικά οι στόχοι αυτοί εκπληρώθηκαν έτσι ώστε να αξιολογήσουν πως πήγε η σχολική χρονιά.

Καινοτομίες: Μέχρι στιγμής, η Α' Προσχολική Μονάδα δεν έχει εφαρμόσει κάποια πρόσφατη καινοτομία. Καινοτομίες εισήγαγαν σε παλαιότερα έτη αλλά δεν είχαν τα επιθυμητά αποτελέσματα λόγω ελλিপών υλικών πόρων.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Α' Προσχολικής μονάδας

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Στην συγκεκριμένη προσχολική μονάδα υπάρχουν μεν μηχανισμοί πρόβλεψης και πρόληψης για ζητήματα φυσικών κινδύνων αλλά δεν υπάρχουν συστήματα ασφάλειας (π.χ. συναγερμοί, πυροσβεστήρας, κ.τ.λ.).

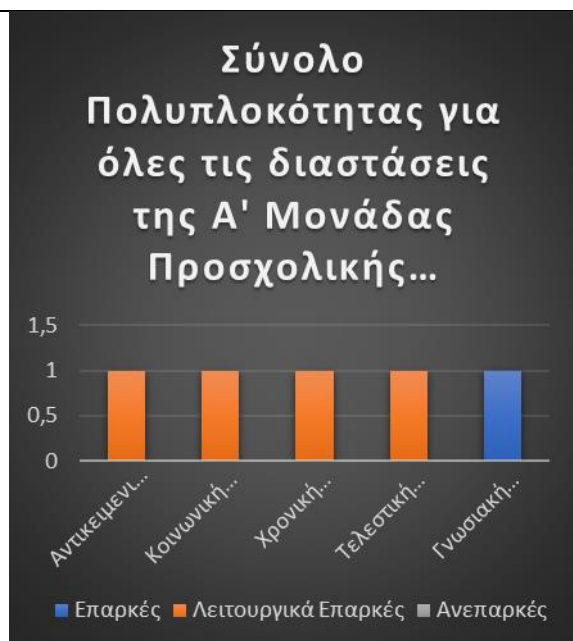
Γενικά, μέσω εφαρμογής παλαιότερων επιτυχημένων μεθόδων και πρακτικών και σε συνεργασία με τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, υπάρχουν πιθανότητες ποιοτικότερης ανάπτυξης στην προσχολική μονάδα που μελετάται μετατρέποντας την σε μια αποτελεσματικότερη μονάδα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Επίλυση προβλημάτων: Ανάλογα τα προβλήματα που προκύπτουν βρίσκονται και οι ανάλογες λύσεις οι οποίες διεξάγονται με συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Η Α' Προσχολική Μονάδα πραγματοποιεί δράσεις όπως είναι τα εργαστήρια δεξιοτήτων, κυκλοφοριακή αγωγή, περιβαλλοντική εκπαίδευση κ.ά. Στις δράσεις αυτές όμως που υλοποιούνται, γίνεται προσπάθεια η σχολική μονάδα να μην επιβαρύνεται οικονομικά.

Επικοινωνία στο σχολείο: Η προϊσταμένη όταν θέλει να ενημερώσει ή να συζητήσει με το διδακτικό προσωπικό χρησιμοποιεί την δια ζώσης επικοινωνία και κανονίζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα συναντήσεις εντός σχολικού χώρου. Η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων και κηδεμόνων επιτυγχάνεται καθημερινά. Μάλιστα, στην ιστοσελίδα του σχολείου, η οποία τα τελευταία χρόνια λόγω πανδημίας ενημερώνεται συχνά, μπορεί η τοπική κοινότητα να ενημερώνεται για τυχόν δράσεις, εκδηλώσεις καθώς και για την λειτουργία του σχολείου.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.



Διαστάσεις	Χαρακτηρίζεται:
Αντικειμενική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Γνωσιακή Διάσταση	Επαρκές

7.1.2 Β' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Β' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Το μαθητικό δυναμικό της Β' δημόσιας και συστεγαζόμενης προσχολικής μονάδας που μελετάται στην παρούσα έρευνα αποτελείται από 36 μαθητές/τριες χωρισμένα σε δύο τάξεις. Το κριτήριο ομαδοποίησης των νηπίων κρίνεται από την χωρητικότητα των αιθουσών. Συγκεκριμένα, στο πρώτο τμήμα φοιτούν 16 παιδιά ενώ το όριο των τετραγωνικών μέτρων επιτρέπουν κανονικά την φοίτηση μέχρι 14 παιδιών. Αντίθετα, στο δεύτερο τμήμα φοιτούν 20 παιδιά ενώ κανονικά έπρεπε να είναι 16. Η φοίτηση των 6 παραπάνω παιδιών έγινε προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των οικογενειών που εργάζονται μιας και ήταν το κοντινότερο σχολείο της περιοχής στο οποίο λειτουργεί ολοήμερο.

Αναλυτικά, ανά τμήμα χωρίζονται:

Τμήματα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Τμήμα Α'	16	8	8
Τμήμα Β'	20	8	12
Γενικό σύνολο	36	16	20

Διοίκηση του σχολείου: Υπεύθυνη για τη διοίκηση της Β' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης είναι η προϊσταμένη η οποία είναι μόνιμη εκπαιδευτικός γενικής αγωγής με εξειδίκευση στη σχολική ψυχολογία και την ειδική αγωγή καθώς επίσης, διαθέτει εμπειρία στη θέση αυτή τουλάχιστον 10 σχολικά έτη.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στη συγκεκριμένη προσχολική μονάδα εργάζονται 4 εκπαιδευτικοί γενικής εκ των οποίων οι 3 είναι αναπληρωτές ενώ μόνο 1 είναι μόνιμη και κατέχει την θέση της προϊσταμένης. Οι αναπληρωτές/τριες γενικής εκπαίδευσης διαθέτουν εμπειρία μέχρι πέντε έτη στον κλάδο της εκπαίδευσης. Ελλείψεις νηπιαγωγών δεν υπάρχουν καθώς τα τμήματα είναι μικρά και λίγα. Όμως, έλλειψη φαίνεται να υπάρχει στο μάθημα των Αγγλικών όπου η εκπαιδευτικός βρίσκεται σε άδεια κύησης και παρά το τόσο χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει το κενό δεν έχει ακόμα αντικατασταθεί. Πρέπει να τονιστεί, πως από τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης οι δύο εργάζονται πρωινές ώρες (8-12) ενώ οι άλλοι δύο εκπαιδευτικοί εργάζονται το μεσημέρι (12-4).

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς ειδικής εκπαίδευσης για τη φετινή χρονιά υπάρχει μόνο μια αναπληρώτρια εκπαιδευτικός η οποία έχει επικεντρωθεί σε ένα συγκεκριμένο παιδί που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού. Ευτυχώς, τα τμήματα των παιδιών την φετινή χρονιά δεν παρουσιάζουν προβλήματα σε σχέση με άλλες χρονιές.

Ακολουθούν γραφήματα για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω:



Βοηθητικό προσωπικό: Στην Β΄ Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει ένα Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για την βοήθεια του μαθητή που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού. Προσωπικό καθαριότητας δεν υπάρχει. Η καθαρίστρια του Δημοτικού Σχολείου, αν έχει χρόνο, καθαρίζει τοπικά την αίθουσα δίχως να αμείβεται.

Διαχείριση ανθρώπινων πόρων: Το κάθε τμήμα της Β΄ Προσχολικής Μονάδας έχει δύο εκπαιδευτικούς για να καλύψει το ωρολόγιο πρόγραμμα από τις 8 το πρωί έως τις 4 το μεσημέρι. Τα μαθήματα των αγγλικών δεν υλοποιούνται πλέον και στη θέση τους έχει εγκατασταθεί το ελεύθερο παιχνίδι στις γωνίες. Στη φετινή σχολική χρονιά ελλείψεις προσωπικού εντοπίστηκαν μόνο στη διδασκαλία του μαθήματος των Αγγλικών.

Υλικοί πόροι

Χρηματοδότηση προσχολικής μονάδας: Η χρηματοδότηση της Β΄ Προσχολικής Μονάδας δεν είναι σταθερή. Κάποιες φορές η προσχολική μονάδα παίρνει λίγη χρηματοδότηση παραπάνω για την αγορά βιβλίων και τεχνολογικού εξοπλισμού όπως έγινε τα πρώτα έτη της πανδημίας για την επιτυχή ολοκλήρωση των διαδικτυακών μαθημάτων. Η εμπειρία της προϊσταμένης του συγκεκριμένου σχολείου βοηθά την ίδια να διαχειρίζεται ορθά τους πόρους που της αναλογούν έτσι ώστε να ολοκληρωθεί ομαλά η σχολική χρονιά. Βέβαια, η μονάδα συνεχίζει να παρουσιάζει ελλείψεις οι οποίες δεν καλύπτονται με έξοδα του κράτους και επιφέρουν προβλήματα στο εκπαιδευτικό έργο.

Κτιριακές υποδομές: Η κατάσταση της συγκεκριμένης προσχολικής μονάδας ως προς την επάρκεια και την καταλληλότητα των σχολικών χώρων γενικότερα κρίνεται ως μη ικανοποιητική. Αρχικά, το κτήριο βρίσκεται στο ισόγειο και αποτελείται από 12 αίθουσες συνολικά εκ των οποίων οι 6 είναι αίθουσες δημοτικού, μια αίθουσα για τις τουαλέτες (νηπιαγωγείου και δημοτικού), μια αίθουσα για το γραφείο του διευθυντή του Δημοτικού σχολείου, μια αίθουσα δασκάλων του Δημοτικού, ένα αμφιθέατρο και τέλος, 2 αίθουσες για το νηπιαγωγείο.

Όσον αφορά μόνο τον χώρο του νηπιαγωγείου αποτελείται από δύο πολύ μικρές αίθουσες που δεν μπορούν να ξεπεράσουν τα 15 παιδιά. Οι γωνιές των νηπίων για τις ελεύθερες δραστηριότητες είναι λίγες αφού μέσα σε αυτή την αίθουσα τα παιδιά και οι εκπαιδευτικοί αποθηκεύουν τα προσωπικά τους αντικείμενα και έγγραφα του σχολείου. Όσον αφορά την θέρμανση, παρέχεται κεντρικό σύστημα με καλοριφέρ που λειτουργούν κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες.

Σχετικά με τον εξωτερικό χώρο του σχολείου υπάρχει μια αυλή την οποία μοιράζονται τα δύο σχολεία. Οι ώρες που τα νήπια επισκέπτονται την σχολική αυλή είναι ελάχιστες μιας και η αυλή του σχολείου δεν είναι τόσο μεγάλη και πολλές φορές εκεί υλοποιείται το μάθημα της γυμναστικής στο Δημοτικό Σχολείο. Όταν όμως το νηπιαγωγείο βγαίνει στην αυλή, τα παιδιά περιφέρονται άσκοπα στο χώρο μιας που δεν υπάρχουν εξωτερικά παιχνίδια για την δημιουργική απασχόλησή τους. Αξίζει να αναφερθεί πως παλαιότερα υπήρχαν ζωγραφισμένα στο πάτωμα ένα φιδάκι κι ένα κουτσό τα οποία με το πέρασμα του χρόνου ξεθώριασαν και δεν ανανεώθηκαν ποτέ ξανά.

Τέλος, στην προσχολική μονάδα υπάρχουν αρκετά ψηλά κάγκελα για την προστασία των μαθητών/τριών καθώς και έχουν δημιουργηθεί δύο εισοδοί στην μπροστινή και στην πίσω μεριά του σχολείου διευκολύνοντας την μετάβαση των μαθητών/τριών από και προς τις σχολικές μονάδες.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Στην Β' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν υπάρχουν επαρκείς αίθουσες διδασκαλίας πόσο μάλλον εργαστήρια. Ο τεχνολογικός εξοπλισμός της μονάδας αυτής είναι δύο υπολογιστές, ένας εκτυπωτής και ένα tablet, αγορές που έγιναν τα τελευταία χρόνια για να υλοποιηθεί το διαδικτυακό μάθημα.

Διαχείριση υλικών πόρων: Η Β' Προσχολική Μονάδα δεν καλύπτει όλες τις ανάγκες που προκύπτουν. Η προϋσταμένη κάνει ετήσιο και μηνιαίο προϋπολογισμό για την κάλυψη έστω των βασικών αναγκών.

Ανταγωνιστικότητα της σχολικής μονάδας: Το σχολείο αν και υλοποιεί αρκετές εκπαιδευτικές δράσεις για τους/τις μαθητές/τριες του, δεν είναι ανταγωνιστικό αφού ο μη υλικοτεχνικός εξοπλισμός καθώς και ο μη επαρκής χώρος δεν βοηθούν στην επιτυχή ολοκλήρωση των επιθυμητών δράσεων.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκές αφού η Β' Προσχολική Μονάδα έρχεται αντιμέτωπη με σημαντικές δυσλειτουργίες που αφορούν την ελλιπή ανάπτυξη της συγκεκριμένης διάστασης.

B) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Β' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Όπως όλες οι δημόσιες σχολικές μονάδες έτσι και αυτή καθορίζει την λειτουργία και την οργάνωση της σύμφωνα με τα Προεδρικά Διατάγματα και τις εγκυκλίους που έχουν θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας. Όμως, η Β' Προσχολική Μονάδα λόγω πολλών ελλείπων πόρων δεν καταφέρνει πάντα να ολοκληρώσει τις υποχρεώσεις που εμφανίζονται και αυτό γιατί καθημερινά οι ανάγκες αυξάνονται και τα ενδιαφέροντα των παιδιών δεν είναι πάντα συμβατά στη θεματική ενότητα που διδάσκεται. Γνωρίζοντας τις δυσκολίες αυτές, σχεδιάζεται στην αρχή της σχολικής χρονιάς ένας εσωτερικός κανονισμός από τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης με κύριο μέλημα την εκπλήρωση των στόχων οι οποίοι θα βρίσκονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι συναντήσεις ανάμεσα στην διεύθυνση και τον Σύλλογο διδασκόντων, τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων με τον σύλλογο διδασκόντων καθώς επίσης της διεύθυνσης και των μαθητών/τριών είναι πολύ συχνές. Η συχνότητα αυτή οφείλεται στην καθημερινή επαφή που έχουν κατά την είσοδο και έξοδο των μαθητών/τριών στον σχολικό χώρο αλλά και την διαρκή ενημέρωση που υλοποιείται καθ' όλη την διάρκεια της σχολικής χρονιάς δια ζώσης. Λιγότερο συχνές είναι οι συναντήσεις της διεύθυνσης με εξωτερικούς συνεργάτες μιας και λόγω των δυσκολιών που προκύπτουν στο σχολικό πλαίσιο δεν υλοποιούνται συχνά δράσεις καθώς επίσης, η δυσπρόσιτη περιοχή δεν ευνοεί τις μεταξύ τους τακτικές συναντήσεις.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Οι τελικές αποφάσεις που παίρνονται από την Β' Προσχολική Μονάδα παίρνονται από την προϊσταμένη έπειτα από συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς. Μέχρι στιγμής δεν έχουν δημιουργηθεί συγκρούσεις μεταξύ τους.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκές.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Β' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό χρονικό πλαίσιο: Το υπάρχον θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο που έχει ορίσει το Υπουργείο Παιδείας είναι ένα μόνιμο άγχος των εκπαιδευτικών κατά την διάρκεια του σχολικού έτους. Δυστυχώς, οι τροποποιήσεις που γίνονται δεν λαμβάνουν

υπόψη τους τις πραγματικές ανάγκες των μαθητών/τριών δυσχεραίνοντας έτσι την εκπαιδευτική διαδικασία.

Εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στη Β' Προσχολική Μονάδα, υλοποιείται μια συνάντηση για την οριοθέτηση του χρόνου που θα τηρηθεί στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ). Το χρονικό πλαίσιο αναπροσαρμόζεται περίπου κάθε 3 μήνες ανταποκρινόμενο στα δεδομένα της προσχολικής μονάδας.

Χρονική συνέχεια στη προσχολική μονάδα: Στην συγκεκριμένη προσχολική μονάδα η αγορά του τεχνολογικού εξοπλισμού που έγινε στο διάστημα της πανδημίας για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας, φαίνεται να βοήθησε ως ένα βαθμό την διδακτική διαδικασία. Βέβαια, εξαιτίας της εμπειρίας που διαθέτει η προϊσταμένη, συζητούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και προτείνονται τρόποι διδασκαλίας που είχαν αποδειχθεί επιτυχής στο παρελθόν.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για τη χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Β' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Το σχολείο αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες και συχνά χρειάζεται την βοήθεια του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων για να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις που υπάρχουν. Αν και κάνει προσπάθειες για την δημιουργία αυτόνομων δράσεων αυτές δεν υλοποιούνται στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Παρόλα αυτά, οι δράσεις που τελικά υλοποιούνται ακολουθούν όλες τις νόμιμες διαδικασίες του Υπουργείου Παιδείας για κοινωνική, πολιτισμική και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Τέλος, η προϊσταμένη λογοδοτεί ως επί των πλείστων στους γονείς για να στηρίξουν οικονομικά τις δράσεις αυτές (π.χ. μεταφορά στο χώρο με πούλμαν, είσοδος στο χώρο, κλπ.).

Λήψη αποφάσεων: Στη λήψη αποφάσεων της Β' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης αρμόδια είναι η προϊσταμένη που κατέχει μεγαλύτερη εμπειρία στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Η Β' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν καταφέρνει πάντα να φέρει εις πέρας όλους τους στόχους που έχουν θεσπιστεί στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) από το Υπουργείο Παιδείας. Για αυτό τροποποιεί όσο γίνεται τους ήδη υπάρχον στόχους και θέτουν νέους δικούς τους εσωτερικούς στόχους βασιζόμενοι πάντα στο ΑΠΣ και στα ενδιαφέροντα, τις δυνατότητες και τις ανάγκες των μαθητών/τριών.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αξιολογηθούν στο διδακτικό τους έργο αλλά το κράτος δεν έχει μεριμνήσει για τα απαραίτητα υλικοτεχνικά μέσα που θα βοηθήσουν την εκπαιδευτική αξιολογική διαδικασία. Για τον λόγο αυτό, η αξιολόγηση των νηπίων αλλά και των εκπαιδευτικών γίνεται στο τέλος της σχολικής χρονιάς, λαμβάνοντας υπόψη τους τις υπάρχουσες συνθήκες.

Καινοτομίες: Η Β' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν έχει τα απαραίτητα εφόδια για την πραγματοποίηση καινοτομιών.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Β' Προσχολικής μονάδας

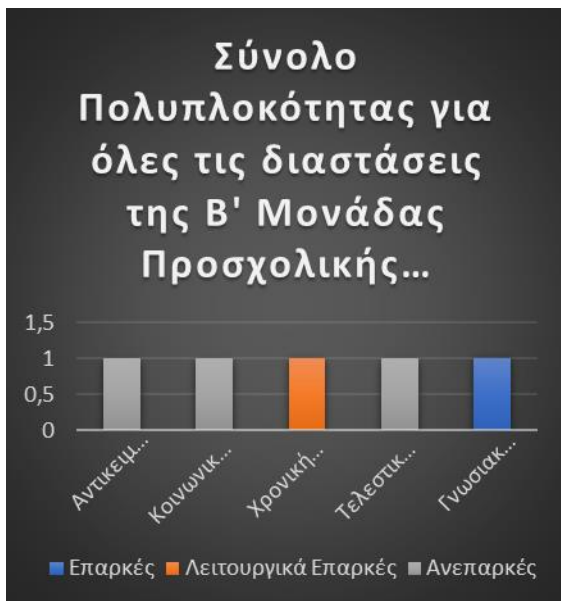
Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Αν και οι δυσκολίες της Β' Προσχολικής Μονάδας είναι ποικίλες, έχουν εφαρμοστεί σχέδια δράσης για την πρόβλεψη και πρόληψη φυσικών κινδύνων προκειμένου να μεριμνήσουν για την ασφάλεια όλων των εμπλεκόμενων μελών. Την στιγμή που υλοποιείται κάποια άσκηση σεισμού ή πυρκαγιάς στο Δημοτικό σχολείο, ισχύει και στο νηπιαγωγείο. Ακόμη, λόγω περιορισμένου διδακτικού χώρου προσέχονται ιδιαίτερα γωνιές και επικίνδυνα αντικείμενα για την αποφυγή ατυχημάτων.

Επίλυση προβλημάτων: Η Β' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης εφαρμόζει πρακτικές επίλυσης προβλημάτων που προκύπτουν στα συστεγαζόμενα σχολεία μέσα από συζήτηση.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Στην Β' Προσχολική Μονάδα υλοποιούνται δράσεις – εκπαιδευτικές εκδρομές που προβάλλουν την κοινωνική, πολιτισμική και περιβαλλοντική συνείδηση και ευαισθητοποίηση. Τέτοιες δράσεις είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η υγιεινή διατροφή, η προσφορά σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, η προστασία των δικαιωμάτων μας και τέλος, αναπτύσσονται τα εργαστήρια δεξιοτήτων που αφορούν την σημερινή σχολική ανάπτυξη.

Επικοινωνία στο σχολείο: Η μεταξύ επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών φαίνεται να είναι καλή. Όλα τα μέλη της προσχολικής μονάδας ενημερώνονται για σημαντικά ζητήματα μέσω email και επικοινωνούν κυρίως σε δια ζώσης συναντήσεις όποτε χρειαστεί.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.



Διαστάσεις	Χαρακτηρίζεται:
Αντικειμενική Διάσταση	Ανεπαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Ανεπαρκές
Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Ανεπαρκές
Γνωσιακή Διάσταση	Επαρκές

7.1.3 Γ' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Γ' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Το μαθητικό δυναμικό της Γ' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης αποτελείται από 40 παιδιά χωρισμένα σε δύο βάρδιες: τα 16 παιδιά φοιτούν το πρωί και τα 24 φοιτούν το απόγευμα. Ο διαχωρισμός των παιδιών σε βάρδιες οφείλεται στην έλλειψη κτηριακών υποδομών.

Αναλυτικά, ανά βάρδια χωρίζονται:

Βάρδια	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Βάρδια Α'	16	9	7
Βάρδια Β'	24	10	14
Γενικό Σύνολο	40	19	21

Διοίκηση του σχολείου: Στη συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης υπάρχει μόνο μία προϊσταμένη (νηπιαγωγός) με πολυετή εμπειρία και μεταπτυχιακές σπουδές.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στη συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης εργάζονται 3 εκπαιδευτικοί από τους οποίους οι δύο είναι μόνιμοι με πολυετή εμπειρία στο χώρο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ενώ μία εκπαιδευτικός είναι αναπληρώτρια και μάλιστα νεαρής ηλικίας. Μιλώντας πιο συγκεκριμένα, οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί είναι νηπιαγωγοί ενώ η αναπληρώτρια εκπαιδευτικός διδάσκει το μάθημα των

αγγλικών. Και οι 3 είναι κάτοχοι μεταπτυχιακών σπουδών σε αντικείμενα που σχετίζονται με την εκπαίδευση. Παρά το χάσμα γενεών που υπάρχει, η μεταξύ τους σχέση είναι αρκετά καλή και συνεργατική. Ελλείψεις ως προς το εκπαιδευτικό προσωπικό γενικής αγωγής δεν υπάρχουν. Παρόλα αυτά, απουσιάζει Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για την στήριξη επιθετικού μαθητή με νοητική καθυστέρηση.

Για την πληρέστερη κατανόηση των παραπάνω ευρημάτων ακολουθούν τα παρακάτω γραφήματα:



Υλικοί Πόροι:

Χρηματοδότηση Προσχολικής Μονάδας: Οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται στην Γ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης από το κράτος φαίνεται να μην είναι επαρκείς. Η συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης, καλύπτει έκτακτες ανάγκες που προκύπτουν και δεν αφήνει περιθώρια ανάπτυξης. Βέβαια, έχει αποδειχθεί πως οι γονείς είναι αρκετά υποστηρικτικοί και βοηθούν συστηματικά τη σχολική μονάδα ως προς την κάλυψη βασικών υλικών μέσω δωρεών, αγορών και συνεισφορών πράγμα που διευκολύνει το έργο της εκπαιδευτικού.

Κτηριακές υποδομές: Η κατάσταση της Γ' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης ως προς την επάρκεια και την καταλληλότητα των σχολικών χώρων γενικότερα κρίνεται ως μη ικανοποιητική. Αρχικά, το κτήριο ιδρύθηκε το 1909 και από τότε με το πέρασμα των χρόνων εξελίχθηκε σε ένα σπουδαίο Κέντρο Ελληνικής Παιδείας και Πνευματικής Αναγέννησης του τόπου. Η συγκεκριμένη Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης ξεκίνησε να φιλοξενείται στο κτήριο αυτό από το 1997.

Όσον αφορά την Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης που μελετάται, αποτελείται από μία μόνο αίθουσα έκτασης 35 τ.μ.. Η αίθουσα αυτή, βρίσκεται στον πρώτο όροφο του κτηρίου και έχει πρόσβαση μόνο με σκάλες. Μέσα στην αίθουσα, υπάρχουν συγκεκριμένες γωνιές καθώς και η βιβλιοθήκη της νηπιαγωγού και τα προσωπικά της

αντικείμενα. Τουαλέτες εσωτερικά της αίθουσας δεν υπάρχουν επομένως οι μαθητές βγαίνουν έξω από την αίθουσα και μοιράζονται τις ίδιες τουαλέτες με τα παιδιά του δημοτικού. Οι εκπαιδευτικοί στην προσπάθεια τους να παρέχουν στα νήπια όσο τον δυνατόν περισσότερες γωνίες μάθησης έχουν δημιουργήσει έναν χώρο έξω από την αίθουσα για την αποθήκευση των προσωπικών τους αντικειμένων. Η συγκεκριμένη Μονάδα Προσχολικής Αγωγής έχει απορρίψει αιτήσεις μετεγγραφής παιδιών από άλλα σχολεία που θέλουν να έρθουν, αφού ο χώρος δεν επιτρέπει την φοίτηση τους.

Σχετικά με την θέρμανση που παρέχεται στη Γ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης, υπάρχει ένα Air-Condition σε καλή κατάσταση και ένα καλοριφέρ το οποίο λειτουργεί σε ειδικές περιπτώσεις και για περιορισμένη χρονική διάρκεια. Τέλος, στην αυλή της μονάδας αυτής, τα νήπια βγαίνουν για συγκεκριμένη ώρα, όταν τα άλλα σχολεία κάνουν μάθημα, αλλά δυστυχώς δεν υπάρχουν τα απαραίτητα παιχνίδια για την εξωτερική δημιουργική απασχόληση τους.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Δυστυχώς η συγκεκριμένη Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υστερεί σε μεγάλο βαθμό τόσο ως προς τον ίδιο τον διδακτικό του χώρο όσο και με την ύπαρξη εργαστηρίων και τεχνολογικού εξοπλισμού. Από τεχνολογικό εξοπλισμό το μόνο που διαθέτει είναι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής όπου γίνεται ελάχιστη χρήση από τους/τις μαθητές/τριες μιας και η σύνδεση στο διαδίκτυο είναι αργή και οι εκπαιδευτικοί έχουν εκεί όλα τα απαραίτητα έγγραφα τους. Παλαιότερα, είχαν και εκτυπωτή ο οποίος πλέον βρίσκεται εκτός λειτουργίας, δεν έχει αντικατασταθεί λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων και έτσι οι εκπαιδευτικοί για να εκτυπώσουν μοιράζονται τον εκτυπωτή του Δημοτικού Σχολείου.

Διαχείριση υλικών πόρων: Οι πόροι της Γ' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης κανονικά πρέπει να καλύπτονται από το κράτος. Βέβαια, λόγω του ότι τα έξοδα που δημιουργούνται είναι πολύ περισσότερα, η διεύθυνση της Προσχολικής Μονάδας επικεντρώνεται στα πιο βασικά. Συνεπώς, πολλές φορές η σχολική μονάδα αδυνατεί να καλύψει βασικές ανάγκες και ζητάει την βοήθεια των γονέων.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκές αφού η Γ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης εμφανίζει σημαντικές δυσλειτουργίες που αφορούν στην ελλιπή ανάπτυξη της συγκεκριμένης διάστασης από άποψη ελλιπούς Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού, κτηριακών υποδομών, χρηματοδότησης και τεχνολογικού εξοπλισμού.

B) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Γ' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Η Γ' δημόσια σχολική μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης καθορίζει την λειτουργία και την οργάνωση της μέσα από τα Προεδρικά Διατάγματα και τις εγκυκλίους που έχουν οριστεί από το Υπουργείο Παιδείας. Σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας, η Προσχολική μονάδα τηρεί όλους τους κανονισμούς με σκοπό όλες οι ενέργειες να διακατέχονται από πλήρης νομιμότητα και να υπάρχει δίκαιη μεταχείριση σε όλους τους εμπλεκόμενους της μονάδας αυτής. Το εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς της συγκεκριμένης μονάδας προσχολικής εκπαίδευσης διαφοροποιείται κάθε σχολικό έτος για να ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα και στις ανάγκες που προκύπτουν.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι συναντήσεις του συλλόγου διδασκόντων και της προϊσταμένης αν και τυπικά είναι μια φορά το τρίμηνο γίνεται σε καθημερινή βάση, όποτε κριθεί απαραίτητο μιας και στο προσωπικό της Προσχολικής μονάδας που μελετήθηκε υπάρχουν μόνο 3 εκπαιδευτικοί.

Οι συναντήσεις του συλλόγου διδασκόντων με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων πραγματοποιούνται καθημερινά μιας και οι γονείς έχουν επαφή με τις νηπιαγωγούς κατά την προσέλευση και αναχώρηση των νηπίων από την προσχολική μονάδα αλλά υπάρχει και άμεση τηλεφωνική επικοινωνία σε περίπτωση ανάγκης.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Αν όχι όλες, οι περισσότερες αποφάσεις που παίρνονται για την συγκεκριμένη προσχολική μονάδα καθορίζονται με δημοκρατικό τρόπο. Ο τρόπος που διαχειρίζεται η προϊσταμένη την λήψη αποφάσεων, εξαλείφει ως ένα βαθμό τις συγκρούσεις των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους έχουν αναπτύξει ένα καλό κλίμα επικοινωνίας και συνεργασίας πράγμα που επιφέρει θετικά αποτελέσματα στο έργο τους. Η κάθε εκπαιδευτικός, επικεντρώνεται στο δικό της τμήμα επομένως, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες τους είναι σαφώς διαχωρισμένοι.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας στην συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής αγωγής μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές. Το καλό κλίμα συνεργασίας και η επικοινωνία των μελών της προσχολικής μονάδας παράγουν ικανοποιητικό και σταθερό έργο γεγονός που προβάλλει τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης διάστασης της πολυπλοκότητας.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Γ' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στην Γ' μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης, υπάρχει ένα θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο για τις λειτουργίες και τους στόχους της διδασκαλίας σύμφωνα πάντα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) που έχει οριστεί από το Υπουργείο Παιδείας σε καθημερινή, εβδομαδιαία, μηνιαία και ετήσια βάση. Τα χρονοδιαγράμματα αυτά πολλές φορές δεν τηρούνται επ' ακριβώς λόγω του ότι οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να συνδέσουν τις διδακτικές ενότητες σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών τους και τα διαθέσιμα υλικά τους.

Εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στην αρχή της σχολικής χρονιάς, η προϊσταμένη της μονάδας που μελετάται σε συνεργασία με την νηπιαγωγό θέτουν τους δικούς τους στόχους με βάση το επίπεδο των μαθητών/τριών και τις ανάγκες/ ενδιαφέροντά τους. Βέβαια, η χρονική πίεση που ασκεί το Υπουργείο Παιδείας δεν αφήνει περιθώρια ανάπτυξης και περαιτέρω εμβάθυνσης της γνώσης.

Χρονική συνέχεια στη προσχολική μονάδα: Αν και οι εκπαιδευτικοί υιοθετούν στη διδασκαλία τους παλιές πετυχημένες μεθόδους πλέον είναι δύσκολο να τις ενσωματώσουν λόγω της κατακόρυφης ανάπτυξης της τεχνολογίας. Οι ραγδαίες τεχνολογικές αποκαλύψεις και η πανδημία του covid – 19 επηρέασε αρκετά την εκπαιδευτική διαδικασία αναζητώντας πλέον νέους τρόπους ανάπτυξης και διεύρυνσης της γνώσης.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές. Χρειάζεται να τροποποιηθεί το υπάρχον θεσμοθετημένο χρονοδιάγραμμα το οποίο θέτει χρονικούς και γνωστικούς περιορισμούς.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Γ' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Οι περισσότερες αποφάσεις που παίρνονται στη Γ' μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης προέρχονται έπειτα από συζήτηση και ομόφωνη απόφαση της προϊσταμένης και του συλλόγου διδασκόντων. Το σχολείο προσχολικής εκπαίδευσης που μελετάται, θεωρείται αυτόνομο αφού μπορεί να καθορίζει τις δράσεις του αλλά χαρακτηρίζεται και ως οικονομικά αυτόνομο αφού δεν μπορεί από μόνο του να στηρίξει οικονομικά τις δράσεις αυτές. Ανάλογα με το είδος των δράσεων, η προσχολική μονάδα λογοδοτεί στον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων και στην Α' Βάθμια αν χρειαστεί.

Λήψη αποφάσεων: Στην λήψη αποφάσεων για ό,τι αφορά τη συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης, υπεύθυνη είναι η προϊσταμένη. Βέβαια, σημαντικό κρίνεται

το γεγονός πως η προϊσταμένη εφαρμόζει στρατηγική συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς δίνοντας τους το δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Η Γ' μονάδα προσχολικής αγωγής θέτει στόχους έχοντας κατά νου το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών που έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και προσπαθώντας οι στόχοι αυτοί να προσαρμόζονται αναλόγως ως προς τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών/τριών.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Η μη καταλληλότητα του σχολικού χώρου και του τεχνολογικού εξοπλισμού που απαιτείται, οι ελλείψεις οικονομικοί πόροι καθώς και ο χρονικός περιορισμός του αναλυτικού προγράμματος σπουδών (ΑΠΣ) φαίνεται να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την αξιολόγηση τόσο των εκπαιδευτικών που ολοένα και περισσότερο προσπαθούν να βελτιώσουν το εκπαιδευτικό τους έργο όσο και την ίδια την μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης.

Καινοτομίες: Η Γ' μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης λόγω της οικονομικής του κατάστασης δεν έχει το κίνητρο για την εφαρμογή μιας καινοτομίας. Μέχρι στιγμής, το σχολείο προσχολικής εκπαίδευσης που μελετάται δεν έχει λάβει κάποια πρωτοβουλία για την επίτευξη κάποιου στόχου που θα επιφέρει σχολική αποτελεσματικότητα, επομένως και σχολική επιτυχία.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Γ' Προσχολικής μονάδας

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Προκειμένου η Γ' μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης να μπορεί να συνυπάρχει ομαλά και με τα υπόλοιπα συστεγαζόμενα σχολεία, χρησιμοποιούνται παλαιότερες επιτυχημένες μέθοδοι και τεχνικές οι οποίες έχουν ως στόχο την προσωπική άνοδο, ασφάλεια και εξέλιξη του/της κάθε μαθητή/τριας.

Πιο αναλυτικά, η τακτική που ακολουθεί η συγκεκριμένη προσχολική μονάδα είναι η εξής:

- Οργανωμένες και ελεύθερες δραστηριότητες
- Συζήτηση και σχέδιο σεισμού και πυρκαγιάς
- Τακτικός έλεγχος παιχνιδιών (για αποφυγή ατυχημάτων)
- Δημιουργία κανόνων αποφυγής ατυχημάτων (π.χ. μακριά από την πόρτα, κρατάω το κάγκελο όταν κατεβαίνω τις σκάλες, κλπ.)

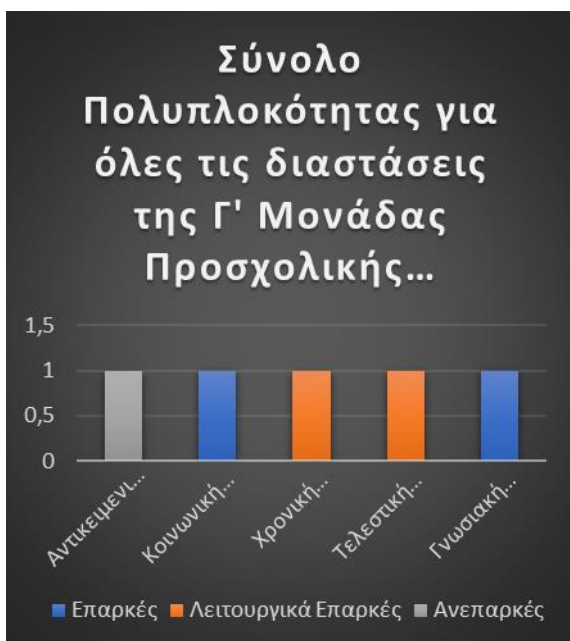
Επίλυση προβλημάτων: Γενικά, οι σχέσεις μεταξύ προϊσταμένης και διδακτικού προσωπικού, οι σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικού προσωπικού και συλλόγου γονέων αλλά και οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών/τριών είναι καλές. Μέχρι στιγμής, δεν έχουν υπάρξει συγκρούσεις. Σύγκρουση έχει καταγραφεί μόνο μία φορά στο παρελθόν ανάμεσα σε εκπαιδευτικό και γονέα για ανούσιο λόγο.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Από την αρχή έως το τέλος της σχολικής χρονιάς, η Γ' μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης προσπαθεί να αναπτύξει δράσεις οι οποίες θα ευαισθητοποιήσουν τους/τις μαθητές/τριες. Τέτοιες δράσεις υλοποιούνται και με την αφήγηση αντίστοιχων παραμυθιών αλλά και με την επίσκεψη σε ανάλογους χώρους. Οι δράσεις αυτές, κατά κύριο λόγο σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος (μείωση κατανάλωσης νερού, υπερκαταναλωτισμός, μάζεμα σκουπιδιών, ανακύκλωση, κλπ), την υγιεινή διατροφή και τα οφέλη της, τον εθελοντισμό και την προσφορά υλικών αγαθών σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, την προστασία του πολίτη και γενικότερα των δικαιωμάτων μας καθώς επίσης γίνεται αναφορά στην αποδοχή του «διαφορετικού» (ειδική αγωγή) και του «ξένου» προς εμάς μέσω αποφυγής κοινωνικών, πολιτικών, πολιτιστικών και φυλετικών διακρίσεων.

Επικοινωνία στο σχολείο: Η προϊσταμένη όταν θέλει να ενημερώσει το εκπαιδευτικό προσωπικό για ένα φλέγον ζήτημα είτε το κάνει δια ζώσης είτε τηλεφωνικά. Οι γονείς τυπικά μπορούν να έρθουν σε επικοινωνία με την εκπαιδευτικό μία φορά το μήνα αλλά αυτό δεν συμβαίνει αν λάβουμε υπόψη μας ότι οι γονείς έρχονται καθημερινά σε επαφή με την εκπαιδευτικό κατά την είσοδο και την έξοδο των νηπίων από την προσχολική μονάδα επομένως υπάρχει συνεχής και άμεση ενημέρωση καθημερινά. Τέλος, η ιστοσελίδα της Γ' προσχολικής μονάδας αν και υπάρχει δεν ενημερώνεται τακτικά.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές αφού καταφέρνει να μην δημιουργηθούν συγκρούσεις, αναπτύσσει έντονη κοινωνική δράση μέσω ευαισθητοποίησης σε κοινωνικά φαινόμενα της καθημερινότητας και καταφέρνει να διατηρήσει άμεσες επικοινωνιακές σχέσεις στην μεταξύ τους επικοινωνία.

Διαστάσεις	Χαρακτηρίζεται:
Αντικειμενική Διάσταση	Ανεπαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Επαρκές



Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Γνωστική Διάσταση	Επαρκές

7.1.4 Δ' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Δ' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Η Δ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης που πραγματοποιήθηκε η παρούσα έρευνα είναι ένα δημόσιο συστεγαζόμενο νηπιαγωγείο με μαθητικό δυναμικό που αποτελείται από 54 παιδιά χωρισμένα σε 3 τμήματα. Τα δύο από τα τρία τμήματα λειτουργούν πρωί (8-12 – Α' Βάρδια) ενώ το τρίτο τμήμα λειτουργεί και απόγευμα (8-4 – Β' Βάρδια). Στο πρώτο τμήμα φοιτούν 12 μαθητές/τριες ενώ στο δεύτερο και στο τρίτο 21 μαθητές/τριες.

Αναλυτικότερα, τα παιδιά χωρίζονται:

Τμήμα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Τμήμα 1 – Α' Βάρδια	12	7	5
Τμήμα 2 – Α' Βάρδια	21	13	8
Τμήμα 3 – Β' Βάρδια	21	13	8
Γενικό Σύνολο	54	33	21

Αξίζει να αναφερθεί πως στην Δ' Προσχολική Μονάδα φοιτούν μαθητές/τριες της ευρύτερης περιοχής και από τους 54 μαθητές/τριες οι 13 είναι αλλοδαποί.

Διοίκηση του σχολείου: Στη συγκεκριμένη προσχολική μονάδα υπάρχει μία προϊσταμένη (μόνιμη εκπαιδευτικός με εξειδίκευση στην διαπολιτισμική εκπαίδευση) και μία υποδιευθύντρια (μόνιμη εκπαιδευτικός με εξειδίκευση στην ειδική αγωγή). Και

οι δύο έχουν αρκετά χρόνια εμπειρίας στην εκπαίδευση γενικότερα και στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα ειδικότερα.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στην Δ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπηρετούν 6 εκπαιδευτικοί εκ των οποίων οι 3 είναι μόνιμοι και κάτοικοι της περιοχής ενώ οι υπόλοιποι/ες είναι αναπληρωτές/τριες και έχουν καταγωγή εκτός νησιού. Οι εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης είναι 4 και δεν υπάρχουν ελλείψεις. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων είναι 2 και η μία από αυτές βρίσκεται σε άδεια κήσης. Επομένως, στην συγκεκριμένη προσχολική μονάδα παρουσιάζεται έλλειψη εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής για παιδί που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού.

Ακολουθούν γραφήματα για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω:



Βοηθητικό προσωπικό: Η Δ' Προσχολική Μονάδα ως προς το βοηθητικό προσωπικό διαθέτει μία μόνο εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης για μαθητή που έχει διαγνωστεί με ΔΕΠ-Υ αλλά ταυτόχρονα η ίδια εκπαιδευτικός προσπαθεί να καλύψει το κενό που άφησε μια άλλη εκπαιδευτικός για να πάρει άδεια κήσης (ενός παιδιού που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού) προκειμένου να μην παρεμποδίζεται η ροή του μαθήματος.

Υλικοί πόροι

Χρηματοδότηση προσχολικής μονάδας: Οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται στην συγκεκριμένη σχολική μονάδα από το κράτος φαίνεται να μην επαρκεί. Το σχολείο, προσπαθεί να καλύψει ανάγκες που προκύπτουν και πρέπει άμεσα να εξασφαλιστούν. Μια από αυτές τις ανάγκες είναι και η πρόσληψη προσωπικού καθαριότητας για την ασφάλεια και υγιεινή των παιδιών την οποία δεν παρέχεται από το κράτος. Ευτυχώς, οι γονείς είναι αρκετά υποστηρικτικοί τα τελευταία χρόνια και προσφέρουν δίχως αντάλλαγμα αρκετά βασικά υλικά για την υλοποίηση μαθημάτων. Βέβαια, η παροχή αυτή από τους γονείς δεν είναι πάντα σταθερή.

Κτιριακές υποδομές: Η κατάσταση της Δ' Προσχολικής Μονάδας ως προς την επάρκεια και την καταλληλότητα των σχολικών χώρων γενικότερα κρίνεται ως μη ικανοποιητική. Αρχικά, το κτήριο συστεγάζεται με ένα δημοτικό σχολείο και ο διάδρομος τους προς τις αίθουσες είναι κοινός. Στο νηπιαγωγείο ανήκουν 3 αίθουσες διδασκαλίες συνολικά οι οποίες είναι διασκορπισμένες και ανάμεσα τους υπάρχουν τμήματα δημοτικού. Μια από αυτές τις 3 αίθουσες του νηπιαγωγείου παρέχει και το γραφείο της προϊσταμένης. Τα παιδιά έχουν χωριστεί στα ανάλογα τμήματα σύμφωνα με τα τετραγωνικά μέτρα της κάθε αίθουσας. Λόγω περιορισμένου χώρου τυχόν μετεγγραφές κατά την διάρκεια του σχολικού έτους απορρίπτονται. Οι τουαλέτες είναι κοινές και για τα νήπια αλλά και για τα παιδιά του δημοτικού με αποτέλεσμα πολλές φορές τα νήπια να δυσκολεύονται όσον αφορά την αυτοεξυπηρέτησή τους. Το μόνο θετικό είναι ότι και οι 3 αίθουσες βρίσκονται στο ισόγειο επομένως καθίστανται εύκολη και ασφαλής η πρόσβαση των παιδιών από και προς τις αίθουσες. Όσον αφορά την θέρμανση, σε κάθε αίθουσα υπάρχει κεντρική θέρμανση με καλοριφέρ τα οποία είναι ανοικτά όποτε κρίνεται απαραίτητο καθώς επίσης υπάρχουν και Air – Condition.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Στη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης που μελετάται στην παρούσα έρευνα δεν υπάρχουν εργαστήρια. Σχετικά με τον ειδικό τεχνολογικό εξοπλισμό παρέχεται ένας μόνο υπολογιστής σε κάθε τάξη. Όμως, στο τμήμα που υπάρχει το γραφείο της προϊσταμένης, ο υπολογιστής αυτός δεν είναι τόσο προσιτός στα παιδιά αφού η νηπιαγωγός έχει όλα τα απαραίτητα έγγραφα του σχολείου.

Διαχείριση υλικών πόρων: Οι πόροι του σχολείου κάτω από κανονικές συνθήκες πρέπει να καλύπτονται από το κράτος. Όμως, τα έξοδα που προκύπτουν καθ' όλη την σχολική χρονιά ξεπερνούν κατά πολύ τους διαθέσιμους πόρους.

Ανταγωνιστικότητα της σχολικής μονάδας: Αν υπάρχει κάτι που καθιστά αυτή τη προσχολική μονάδα ανταγωνιστική ως προς τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του νησιού αυτή είναι η ιστορία του κτηρίου μας και κατέχει τίτλους πολιτισμικής κληρονομιάς.

Η συγκεκριμένη Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης με βάση το μοντέλο αξιολόγησης του Wilke, αναφορικά με την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας, θα χαρακτηρίζονταν ως ανεπαρκής.

Β) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Δ' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Η Δ' Δημόσια Προσχολική Μονάδα όπως και οι περισσότερες άλλωστε σχολικές μονάδες καθορίζουν την λειτουργία και

την οργάνωση τους μέσα από τα προεδρικά διατάγματα και τις εγκυκλίους που έχουν οριστεί από το Υπουργείο Παιδείας. Η Δ' Προσχολική Μονάδα φροντίζει, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, να τηρεί όλους τους κανονισμούς με σκοπό να διασφαλιστεί η νομιμότητα και να αποδοθεί δίκαιη μεταχείριση σε όλους τους εμπλεκόμενους της σχολικής μονάδας. Το εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς του σχολείου διαφοροποιείται σε κάθε σχολικό έτος έχοντας ως στόχο την ανταπόκριση στα νέα δεδομένα και στις ανάγκες που προκύπτουν.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι συναντήσεις της προϊσταμένης και της υποδιευθύντριας είναι πολλές και στον σχολικό χώρο αλλά και εκτός αφού εκείνες θεωρούνται υπεύθυνες στην λήψη αποφάσεων.

Όσον αφορά τις συναντήσεις του συλλόγου διδασκόντων και της προϊσταμένης είναι καθημερινές αφού έρχονται συχνά σε επικοινωνία κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Τέλος, οι συναντήσεις του συλλόγου διδασκόντων με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων αν και θεωρητικά είναι μια φορά το μήνα, δεν τηρείται αφού οι γονείς έρχονται καθημερινά σε επικοινωνία με τις νηπιαγωγούς κατά την είσοδο και έξοδο των νηπίων στο σχολικό χώρο επομένως και ενημερώνονται για τα θέματα που προκύπτουν.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Οι περισσότερες αποφάσεις που παίρνονται στη συγκεκριμένη προσχολική δομή καθορίζονται από την προϊσταμένη και την υποδιευθύντρια. Η στάση αυτή, ως προς την λήψη αποφάσεων καθορίζεται με αυτόν τον τρόπο βασιζόμενη στην επαγγελματική εμπειρία και θέση που κατέχουν η προϊσταμένη και η υποδιευθύντρια. Αν και μερικά χρόνια πριν η προϊσταμένη λάμβανε αποφάσεις με δημοκρατικό τρόπο, αυτό φαίνεται να αλλάζει από την στιγμή της πανδημίας και μετά όπου οι εκπαιδευτικοί κρίθηκαν να αντιμετωπίσουν καταστάσεις που έφεραν δυσκολίες και επομένως σε πολλά ζητήματα δημιουργήθηκαν έντονες αντιδράσεις. Συνεπώς, ο τρόπος που διαχειρίζεται η προϊσταμένη την λήψη αποφάσεων είναι αυταρχικός βασιζόμενες σε παλαιότερες εμπειρίες της.

Παρά την αυταρχική στάση της προϊσταμένης, οι εκπαιδευτικοί έχουν αναπτύξει μεταξύ τους καλό κλίμα επικοινωνίας και συνεργασίας και αυτό ίσως οφείλεται στα κοινά ενδιαφέροντα τους. Ο/Η κάθε εκπαιδευτικός γενικής εκπαίδευσης είναι υπεύθυνος/η του τμήματος του/της αναλαμβάνοντας κατά αυτόν τον τρόπο σαφές αρμοδιότητες και ρόλους. Μέχρι στιγμής όπως δήλωσαν οι εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής δεν διαφωνούν για τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί από την διεύθυνση του σχολείου αλλά αντιθέτως παρουσιάζουν αντιδράσεις στις νέες αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας περί αξιολόγησης.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές. Το καλό κλίμα συνεργασίας και η λήψη σωστών αποφάσεων αντισταθμίζει την αυταρχική στάση της προϊσταμένης.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Δ' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στη Δ' Μονάδα Προσχολικής Αγωγής υπάρχει ένα θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο για τις λειτουργίες και τους στόχους της διδασκαλίας σύμφωνα πάντα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) που έχει οριστεί από το Υπουργείο Παιδείας σε καθημερινή, εβδομαδιαία, μηνιαία και ετήσια βάση. Είναι γεγονός ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δεν τηρούν το θεσμοθετημένο χρονοδιάγραμμα με ακρίβεια διότι στην προσπάθεια τους να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των παιδιών, συχνά παραλείπονται ή υλοποιούνται εσωτερικές αλλαγές στο πρόγραμμα.

Εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στην αρχή της σχολικής χρονιάς πραγματοποιείται μια συνάντηση των εκπαιδευτικών για τον τρόπο που θα ακολουθήσουν το πρόγραμμα, θέτοντας ο/η κάθε εκπαιδευτικός τους στόχους που έχει για το τμήμα που πρόκειται να αναλάβει. Συζητούνται θέματα που θα δώσουν έμφαση και στο περίπου σχεδιάζουν ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ενοτήτων έτσι ώστε κάποιες από τις θεματικές (π.χ. κυκλοφοριακή αγωγή) να τις εντάξουν σε ένα χρονικό διάστημα όπου θα μπορέσει να υλοποιηθεί μια δράση – εκδρομή (π.χ. επίσκεψη στο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής).

Χρονική συνέχεια στη προσχολική μονάδα: Οι εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής της προσχολικής μονάδας που μελετάται, ως μόνιμοι στην πλειοψηφία τους έχουν ως επί των πλείστων αρκετή εμπειρία και είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν πολλά ζητήματα από ότι θα μπορούσαν εκπαιδευτικοί με ελάχιστη εμπειρία στην εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό, επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική διαδικασία αφού ενσωματώνουν στην διδασκαλία τους δοκιμασμένες και επιτυχημένες μεθόδους και πρακτικές.

Με βάση όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας της συγκεκριμένης προσχολικής μονάδας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Δ' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Η Δ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης λογοδοτεί σε όλη τη σχολική κοινότητα (μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς) για τις δράσεις που προτίθενται να υλοποιήσει. Αν και πρόκειται για μια μονάδα που χαρακτηρίζεται αυτόνομη στις δράσεις της, φαίνεται να μην μπορεί να ανταπεξέλθει πάντα στις δράσεις αυτές από οικονομικής κυρίως άποψης. Το γεγονός αυτό αναδεικνύεται από τους περιορισμένους πόρους που διατίθενται στη σχολική μονάδα και την έλλειψη μιας επαρκούς χρηματοδότησης. Παρόλα αυτά, όλες οι δράσεις που τελικά υλοποιούνται φαίνεται να τηρούν όλες τις νόμιμες διαδικασίες που έχει ορίσει το Υπουργείο Παιδείας.

Λήψη αποφάσεων: Στη λήψη αποφάσεων για ό,τι αφορά τη συγκεκριμένη προσχολική δομή υπεύθυνη είναι η προϊσταμένη σε συνεργασία με την υποδιευθύντρια. Μέχρι στιγμής η αυταρχική στάση της προϊσταμένης δε έχει αποφέρει κανένα πρόβλημα στο εκπαιδευτικό έργο.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Το σχολείο θέτει στόχους έχοντας κατά νου το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) που έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και προσπαθώντας οι στόχοι αυτοί να προσαρμόζονται όσο περισσότερο γίνεται στα ενδιαφέροντα των νηπίων. Αξίζει να αναφερθεί πως παρά την έλλειψη των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, οι στόχοι που έχουν τεθεί επιτυγχάνονται επειδή τις περισσότερες φορές βασίζονται στα βιώματα και στις εμπειρίες των νηπίων.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Έχει παρατηρηθεί πως η πορεία του σχολείου είναι ικανοποιητική για τα σημερινά δεδομένα σε ότι σχετίζεται με την εύρυθμη λειτουργία και το μαθησιακό πλαίσιο. Η πρόσθετη εξειδίκευση που κατέχουν οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων και μεταπτυχιακών σπουδών έχουν συνεισφέρει θετικά στην υλοποίηση του μαθήματος και στον τρόπο διαχείρισης καταστάσεων που προκύπτουν σε μια σχολική αίθουσα. Βέβαια, το γεγονός της αξιολόγησης που καθίστανται πλέον υποχρεωτική από το Υπουργείο Παιδείας είναι ένα ζήτημα που τους προβληματίζει μιας και τα τελευταία χρόνια λόγω πανδημίας πολλά παιδιά δεν έχουν αποκτήσει τις γνώσεις και τις εμπειρίες που κάτω από άλλες συνθήκες θα είχαν.

Καινοτομίες: Η Δ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης έχει την θέληση να αναπτύξει αυτόνομη δράση και με την βοήθεια των έμπειρων εκπαιδευτικών να δοθούν πρωτοβουλίες και να εισαχθούν καινοτόμες ιδέες και πρακτικές. Μάλιστα, στο πλαίσιο συζήτησης – συνέντευξης που υλοποιήθηκε μεταξύ εκπαιδευτικού και ερευνήτριας για την καταγραφή βασικών στοιχείων της προσχολικής μονάδας για την παρούσα διπλωματική εργασία, ειπώθηκε μια ιδέα σχετικά με το αν τα νήπια γνωρίζουν για την

ιστορία του σχολείου τους μιας που το κτήριο είναι έργο πολιτισμικής κληρονομιάς. Ήδη από την πρώτη κιόλας σκέψη, η νηπιαγωγός ξεκίνησε να αναζητά πληροφορίες και μες το επόμενο χρονικό διάστημα πρόκειται να υλοποιήσει σχετικές δράσεις.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Δ' Προσχολικής μονάδας

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Προκειμένου η προσχολική μονάδα να μπορεί να συνυπάρχει ομαλά και με τα υπόλοιπα συστεγαζόμενα σχολεία έχει προβλέψει και υλοποιήσει κανόνες με σκοπό την ασφάλεια και την γνωστική εξέλιξη των νηπίων.

Επίλυση προβλημάτων: Τα προβλήματα που υπάρχουν σε ένα συστεγαζόμενο νηπιαγωγείο διαφέρουν ανάλογα το εκπαιδευτικό προσωπικό, την λειτουργία και οργάνωση του σχολείου. Μιλώντας συγκεκριμένα για τη Δ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης, θα λέγαμε ότι με το πέρασμα του χρόνου δημιουργούνται προβλήματα τα οποία αμέσως επιλύονται με συζήτηση και ηρεμία. Σε ένα τέτοιο σχολείο, το εκπαιδευτικό προσωπικό οφείλει να κάνει υποχωρήσεις και να πράττει αναλόγως για να λειτουργήσει ομαλά η σχολική μονάδα.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Από την αρχή έως το τέλος της σχολικής χρονιάς, το Δ' σχολείο προσχολικής εκπαίδευσης προσπαθεί να αναπτύξει όσο το δυνατόν περισσότερες δράσεις. Τέτοιες δράσεις σχετίζονται με το περιβάλλον, τη φυσική αγωγή, την υπερκατανάλωση, την κυκλοφοριακή αγωγή, την διατροφή, τα δόντια, τα δικαιώματα, κ.τ.λ..

Επικοινωνία στο σχολείο: Η προϊσταμένη όταν θέλει να ενημερώσει το εκπαιδευτικό προσωπικό για ένα φλέγον ζήτημα είτε το κάνει δια ζώσης εάν οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται στον σχολικό χώρο είτε με την μορφή email ή την αποστολή μηνύματος μέσω Viber.

Η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων γίνεται τυπικά μια φορά τον μήνα αλλά στην ουσία γίνεται καθημερινά κατά την προσέλευση και αποχώρηση των νηπίων.

Τέλος, η ιστοσελίδα του σχολείου ενημερώνεται τακτικά επομένως η τοπική κοινότητα έχει την δυνατότητα να ενημερωθεί ηλεκτρονικά για οποιαδήποτε δράση ή αλλαγή.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές. Η σχολική μονάδα είναι

λειτουργική, αναπτύσσει έντονη κοινωνική δράση μέσω ευαισθητοποίησης σε διάφορα φαινόμενα της καθημερινότητας και έχει βρει ποικίλους τρόπους επικοινωνίας για όλη τη σχολική κοινότητα.



Διαστάσεις	Χαρακτηρίζονται:
Αντικειμενική Διάσταση	Ανεπαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Γνωσιακή Διάσταση	Επαρκές

7.1.5 Ε' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ε' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Η Ε' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης είναι ένα δημόσιο συστεγαζόμενο νηπιαγωγείο το οποίο βρίσκεται σε ένα νησί της Δωδεκανήσου. Το μαθητικό δυναμικό του αποτελείται από 32 νήπια χωρισμένα σε δύο τάξεις. Ο διαχωρισμός δεν είναι ισάξιος. Οι μαθητές/τριες έχουν χωριστεί στις τάξεις σύμφωνα με τα τετραγωνικά μέτρα. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο τμήμα φοιτούν 12 παιδιά σε αίθουσα έκτασης 20τ.μ. ενώ στο δεύτερο τμήμα φοιτούν 20 παιδιά σε αίθουσα έκτασης 34τ.μ..

Αναλυτικά, ανά τμήμα χωρίζονται:

Τμήματα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
---------	--------	--------	----------

Τμήμα Α'	12	5	7
Τμήμα Β'	20	11	9
Γενικό Σύνολο	32	16	16

Διοίκηση του σχολείου: Στη συγκεκριμένη προσχολική μονάδα υπάρχει μόνο μία υπεύθυνη που χειρίζεται την σχολική μονάδα και συγκεκριμένα πρόκειται για την προϊσταμένη (μόνιμη εκπαιδευτικός) με πολυετή εμπειρία.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στη συγκεκριμένη προσχολική μονάδα εργάζονται 3 εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης. Οι δύο εκπαιδευτικοί είναι μόνιμοι νηπιαγωγοί με πολυετή εμπειρία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικές μεταπτυχιακές σπουδές ενώ, η τρίτη και τελευταία εκπαιδευτικός αυτού του σχολείου είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια αγγλικών. Λόγω του μικρού αριθμού μαθητών/τριών που υπάρχουν, δεν παρατηρούνται ελλείψεις στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, αφού φέτος δεν υπήρξε παιδί με ανάγκη.

Βοηθητικό προσωπικό: Στην Ε' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν υπάρχει Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) παρά μόνο μια γυναίκα που αναλαμβάνει δύο φορές την εβδομάδα την καθαριότητα των σχολικών αιθουσών.

Διαχείριση ανθρώπινων πόρων: Το κάθε τμήμα έχει από έναν/μία υπεύθυνο/η εκπαιδευτικό. Στην αρχή της σχολικής χρονιάς εμφανίστηκε μια σύγκρουση για το ποια εκπαιδευτικός θα αναλάβει το μικρότερο τμήμα αλλά σύντομα ξεπεράστηκε με το να δοθεί το μικρότερο τμήμα στην προϊσταμένη που αναλαμβάνει τις περισσότερες ευθύνες στην παρούσα προσχολική μονάδα.

Υλικοί πόροι

Χρηματοδότηση προσχολικής μονάδας: Οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται στην συγκεκριμένη προσχολική μονάδα, από το κράτος, φαίνεται να μην επαρκούν. Το σχολείο δίνει προτεραιότητα σε ανάγκες που προκύπτουν και χρειάζονται άμεσα να πραγματοποιηθούν. Ευτυχώς, οι γονείς βοηθούν αρκετά σε υλικά αγαθά και είναι αρκετά υποστηρικτικοί στην πραγματοποίηση δράσεων. Αξίζει να αναφερθεί, πως σχεδόν κάθε χρόνο λαμβάνουν μια έξτρα χρηματοδότηση μόνο για την αγορά βιβλίων.

Κτιριακές υποδομές: Η Ε' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα ως προς τον χώρο. Αρχικά, το νηπιαγωγείο αποτελείται από τρεις αίθουσες εκ των οποίων οι δύο έχουν διδακτικό σκοπό ενώ στην τρίτη αίθουσα βρίσκεται το γραφείο της προϊσταμένης και έχει μετατραπεί σε αποθήκη. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι μικρές με περιορισμένες γωνίες για την υλοποίηση των ελεύθερων

δραστηριοτήτων. Τα προσωπικά αντικείμενα των παιδιών βρίσκονται έξω από την αίθουσα, εκτεθειμένα στα παιδιά του δημοτικού τα οποία πολλές φορές τα πειράζουν. Οι τουαλέτες βρίσκονται στον πάνω όροφο του σχολείου με αποτέλεσμα η νηπιαγωγός να μην αφήνει τα παιδιά να πάνε τουαλέτα εν ώρα δραστηριότητας. Αντίθετα, αναγκάζεται κάθε δύο ώρες να ανεβάσει όλο το τμήμα στον πρώτο όροφο. Μάλιστα, εκτός τούτου, τα νήπια πολλές φορές δυσκολεύονται ως προς την αυτοεξυπηρέτηση τους μιας που το μπάνιο είναι προσαρμοσμένο για τα παιδιά του Δημοτικού.

Βέβαια, το γεγονός ότι πρόκειται για συστεγαζόμενο σχολείο φέρει και θετικά αποτελέσματα. Αρχικά, σε όλο το κτήριο υπάρχουν ψηλά προστατευτικά κάγκελα και σύστημα ασφάλειας το οποίο ανανεώνεται τακτικά. Όσον αφορά την θέρμανση, υπάρχουν θερμαινόμενα σώματα και Air-condition τα οποία λειτουργούν αρκετές ώρες. Επίσης, το κτήριο βρίσκεται ακριβώς στην μέση και περιβάλλεται με αρκετό χώρο στην αυλή.

Όσον αφορά τον εξωτερικό χώρο, υπάρχουν στο δάπεδο σχεδιασμένα παιχνίδια, παγκάκια και ένα γηπεδάκι το οποίο μπορούν να χρησιμοποιούν κάποιες ώρες την εβδομάδα. Στο σημείο αυτό αξίζει να ειπωθεί πως τα νήπια βγαίνουν συγκεκριμένες ώρες διάλειμμα, ώρες που στο δημοτικό κάνουν μάθημα.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Στην Ε' Προσχολική Μονάδα δεν υπάρχουν εργαστήρια. Από ειδικό τεχνολογικό εξοπλισμό υπάρχουν: ένας υπολογιστής στον οποίο η χρήση του είναι περιορισμένη, ένας εκτυπωτής και ένα tablet το οποίο δεν είναι και τόσο ενημερωμένο.

Διαχείριση υλικών πόρων: Γενικά, οι υλικοί πόροι διαχειρίζονται με μεγάλη προσοχή στην Ε' Προσχολική Μονάδα. Επειδή η κρατική επιχορήγηση είναι λιγοστή και η βοήθεια που παρέχουν οι γονείς δεν είναι σταθερή, πραγματοποιείται οικονομία στην χρήση πρώτων υλών τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους/τις μαθητές/τριες. Η προϊσταμένη κάνει προσπάθεια να συντηρήσει την προσχολική μονάδα, επικεντρώνοντας στα πλήρως απαραίτητα.

Ανταγωνιστικότητα της προσχολικής μονάδας: Η στήριξη των γονέων έχει συμβάλει θετικά στο σχολικό πλαίσιο. Εκπαιδευτικές εκδρομές και γενικότερες δράσεις υλοποιούνται στην Ε' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης προάγοντας τις δεξιότητες όλων των νηπίων. Χάρη στον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων το σχολείο χαρακτηρίζεται ανταγωνιστικό αφού βοηθά και συνεισφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκής.

Β) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ε' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Με βάση το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) και την μαθητική ομάδα του κάθε τμήματος, υλοποιούνται ή, αν χρειαστεί ως ένα σημείο, τροποποιούνται οι διδακτικοί στόχοι. Τα διδακτικά αντικείμενα που παρουσιάζονται στα νήπια προέρχονται μέσα από μια αφορμή έτσι ώστε να ανταποκριθούν και να βασιστούν σε πραγματικές εμπειρίες των νηπίων. Βέβαια προκειμένου να υλοποιηθούν όλες οι διδακτικές ενότητες που έχουν θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας, οριοθετείται από τους εκπαιδευτικούς κάθε τρίμηνο ένα εσωτερικό πρόγραμμα.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Η προϊστάμενη με τους εκπαιδευτικούς καθώς και ο σύλλογος διδασκόντων με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων, έρχονται συνέχεια σε επαφή. Καθημερινά, οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους, συζητούν για τυχόν δράσεις, δραστηριότητες, γεγονότα και προβλήματα που δημιουργούνται στην σχολική μονάδα. Αντίθετα, οι γονείς κατά την προσέλευση και αποχώρηση των νηπίων έρχονται σε επαφή με την υπεύθυνη εκπαιδευτικό. Αν και τυπικά η συνάντηση με τους γονείς πραγματοποιείται μια φορά το μήνα, αυτή η συνάντηση δεν πραγματοποιείται. Τέλος, εκτός από την δια ζώσης επικοινωνία υπάρχει και η τηλεφωνική επικοινωνία σε περίπτωση ανάγκης.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Αν και στην αρχή της σχολικής χρονιάς υπήρξε μια διαφωνία ως προς την κατανομή των ρόλων στις μη ισάξιες σχολικές αίθουσες, αυτή ξεπεράστηκε έπειτα από συζήτηση. Πλέον, με καλή συνεργασία αποφασίστηκε η κάθε εκπαιδευτικός (νηπιαγωγός) να είναι υπεύθυνη του τμήματος της, λαμβάνοντας δικές της πρωτοβουλίες στην διεξαγωγή δραστηριοτήτων, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι θα τηρηθεί το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και θα υλοποιούνται οι επικείμενοι στόχοι.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ε' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό χρονικό πλαίσιο: Το θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο που έχει ορίσει το Υπουργείο Παιδείας, κάνει τους εκπαιδευτικούς να προτρέχουν στην διδακτική ύλη και

δεν τους αφήνει περιθώρια ανάπτυξης. Οι συνεχόμενες αλλαγές που προκύπτουν, δεν λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των νηπίων με αποτέλεσμα η μάθηση να μην είναι ποιοτική.

Εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς η προϊσταμένη ορίζει μια συνάντηση με τους εκπαιδευτικούς με σκοπό να θέσουν έναν χρονικό προγραμματισμό για την εκπλήρωση της διδακτικής ύλης. Κάθε δύο μήνες περίπου, γίνεται έλεγχος αυτού του εσωτερικού προγραμματισμού προκειμένου να καλυφθούν άμεσα τυχόν διδακτικά κενά. Όμως, λόγω του ότι τα φετινά παιδιά μεγάλωσαν σε εποχή πανδημίας δυσκολεύονται αρκετά στο να εκδηλωθούν και να αφομοιώσουν τις νέες πληροφορίες ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται συνεχώς κενά.

Χρονική συνέχεια στη προσχολική μονάδα: Αν και οι εκπαιδευτικοί λόγω εμπειρίας υιοθετούν στην διδασκαλία τους παλιές πετυχημένες μεθόδους, αυτές φαίνεται να μην επαρκούν βλέποντας την κατακόρυφη ανάπτυξη της τεχνολογίας.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκές.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ε' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Η Ε' Προσχολική Μονάδα δεν αναπτύσσει εντελώς αυτόνομη δράση. Αυτό συμβαίνει διότι η κρατική επιχορήγηση είναι ελάχιστη επομένως και οι δράσεις περιορισμένες. Παρόλα αυτά, οι γονείς φαίνεται να στηρίζουν οικονομικά όλες τις δράσεις που υλοποιούνται στη συγκεκριμένη μονάδα. Για το λόγο αυτό, η Ε' Προσχολική Μονάδα λογοδοτεί στους γονείς για τις αποφάσεις που παίρνει και συζητάει μαζί τους τις μελλοντικές δράσεις που στοχεύουν να υλοποιήσουν.

Λήψη αποφάσεων: Οι αποφάσεις που αφορούν όλη την Προσχολική Μονάδα παίρνονται έπειτα από συζήτηση και συνεργασία ανάμεσα στην προϊσταμένη και το εκπαιδευτικό προσωπικό. Όμως, οι αποφάσεις που αφορούν το κάθε τμήμα ξεχωριστά ως προς την λειτουργία του και την επιλογή δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στην σχολική αίθουσα παίρνονται από την υπεύθυνη εκπαιδευτικό του κάθε τμήματος.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Η Ε' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης, θέτει στόχους έχοντας μεν κατά νου το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) που έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και προσπαθώντας δε οι στόχοι αυτοί να προσαρμόζονται όσο περισσότερο γίνεται στις εμπειρίες και στα ενδιαφέροντα των νηπίων αλλά και στην διδακτική ως προς τον χώρο αίθουσα τους. Από την διδακτική εμπειρία των εκπαιδευτικών έχει παρατηρηθεί πως τα παιδιά αφομοιώνουν την γνώση

μέσω βιωματικής μάθησης επομένως μέσα από βιωματικά παιχνίδια ανταποκρινόμενα στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους πραγματοποιούνται οι επικείμενοι στόχοι.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Ο σχολικός χώρος, η υλικοτεχνική υποδομή και οι οικονομικοί πόροι δεν διακρίνονται για την ικανοποιητική λειτουργία της Ε' Προσχολικής Μονάδας. Όμως, η εμπειρία, οι γνώσεις, η όρεξη των εκπαιδευτικών και η βοήθεια των γονέων φαίνεται να φέρνει θετικά αποτελέσματα στο εκπαιδευτικό έργο. Το ανθρώπινο δυναμικό έχει καταφέρει να ισοσταθμίσει την λειτουργία της Προσχολικής Μονάδας ακόμα και κάτω από δύσκολες συνθήκες. Το σχολείο ως προς τους υλικούς πόρους μπορεί να μην αξιολογείται θετικά όμως το ανθρώπινο δυναμικό παραμένει άριστο.

Καινοτομίες: Πολλοί εκπαιδευτικοί με το πέρασμα των χρόνων πρότειναν ιδέες για την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων με σκοπό την βελτίωση της διδασκαλίας στην Ε' Προσχολική Μονάδα όμως αυτές τελικά δεν μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν λόγω περιορισμένου διδακτικού χώρου και ελλιπή τεχνολογικού εξοπλισμού.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως Λειτουργικά Επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ε' Προσχολικής μονάδας

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Η Προσχολική μονάδα που μελετάται διαθέτει μηχανισμούς πρόληψης και πρόβλεψης για την ασφάλεια των νηπίων σε ζητήματα που εμπεριέχουν φυσικούς κινδύνους. Υιοθετώντας και αναπροσαρμόζοντας παλιές και επιτυχημένες πρακτικές έχει καταστεί η προσχολική μονάδα πιο αποτελεσματική.

Επίλυση προβλημάτων: Ανάλογα με το είδος του προβλήματος που έρχεται αντιμέτωπη η προσχολική μονάδα, εφαρμόζονται και οι ανάλογες πρακτικές προς επίλυση.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Η Προσχολική μονάδα με την βοήθεια του Συλλόγου γονέων και κηδεμόνων αναπτύσσει δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, για τα οφέλη της υγιεινής διατροφής και της άσκησης, για την ομαλή ενσωμάτωση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, την κυκλοφοριακή αγωγή, τον εθελοντισμό και άλλες δράσεις που ωφελούν τόσο τους/τις μαθητές/τριες όσο και την τοπική κοινωνία.

Επικοινωνία στο σχολείο: Η επικοινωνία στην παρούσα προσχολική μονάδα γίνεται και δια ζώσης αφού οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους αλλά και οι γονείς με τους

εκπαιδευτικούς βρίσκονται καθημερινά σε επικοινωνία αλλά και τηλεφωνικά όποτε και εάν χρειαστεί. Στο διαδίκτυο υπάρχει μια σελίδα του συγκεκριμένου νηπιαγωγείου, όμως δεν ενημερώνεται τακτικά.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκής.



7.1.6 ΣΤ' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της ΣΤ' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Το μαθητικό δυναμικό της ΣΤ' Προσχολικής Μονάδας αποτελείται από 58 μαθητές/τριες χωρισμένα σε 3 τμήματα. Το κριτήριο ομαδοποίησης των νηπίων κρίνεται από την χωρητικότητα των αιθουσών. Συγκεκριμένα, στο πρώτο τμήμα φοιτούν 22 παιδιά, στο δεύτερο τμήμα φοιτούν 20 παιδιά ενώ στο τρίτο τμήμα φοιτούν 16 παιδιά. Μάλιστα, στο πρώτο τμήμα λειτουργεί ολόημερο.

Αναλυτικά, ανά τμήμα χωρίζονται:

Τμήματα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Τμήμα Α'	22	8	14
Τμήμα Β'	20	9	11
Τμήμα Γ'	16	7	9
Γενικό Σύνολο	58	24	34

Διοίκηση του σχολείου: Υπεύθυνη για την διοίκηση της ΣΤ' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης είναι η προϊσταμένη η οποία είναι μόνιμη εκπαιδευτικός γενικής αγωγής με εξειδίκευση στην ειδική αγωγή καθώς επίσης διαθέτει εμπειρία στην προσχολική εκπαίδευση 26 έτη και κατέχει την θέση της προϊσταμένης εδώ και 14 συνεχόμενα έτη.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στην συγκεκριμένη Προσχολική Μονάδα εργάζονται 6 εκπαιδευτικοί. Οι 5 εκπαιδευτικοί είναι γενικής εκπαίδευσης (4 νηπιαγωγοί – 1 καθηγήτρια Αγγλικών) εκ των οποίων οι 3 είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί ενώ οι υπόλοιπες δύο είναι αναπληρώτριες. Από τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης, οι 4 εργάζονται με πρωινό ωράριο 8-12 ενώ μια εργάζεται στο ολόημερο (12-4). Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς ειδικής εκπαίδευσης υπάρχει μόνο μία αναπληρώτρια εκπαιδευτικός για την βοήθεια μαθητή με ΔΕΠ-Υ. Ελλείψεις εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής δεν υπάρχουν.



Βοηθητικό προσωπικό: Στην ΣΤ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει ένα ειδικό βοηθητικό προσωπικό για μαθητή με ΔΕΠ-Υ. Ακόμη, υπάρχει προσωπικό καθαριότητας το οποίο έρχεται δύο φορές την εβδομάδα.

Διαχείριση ανθρώπινων πόρων: Το κάθε τμήμα έχει από έναν υπεύθυνο εκπαιδευτικό ο οποίος είναι αρμόδιος του τμήματος του. Επομένως, τρία τμήματα ισοδυναμούν με τρεις εκπαιδευτικούς. Ο τέταρτος εκπαιδευτικός, υλοποιεί το μάθημα των αγγλικών και στα τρία τμήματα.

Υλικοί πόροι

Χρηματοδότηση Προσχολικής μονάδας: Κύρια πηγή υλικών πόρων θεωρείται η κρατική χρηματοδότηση που τα τελευταία χρόνια λόγω αυξημένων αναγκών φαίνεται να μην επαρκεί. Εξαιτίας πολυετής εμπειρίας της προϊσταμένης στην μονάδα αυτή, η χρηματοδότηση διαχειρίζεται όσο τον δυνατόν ορθότερα γεγονός που καλύπτει κάποιες βασικές ανάγκες όπως π.χ. η θέρμανση και η αγορά πρώτων υλών. Βέβαια, το ποσό της

χρηματοδότησης που δίνεται στην προσχολική μονάδα δεν είναι κάθε χρόνο σταθερό με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να μην μπορούν να υλοποιήσουν δράσεις και καινοτόμες ιδέες που θα επιφέρουν σχολική ανάπτυξη.

Κτιριακές υποδομές: Η κατάσταση της συγκεκριμένης προσχολικής μονάδας ως προς την επάρκεια των σχολικών χώρων δεν διακρίνονται για την καταλληλότητα τους. Αρχικά, το κτήριο βρίσκεται στο ισόγειο στον ίδιο διάδρομο με το δημοτικό και αποτελείται από τρεις αίθουσες διδασκαλίας. Γραφείο για την προϊσταμένη τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει αφού ο αριθμός των νηπίων έχει αυξηθεί και το γραφείο της προϊσταμένης μετατράπηκε σε διδακτική αίθουσα. Οι γωνιές που υπάρχουν για την υλοποίηση των ελεύθερων δραστηριοτήτων είναι περιορισμένες αφού την μια γωνιά κατέχει η θέση του Υπολογιστή που είναι ελάχιστη ως προς την χρήση των νηπίων, μια άλλη γωνιά έχει αφιερωθεί στην τακτοποίηση των προσωπικών αντικειμένων των νηπίων και μια άλλη γωνιά έχει αφιερωθεί στην βιβλιοθήκη τόσο των παιδιών όσο και των εκπαιδευτικών. Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι και στις τρεις αίθουσες υπάρχουν πολλά παράθυρα καθιστώντας τις αίθουσες πιο φωτεινές αλλά ταυτόχρονα αυτό δημιουργεί πρόβλημα μιας και η μονάδα βρίσκεται σε κεντρικό σημείο στο συγκεκριμένο νησί με αρκετούς θορύβους που μπορούν να αναστατώσουν το μάθημα.

Σχετικά με την θέρμανση που παρέχεται στην συγκεκριμένη προσχολική μονάδα αποφασίζεται από τον διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου ο οποίος ορίζει την λειτουργία της κεντρικής θέρμανσης που αφορά και τα δύο σχολεία.

Σχετικά με τον εξωτερικό χώρο, τα δύο σχολεία μοιράζονται την ίδια αυλή. Η σχολική αυλή δεν διακρίνεται για την ευρυχωρία της. Αρχικά, σπάνια δεν υπάρχουν παιδιά στην αυλή αφού ο γυμναστής του δημοτικού σχολείου προκειμένου να καλύψει όλες τις τάξεις στο μάθημα της γυμναστικής, κατέχει σχεδόν όλη την ώρα το προαύλιο. Λόγω αυτού, η κάθε νηπιαγωγός έχει συγκεκριμένες ώρες και μέρες την εβδομάδα για διάλειμμα στην σχολική αυλή. Όταν τελικά τα νήπια βγουν στην σχολική αυλή, περιφέρονται άσκοπα αφού δεν υπάρχουν καθόλου παιχνίδια εξωτερικού χώρου για την δημιουργική απασχόληση τους.

Ως προς την προστασία και την ασφάλεια των μαθητών/τριών στο σχολικό χώρο, υπάρχουν δύο εισοδοί (μια στην μπροστινή όψη και μια στην πίσω πλευρά του σχολείου) οι οποίες ναι μεν είναι κλειστές αλλά ανοίγουν αρκετά εύκολα με το τράβηγμα ενός σύρτη. Ακόμη, υπάρχουν κάγκελα σε όλο το εύρος του σχολείου τα οποία δεν έχουν πρόσφατα συντηρηθεί και έχουν σκουριάσει.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Η συγκεκριμένη μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει τόσο κατά την περίοδο της πανδημίας όσο και σήμερα ποικίλα προβλήματα ως προς τον τεχνολογικό εξοπλισμό. Αρχικά, εργαστήρια δεν υπάρχουν παρά μόνο τρεις μικρές αίθουσες διδασκαλίας. Η έλλειψη ειδικού τεχνολογικού εξοπλισμού δημιουργεί μεγάλο πρόβλημα στο διδακτικό εκπαιδευτικό έργο. Πιο αναλυτικά, και στις 3 σχολικές αίθουσες υπάρχει μόνο ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής, ένας εκτυπωτής και ένα tablet. Ο Υπολογιστής και ο εκτυπωτής βρίσκονται στην αίθουσα της προϊσταμένης η οποία αναλαμβάνει όλη την διοίκηση του σχολείου. Το Tablet χρησιμοποιείται ως προς την αντικατάσταση της γωνιάς του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή αλλά συχνά απορρίπτεται από τα ίδια τα νήπια μας και δεν είναι ενημερωμένο και διαρκώς κολλάει.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι στην περίοδο της πανδημίας άρα και των εξ αποστάσεων μαθημάτων, η μονάδα αυτή δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί με επιτυχία λόγω έλλειψης τεχνολογικού εξοπλισμού. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί αναγκάστηκαν να προχωρήσουν σε αγορά δικού τους εξοπλισμού με προσωπικά τους έξοδα για την πραγματοποίηση των διαδικτυακών μαθημάτων.

Διαχείριση υλικών πόρων: Στην ΣΤ΄ Προσχολική Μονάδα δεν καλύπτονται από την προϊσταμένη όλες οι ανάγκες που προκύπτουν παρά μόνο οι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία της μονάδας.

Ανταγωνιστικότητα της Προσχολικής μονάδας: Η συγκεκριμένη προσχολική μονάδα δεν μπορεί να κριθεί ως ανταγωνιστική αφού δεν είναι οικονομικά και τεχνολογικά αυτόκλητος, δεν υλοποιεί καινοτόμες ιδέες με σκοπό την ανάπτυξη και τέλος, όλες οι δράσεις που πραγματοποιούνται να μην ωφελούν την τοπική κοινότητα, την προστασία του περιβάλλοντος και τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες αλλά υλοποιούνται ως προς την υποχρέωση που έχουν απέναντι στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) για την διεκπεραίωση εκδρομών. Γενικά, οι εκπαιδευτικοί είναι υπέρ των εκπαιδευτικών δράσεων που βελτιώνουν την μάθηση και προσφέρουν εμπειρίες αλλά οι γονείς δεν είναι σύμφωνοι στο να πραγματοποιούνται συχνά, αφού πρόκειται για οικογένειες που στην πλειοψηφία τους εργάζονται μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες επομένως, τα βγάζουν πέρα με δυσκολία.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκές αφού η ΣΤ΄ Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης έρχεται αντιμέτωπη με σημαντικές δυσλειτουργίες που αφορούν την ελλιπή ανάπτυξη της συγκεκριμένης διάστασης.

B) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της ΣΤ' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Ένας από τους βασικότερους στόχους της κάθε προσχολικής μονάδας είναι να ακολουθεί τις οδηγίες που δίνονται από το Υπουργείο Παιδείας ώστε να μπορεί να λειτουργεί ομαλά στο κοινωνικό – εκπαιδευτικό πλαίσιο. Σύμφωνα λοιπόν, με τον Οδηγό Σπουδών και τις υπάρχουσες συνθήκες των σχολικών αιθουσών και των μαθησιακών αναγκών των νηπίων, εφαρμόζονται όποτε κριθεί απαραίτητο νέοι εσωτερικοί μηχανισμοί που αφορούν το κάθε τμήμα ξεχωριστά και ανταποκρίνονται στα βιώματα, στις εμπειρίες, στις ικανότητες και στα ενδιαφέροντα των νηπίων.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι εκπαιδευτικοί έρχονται σε επικοινωνία στο σχολικό χώρο μόνο κατά την προσέλευση και αποχώρηση των νηπίων αφού μετά παραμένουν η κάθε μία στην τάξη της. Λόγω του ότι το συγκεκριμένο διάστημα είναι δύσκολο να επιλυθεί ένα ζήτημα, συχνά υλοποιούν δια ζώσης συναντήσεις (συνήθως στο τέλος των μαθημάτων) για συζήτηση όλων των θεμάτων που προκύπτουν (συμπεριφορά μαθητή/τριας, υλοποίηση εκπαιδευτικής εκδρομής, ανάπτυξη θεματικής εντός χρονικού πλαισίου κ.ά.).

Οι επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών/τριών αν και καθημερινή γίνεται και μια φορά τον μήνα τυπικά (κάθε τέλος του μήνα) για την ενημέρωση της προόδου κάθε παιδιού σύμφωνα με τις συνθήκες και τα δεδομένα που επικρατούν στην υπάρχουσα προσχολική μονάδα. Τέλος, οι συναντήσεις μεταξύ διεύθυνσης με εξωτερικούς συνεργάτες υλοποιείται όποτε κριθεί απαραίτητο και κυρίως για την πραγματοποίηση κάποιας εκπαιδευτικής δράσης.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους διατηρούν καλές σχέσεις και πολλές φορές συνεργάζονται με το να ανταλλάσσουν ιδέες και απόψεις στην υλοποίηση των στοχευμένων δραστηριοτήτων. Βέβαια, αυτό δεν σημαίνει ότι η μία εκπαιδευτικός επηρεάζει την άλλη. Υπάρχουν σαφώς διαχωρισμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες για την κάθε εκπαιδευτικό.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της ΣΤ' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό και εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Το εξωτερικό χρονικό πλαίσιο της ΣΤ' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και

υλοποιείται μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του νηπιαγωγείου. Το επίσημο / θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο καλύπτει το ετήσιο, μηνιαίο, εβδομαδιαίο και καθημερινό σχολικό πρόγραμμα και τους επιμέρους στόχους του. Βέβαια, η προσχολική μονάδα δεν καταφέρνει να τηρεί πάντα το χρονικό πλαίσιο που δίνεται από το Υπουργείο Παιδείας. Οι συνεχείς εσωτερικές αλλαγές που προκύπτουν τόσο σε αυτή την μονάδα όσο και σε άλλες προσχολικές μονάδες τροποποιούν ως ένα βαθμό τα υπάρχοντα δεδομένα αναπροσαρμόζοντας τα όσο πιο κοντά γίνεται στις πραγματικές ανάγκες – ενδιαφέροντα των νηπίων και στο διδακτικό τους σχολικό χώρο. Οι στόχοι της προσχολικής μονάδας σχεδιάζονται με ακρίβεια στην αρχή της σχολικής χρονιάς για να καταφέρουν να αξιολογηθούν στο τέλος.

Χρονική συνέχεια στη Προσχολική μονάδα: Προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να μην δημιουργήσουν κενά στο διδακτικό τους έργο λόγω έλλειψης υλικών πόρων, τεχνολογικού εξοπλισμού και περιορισμένου χρόνου, συμβουλευόμαστε την προϊσταμένη που κατέχει πολυετή εμπειρία τόσο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (26 έτη) όσο και στην διοίκηση του σχολείου (14 έτη). Επομένως, υλοποιούνται δραστηριότητες, μέθοδοι και τεχνικές που έχουν αποδειχθεί από την ίδια ως επιτυχημένες στο παρελθόν.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της ΣΤ' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Η ΣΤ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης λογοδοτεί σε όλη τη σχολική κοινότητα (μαθητές/τριες, εκπαιδευτικούς και γονείς) για τις δράσεις που προτίθεται να υλοποιήσει. Σπάνια, λογοδοτεί και στην πρωτοβάθμια αν χρειαστεί για το ετήσιο προγραμματισμό της προσχολικής μονάδας. Αν και πρόκειται για μια μονάδα που δεν χαρακτηρίζεται για την αυτονομία της αφού στις δράσεις που υλοποιεί αντιμετωπίζει διαρκώς οικονομικά προβλήματα που δεν επιλύονται εύκολα, κάνει προσπάθειες για την ένταξη δράσεων στο εκπαιδευτικό πλαίσιο που δεν θα επιβαρύνουν ούτε τον γονέα αλλά ούτε και τον εκπαιδευτικό.

Λήψη αποφάσεων: Όλες οι αποφάσεις που παίρνονται στην ΣΤ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης λαμβάνονται με δημοκρατικό τρόπο και πάντα μέσα από συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Η ΣΤ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης καταφέρνει να φέρει εις πέρας έως το τέλος της σχολικής χρονιάς τους περισσότερους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (ΑΠΣ) με την προϋπόθεση ότι οι

στόχοι θα τροποποιηθούν έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στα δεδομένα της προσχολικής μονάδας.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Το ανθρώπινο δυναμικό της ΣΤ' Προσχολικής Μονάδας παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει έχει καταφέρει να ενσωματώσει ποιοτικούς τρόπους για σχολική ανάπτυξη. Η καλή συνεργασία, η εμπειρία, οι γνώσεις και το μεράκι που έχουν για το νηπιαγωγείο έχουν βοηθήσει την εκπαιδευτική μονάδα και έχουν μετριάσει ως ένα βαθμό τα προβλήματά της. Πλέον, έχει θεσπιστεί μια εσωτερική αξιολόγηση η οποία πραγματοποιείται στο τέλος της σχολικής χρονιάς και φανερώνει το κατά πόσο οι στόχοι υλοποιήθηκαν καθώς και αναγνωρίζει νέες μεθόδους και τεχνικές που αναδείχθηκαν ως επιτυχής στο εκπαιδευτικό έργο.

Καινοτομίες: Αρμόδιοι για την εφαρμογή καινοτομιών στη ΣΤ' Προσχολική Μονάδα είναι ο Σύλλογος Διδασκόντων. Βέβαια, αν και οι εκπαιδευτικοί ιδανικά θα ήθελαν να εντάξουν κάποια καινοτομία στη σημερινή εποχή αυτή δεν μπορεί να επιτευχθεί αν ληφθεί υπόψη η οικονομική ανεπάρκεια και η έλλειψη του σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού.

Βάση των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της ΣΤ' Προσχολικής μονάδας

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Η ΣΤ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης έχει προβλέψει για θέματα που αφορούν φυσικούς κινδύνους και τρόπους πρόληψης τους. Οι τεχνικές που αξιοποιεί βασίζονται σε παλαιότερες επιτυχημένες μεθόδους που διατηρούνται εδώ και πολλές δεκαετίες (π.χ. άσκηση σεισμού, πυρκαγιάς, κλπ.).

Επίλυση προβλημάτων: Η συγκεκριμένη προσχολική μονάδα λόγω της κατάστασης της καλείται καθημερινά να επιλύει διάφορα ζητήματα που προκύπτουν. Ανάλογα το πρόβλημα βρίσκεται και μια λύση είτε με θετικό αντίκρισμα είτε με αρνητικό.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Η ΣΤ' Προσχολική μονάδα αναπτύσσει δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, την κυκλοφοριακή αγωγή, τον εθελοντισμό, την προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων κ.ά. οι οποίες δεν επιβαρύνουν οικονομικά ούτε την σχολική μονάδα αλλά ούτε και τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων.

Επικοινωνία στο σχολείο: Η ενημέρωση γονέων αν και είναι καθημερινή έπεται από την επαφή τους κατά τη προσέλευση και αποχώρηση των νηπίων, υλοποιείται και μέσω ενημερωτικών email καθώς και με τυπικές συναντήσεις μια φορά κάθε τέλος του μήνα. Όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών γίνεται και αυτή μέσω email και δια ζώσης συναντήσεων κατά την διάρκεια ή στο τέλος των μαθημάτων.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.



Διαστάσεις	Χαρακτηρίζονται:
Αντικειμενική Διάσταση	Ανεπαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Γνωσιακή Διάσταση	Επαρκές

7.1.7 Ζ' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ζ' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Το μαθητικό δυναμικό της Ζ' Προσχολικής Μονάδας αποτελείται από 36 παιδιά χωρισμένα σε δύο τμήματα εκ των οποίων το ένα παρέχει και ολοήμερο. Τα τμήματα έχουν χωριστεί με βάση ποια παιδιά παραμένουν στο ολοήμερο.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο τμήμα που υπάρχει ολόημερο φοιτούν 20 παιδιά ενώ στο δεύτερο 16.

Αναλυτικά, ανά τμήμα χωρίζονται:

Τμήματα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Τμήμα Α΄	20	9	11
Τμήμα Β΄	16	7	9
Γενικό Σύνολο	36	16	20

Διοίκηση του σχολείου: Υπεύθυνη για την διοίκηση της Ζ΄ Προσχολικής Μονάδας είναι η προϊσταμένη η οποία κατέχει την συγκεκριμένη θέση εδώ και 14 συνεχόμενα έτη.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στην συγκεκριμένη Προσχολική Μονάδα εργάζονται 5 εκπαιδευτικοί. Οι τρεις στους πέντε είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής (νηπιαγωγοί) ενώ οι υπόλοιπες δύο είναι αναπληρώτριες εκπαιδευτικοί (μια καθηγήτρια για το μάθημα των Αγγλικών και μία στο Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για παιδί με αυτισμό). Από τους μόνιμους εκπαιδευτικούς οι δύο εργάζονται με πρωινό ωράριο ενώ η τρίτη εργάζεται με απογευματινό ωράριο 12-4 και συγκεκριμένα κρατά το ολόημερο τμήμα. Όλοι οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν μεταπτυχιακές σπουδές, έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια, γνωρίζουν τουλάχιστον μια ξένη γλώσσα και διαθέτουν βασικές γνώσεις για την χρήση του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή. Οι τέσσερις στους πέντε εκπαιδευτικούς έχουν ως βάση το νησί που εργάζονται ενώ η τελευταία εκπαιδευτικός κατάγεται εκτός νησιού. Ελλείψεις ως προς το γενικό και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό δεν υπάρχουν.



Βοηθητικό προσωπικό: Στην Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει ένα Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για την στήριξη μαθήτριας με αυτισμό. Ακόμη, υπάρχει προσωπικό καθαριότητας το οποίο έρχεται τρεις φορές την εβδομάδα.

Διαχείριση ανθρώπινων πόρων: Το κάθε τμήμα έχει από έναν υπεύθυνο εκπαιδευτικό ο οποίος είναι υπεύθυνος του τμήματος του. Βέβαια, επειδή οι τάξεις βρίσκονται απέναντι η μία με την άλλη, οι εκπαιδευτικοί του πρωινού ωραρίου συνεργάζονται μεταξύ τους. Γενικά, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες είναι διαχωρισμένοι αλλά υπάρχει μια άμεση συνεργασία που προάγει την γνωστική ανάπτυξη μέσω νέων ιδεών.

Υλικοί πόροι

Χρηματοδότηση Προσχολικής μονάδας: Γενικά, η κρατική επιχορήγηση που δίνεται στην αρχή της σχολικής χρονιάς δεν φαίνεται να επαρκεί και μάλιστα πολλές φορές δεν καλύπτει τις ανάγκες ολόκληρου του σχολικού έτους. Ευτυχώς, οι περισσότεροι γονείς συνεισφέρουν στην σχολική μονάδα παρέχοντας βασικές πρώτες ύλες που καθιστούν την σχολική μονάδα πιο λειτουργική.

Κτιριακές υποδομές: Η συγκεκριμένη προσχολική μονάδα βρίσκεται στο ισόγειο μέσα στο κτήριο του Δημοτικού Σχολείου και αποτελείται από τρεις αίθουσες. Μια αίθουσα παρέχει το γραφείο της προϊσταμένης και την αποθήκευση υλικών ενώ οι άλλες δύο είναι διδακτικές αίθουσες. Λόγω της περιοχής του σχολείου δεν υπάρχουν πολλοί/ες μαθητές/τριες επομένως δεν υπάρχει πρόβλημα ως προς τον χώρο των αιθουσών. Αν και οι αίθουσες όμως διακρίνονται για την ευρυχωρία τους δεν καθίσταται ικανοποιητική η διαρρύθμισή τους. Στην κάθε αίθουσα υπάρχουν κολώνες στην μέση της αίθουσας πράγμα που δεν βοηθά την νηπιαγωγό στο να δημιουργήσει γωνιές για την υλοποίηση των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά την θέρμανση που χρησιμοποιείται στις αίθουσες διδασκαλίας, παρέχεται κεντρική θέρμανση μέσω καλοριφέρ που ορίζεται από το Δημοτικό Σχολείο. Ακόμη, σε κάθε τμήμα εκτός το γραφείο της προϊσταμένης έχουν εγκατασταθεί τα τελευταία χρόνια air – condition.

Σχετικά με τον εξωτερικό χώρο, οι νηπιαγωγοί βγάζουν τα παιδιά για διάλειμμα στην πίσω πλευρά της σχολικής μονάδας μόνο όταν στο δημοτικό σχολείο πραγματοποιείται μάθημα. Τα παιχνίδια που παρέχονται στην αυλή για την δημιουργική απασχόλησή τους είναι μια τσουλήθρα – σπιτάκι, καθώς επίσης και ζωγραφισμένα επιδαπέδια παιχνίδια.

Τέλος, για την προστασία και την ασφάλεια των μαθητών/τριών δεν υπάρχουν κάγκελα ως περίφραξη του σχολείου όπως συνηθίζεται στα σχολεία αλλά υπάρχει ένας ψηλός πέτρινος τοίχος ο οποίος δεν θα λέγαμε ότι βρίσκεται σε καλή κατάσταση.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Η Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν διαθέτει εργαστήρια. Ως προς τον τεχνολογικό του εξοπλισμό διατίθενται τρεις υπολογιστές (έναν για κάθε αίθουσα διδασκαλίας και ένα για το γραφείο της προϊσταμένης), ένας εκτυπωτής, ένα tablet και πρόσφατα εγκαταστάθηκε ένας προτζέκτορας στην μεγαλύτερη αίθουσα διδασκαλίας.

Διαχείριση υλικών πόρων: Η προϊσταμένη, ως η υπεύθυνη για την διαχείριση υλικών πόρων της παρούσας προσχολικής μονάδας, φαίνεται να έχει διαχειριστεί σωστά τους υλικούς της πόρους. Αρχικά, έχει επενδύσει σε τεχνολογικό εξοπλισμό που στις μέρες μας κρίνεται απαραίτητο για την γνωστική και πνευματική καλλιέργεια των νηπίων. Μπορεί η κρατική επιχορήγηση να μην της φτάνει ως το τέλος της σχολικής χρονιάς όμως αυτή η τεχνική της επιφέρει άνοδο.

Ανταγωνιστικότητα της Προσχολικής μονάδας: Η Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης κρίνεται ως ανταγωνιστική αφού μέσω του τεχνολογικού της εξοπλισμού και την βοήθεια των γονέων υλοποιεί δράσεις προάγοντας την σχολική ανάπτυξη.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Β) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ζ' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Σκοπός της Β' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης είναι να ακολουθεί όσο πιο πιστά γίνεται το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) που έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας. Προκειμένου όμως ο σκοπός αυτός να υλοποιηθεί δημιουργείται ένα εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς στην αρχή της σχολικής χρονιάς ο οποίος προσαρμόζεται τόσο στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών όσο και στους επικείμενους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους έρχονται καθημερινά σε επαφή. Όταν η προϊσταμένη θέλει να τους ενημερώσει για ένα φλέγον ζήτημα, χρησιμοποιεί την μέθοδο του email ή του Viber. Όταν το ζήτημα που προκύπτει στην σχολική μονάδα χρειάζεται περαιτέρω συζήτηση υλοποιούνται δια ζώσης συναντήσεις αμέσως μετά την πραγματοποίηση του σχολικού ολοήμερου ωρολογίου προγράμματος.

Όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων υλοποιείται καθημερινά κατά την προσέλευση και αποχώρηση στο προαύλιο χώρο του σχολείου αφού η διευθύντρια του Δημοτικού σχολείου δεν επιτρέπει την είσοδο των γονέων στον

εσωτερικό σχολικό χώρο. Όμως, μιας που ο χρόνος παραμονής στην είσοδο είναι συγκεκριμένος δεν αφήνει περιθώρια ανάπτυξης προς συζήτηση. Επομένως, οι νηπιαγωγοί έχουν βρει εναλλακτική λύση μέσω email και ενημερωτικών σημειωμάτων που δίνονται εγγράφως. Συναντήσεις γονέων με εκπαιδευτικούς αν χρειαστεί υλοποιούνται τυπικά κάθε τελευταία Παρασκευή του μήνα.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους με το να αναλαμβάνουν ρόλους και αρμοδιότητες για το δικό τους τμήμα έχουν δημιουργήσει άριστες σχέσεις συνεργασίας. Μεταξύ τους ανταλλάσσουν ιδέες και απόψεις με σκοπό την ποιοτικότερη μάθηση και την γενικότερη ανάπτυξη των νηπίων ειδικότερα και της σχολικής μονάδας γενικότερα.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ζ' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό και εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Το εξωτερικό χρονικό πλαίσιο της Ζ' Προσχολικής Μονάδας έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και υλοποιείται με γρήγορους ρυθμούς χωρίς να αφήνει τον/την εκπαιδευτικό να εμβαθύνει στα αντικείμενα που μελετά. Οι γρήγοροι αυτοί ρυθμοί πολλές φορές δεν βοηθούν τα νήπια να ανταποκριθούν. Γι' αυτό, δημιουργήθηκε από όλους τους/τις εκπαιδευτικούς ένα εσωτερικό χρονικό πλαίσιο το οποίο αναπροσαρμόζεται, μια φορά το δίμηνο, στα ενδιαφέροντα και στις πραγματικές ανάγκες των νηπίων.

Χρονική συνέχεια στη Προσχολική μονάδα: Στην Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης φαίνεται να έχουν λάβει σοβαρά υπόψη τους οι εκπαιδευτικοί την κατακόρυφη άνοδο της τεχνολογίας. Έχουν πλέον πειστεί πως η τεχνολογία βοηθά αρκετά στον εμπλουτισμό ιδεών, παρέχει μάθηση με ευχάριστο τρόπο και προσελκύει όλους/όλες τους/τις μαθητές/τριες. Αν συγκρίνουμε τα παλαιότερα έτη, θα διαπιστώσουμε πως οι τεχνικές του σήμερα είναι πιο αποτελεσματικές. Κάτω από αυτήν την άποψη, οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν νέους τρόπους μάθησης ακόμα πιο αποτελεσματικούς από ότι ήταν στο παρελθόν.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για τη χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ζ' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Η Προσχολική Μονάδα αν και αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες ως προς τους οικονομικούς της πόρους φαίνεται ως επί το πλείστον να έχει αυτόνομη δράση. Σαν σχολική μονάδα κρίνει σημαντικό να υλοποιούνται δράσεις αφού τα νήπια ενσωματώνουν περισσότερες γνώσεις μέσα από βιωματικές εμπειρίες. Οι δράσεις που υλοποιούνται, ακολουθούν όλες τις νόμιμες διαδικασίες του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (ΑΠΣ) του Υπουργείου Παιδείας. Ακόμη, η μονάδα λογοδοτεί στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων αλλά και στη Πρωτοβάθμια για τις δράσεις που πρόκειται να υλοποιηθούν.

Λήψη αποφάσεων: Οι αποφάσεις που παίρνονται στην Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης είναι με δημοκρατικό τρόπο. Μέχρι στιγμής, δεν έχουν δημιουργηθεί συγκρούσεις μεταξύ τους. Η προϋσταμένη είναι εκείνη που συζητά, ακούει και λέει τη γνώμη της και τις ιδέες που έχει για ένα ζήτημα και έπειτα όλοι μαζί αποφασίζουν.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Η Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης προκειμένου να ανταποκριθεί στο οριοθετημένο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Υπουργείου, αναδιαμορφώνει το διδακτικό πρόγραμμά της, εμπεριέχοντας τόσο θεωρία ποικίλων θεμάτων όσο και την πράξη αυτών. Με αυτό τον τρόπο, καταφέρνει να υλοποιήσει, αν όχι όλους, τους περισσότερους στόχους του ΑΠΣ.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Το ανθρώπινο δυναμικό της συγκεκριμένης Προσχολικής Μονάδας χαρακτηρίζεται από την καλή συνεργασία και την πολυετή εμπειρία του. Ο εμπλουτισμός του τεχνολογικού εξοπλισμού έχει επιφέρει ανάπτυξη στους/στις μαθητές/τριες της Ζ' Προσχολικής Μονάδας και αξιολογείται θετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μάλιστα, τα τελευταία έτη, με την αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού έχει παρατηρηθεί άνοδο στην γνωστική ανάπτυξη των νηπίων.

Καινοτομίες: Στην Ζ' Μονάδα Προσχολικής εκπαίδευσης έχουν εισάγει μια καινοτόμο ιδέα τα τελευταία χρόνια η οποία έχει επιτευχθεί με προσωπικό εξοπλισμό της προϋσταμένης. Πιο συγκεκριμένα, υλοποιούνται δραστηριότητες εκπαιδευτικής ρομποτικής δύο φορές τον μήνα με την χρήση του Bee – Bot. Μέσω του Bee – Bot ή αλλιώς της «έξυπνης μέλισσας» τα νήπια μαθαίνουν να προγραμματίζουν ένα ρομπότ δίνοντας του τις κατάλληλες οδηγίες. Μέχρι στιγμής, το Bee – Bot το έχουν χρησιμοποιήσει στις θεματικές: Ο κύκλος του νερού, το ηλιακό μας σύστημα, ο χάρτης της Ελλάδας, κυκλοφοριακή αγωγή, τα σχήματα, τα χρώματα, τα γράμματα και οι αριθμοί. Η χρήση του Bee – Bot φαίνεται να είναι ενδιαφέρουσα για τα νήπια μιας και θέλουν όλα να συμμετέχουν στην δραστηριότητα αυτή.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Ζ' Προσχολικής μονάδας

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Η Ζ' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης έχει βασιστεί σε παλιές επιτυχημένες μεθόδους για την παροχή ασφάλειας σε περίπτωση κινδύνου.

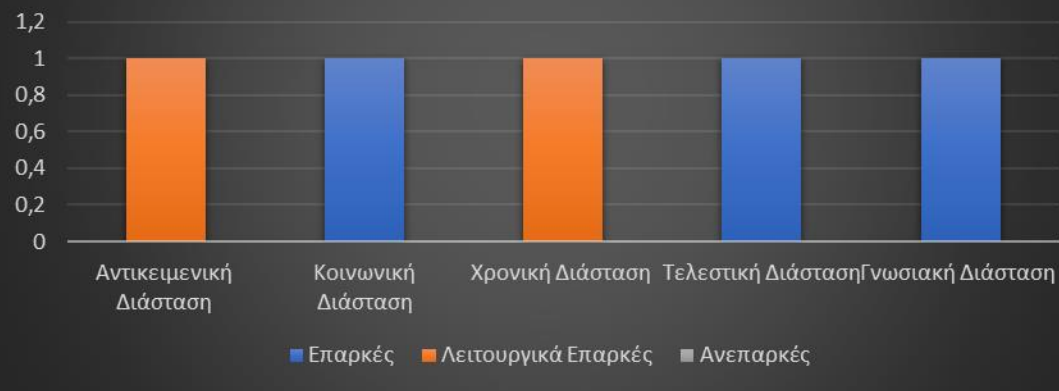
Επίλυση προβλημάτων: Τα προβλήματα που έχουν προκύψει στη συγκεκριμένη προσχολική μονάδα βασίζονται κυρίως ως προς τους οικονομικούς πόρους και επιδέχονται λύσεις μέσω της συνεισφοράς τους συλλόγου γονέων και κηδεμόνων.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Η Ζ' Προσχολική Μονάδα είναι υπέρ στη δημιουργία εκπαιδευτικών δράσεων που προσφέρουν κοινωνική συνείδηση και ευαισθητοποίηση στα νήπια. Για το λόγο αυτό, με τη βοήθεια του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, υλοποιούνται δράσεις που προσφέρουν στην κοινωνία.

Επικοινωνία στο σχολείο: Οι γονείς βρίσκονται σε καθημερινή επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς κατά την προσέλευση και την αναχώρηση των νηπίων στην πόρτα εισόδου του σχολικού χώρου. Τυπικά, κάθε τελευταία Παρασκευή του μήνα, υλοποιείται δια ζώσης συνάντηση γονέων με τους εκπαιδευτικούς αμέσως μετά το σχολάσμα για την ενημέρωσή τους ως προς την επίδοση των μαθητών/τριών καθώς και τις επιδιωκόμενες δράσεις. Αν κριθεί αναγκαίο, υλοποιούνται τηλεφωνικές συζητήσεις, δίνονται ενημερωτικά σημειώματα ή στέλνονται e-mail. Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς, η επικοινωνία τους είναι καθημερινή μιας και τα τμήματα είναι απέναντι το ένα με το άλλο. Εκτός σχολικού χώρου, χρησιμοποιούν το e-mail ή το Viber για άμεση συζήτηση φλέγον ζητημάτων. Ακόμη, λόγω του ότι μία εκπαιδευτικός εργάζεται 12-4 δημιουργούνται δια ζώσης συναντήσεις αν χρειαστεί μετά τη λήξη του ολοήμερου.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.

Σύνολο Πολυπλοκότητας για όλες τις διαστάσεις της Ζ' Μονάδας Προσχολικής Εκπαίδευσης



Διαστάσεις	Χαρακτηρίζονται:
Αντικειμενική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Επαρκές
Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Επαρκές
Γνωσιακή Διάσταση	Επαρκές

7.1.8 Η' Προσχολική Μονάδα

Α) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Η' Προσχολικής μονάδας.

Ανθρώπινοι πόροι

Μαθητικό δυναμικό: Το μαθητικό δυναμικό της Η' Προσχολικής Μονάδας αποτελείται από 80 μαθητές/τριες και είναι χωρισμένοι σε τέσσερα τμήματα. Το κάθε τμήμα, αποτελείται από 20 νήπια.

Τμήματα	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια
Τμήμα Α'	20	12	8
Τμήμα Β'	20	7	13
Τμήμα Γ'	20	9	11
Τμήμα Δ'	20	10	10
Γενικό Σύνολο	80	38	42

Διοίκηση του σχολείου: Υπεύθυνη για την διοίκηση της Η' Προσχολικής Μονάδας είναι η προϊσταμένη η οποία είναι μόνιμη εκπαιδευτικός γενικής αγωγής με εξειδίκευση

στην διαπολιτισμική εκπαίδευση και στις νέες τεχνολογίες. Επίσης, διοικεί το συγκεκριμένο σχολείο εδώ και 12 συνεχόμενα έτη.

Εκπαιδευτικό δυναμικό: Στην συγκεκριμένη προσχολική μονάδα εργάζονται 7 εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης εκ των οποίων οι τέσσερις είναι μόνιμοι/ες και οι τρεις αναπληρωτές/τριες. Από τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης οι τέσσερις εργάζονται με πρωινό ωράριο, οι δύο εργάζονται μόνο στο ολόημερο (2 τμήματα) και μια εργάζεται με σύμβαση μειωμένου ωραρίου και υλοποιεί το μάθημα των αγγλικών. Ελλείψεις ως προς τους εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής εκπαίδευσης δεν υπάρχουν.



Βοηθητικό προσωπικό: Στην Η' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει προσωπικό καθαριότητας με σύμβαση ορισμένου χρόνου.

Διαχείριση ανθρώπινων πόρων: Το κάθε τμήμα αποτελείται από ίσο αριθμό μαθητών/τριών και είναι χωρισμένοι στα τμήματα βάσει κλήρωσης που πραγματοποιήθηκε στην αρχή της σχολικής χρονιάς. Στο κάθε τμήμα, αντιστοιχεί ένας εκπαιδευτικός ο οποίος είναι αρμόδιος του τμήματος του.

Υλικοί πόροι

Χρηματοδότηση Προσχολικής μονάδας: Η κύρια πηγή υλικών πόρων της Η' Προσχολικής Μονάδας προέρχεται τόσο από το κράτος όσο και από ιδιωτική πρωτοβουλία. Η κρατική επιχορήγηση δεν αρκεί για να καλύψει τα έξοδα της προσχολικής μονάδας που μελετάται. Μέσα από διοργανώσεις, φεστιβάλ και bazaar μαζεύονται χρήματα τα οποία αξιοποιούνται προς όφελος των μαθητών/τριών. Μάλιστα, η προϊσταμένη λαμβάνει μέρος σε οποιαδήποτε επιχορήγηση δίνεται από το κράτος και κάπως έτσι έχει εξασφαλίσει και τη σχολική βιβλιοθήκη.

Κτιριακές υποδομές: Το κτήριο βρίσκεται στο ισόγειο και καλύπτει όλη την αριστερή πλευρά του σχολείου. Πιο συγκεκριμένα, μπαίνοντας στην είσοδο του σχολείου, στα αριστερά βρίσκεται το Η' Νηπιαγωγείο, στα δεξιά αλλά και στον πρώτο όροφο βρίσκονται δύο Δημοτικά ενώ από την πίσω πλευρά βρίσκεται ένα ακόμη νηπιαγωγείο.

Ως προς το Η' Νηπιαγωγείο, απαρτίζεται από 6 αίθουσες εκ των οποίων οι 4 είναι αίθουσες διδασκαλίας. Ακόμα υπάρχει μία αίθουσα για τις τουαλέτες και άλλη μία αίθουσα για το γραφείο της προϊσταμένης. Η χωρητικότητα των αιθουσών κρίνεται ικανοποιητική. Αρχικά, υπάρχουν αρκετές γωνιές για την υλοποίηση των ελεύθερων δραστηριοτήτων, οι αίθουσες είναι φωτεινές και ευχάριστες κάνοντας έτσι τους/τις μαθητές/τριες να αισθανθούν άνετα. Τα προσωπικά αντικείμενα των παιδιών αποθηκεύονται έξω από την αίθουσα σε ειδικά κουτιά και τα νήπια μπαίνουν μέσα στην τάξη φορώντας παντόφλες.

Όσον αφορά την θέρμανση, υπάρχουν θερμαινόμενα σώματα τα οποία ανοίγουν όταν χρειαστεί από την προϊσταμένη. Ακόμη, υπάρχουν Air – condition αλλά δύο από αυτά είναι αρκετά παλιά και χρειάζονται συνεχώς συντήρηση.

Πρόβλημα εντοπίζεται στον εξωτερικό χώρο. Λόγω των πολλών συστεγαζόμενων σχολείων, η αυλή είναι σχεδόν πάντα με παιδιά που πραγματοποιούν το διάλειμμα τους ή το μάθημα της γυμναστικής. Για να μην υπάρξει φασαρία από τα παιδιά του νηπιαγωγείου, το κάθε τμήμα βγαίνει μόνο δύο φορές την εβδομάδα στην αυλή και σε ώρες που τα δημοτικά έχουν μάθημα. Συγκεκριμένα, το πρώτο και το δεύτερο τμήμα βγαίνουν διάλειμμα για 45 λεπτά στην αυλή κάθε Τρίτη και Πέμπτη ενώ το τρίτο και το τέταρτο τμήμα κάθε Δευτέρα και Τετάρτη. Στην αυλή δεν υπάρχουν παιχνίδια γι' αυτό και κάποιες φορές οι νηπιαγωγοί επιλέγουν να παίζουν οργανωμένα παιχνίδια σε κύκλο.

Εργαστήρια και ειδικός εξοπλισμός: Στην Η' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης δεν υπάρχουν εργαστήρια αλλά διαθέτουν πλήρη τεχνολογικό εξοπλισμό. Μιλώντας πιο συγκεκριμένα, η προσχολική μονάδα διαθέτει 5 ηλεκτρονικούς υπολογιστές (έναν για κάθε αίθουσα διδασκαλίας και έναν για το γραφείο της προϊσταμένης), έναν εκτυπωτή, 4 tablet καθώς και έναν διαδραστικό πίνακα όπου τοποθετήθηκε πέρυσι με την βοήθεια των γονέων στην μεγαλύτερη ανά τετραγωνικά μέτρα αίθουσα διδασκαλίας.

Διαχείριση υλικών πόρων: Στην Η' Προσχολική Μονάδα η διαχείριση υλικών πόρων γίνεται από την προϊσταμένη έπειτα όμως από συζήτηση με όλα τα εμπλεκόμενα διδακτικά μέλη και την σύμφωνη γνώμη τους.

Ανταγωνιστικότητα της Προσχολικής μονάδας: Η Η' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης λόγω του ότι βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, κατέχει μεγάλο ποσοστό μαθητών/τριών κάνοντας έτσι να διαφέρει από όλα τα υπόλοιπα νηπιαγωγεία του νησιού. Η επένδυση που έχει κάνει τα τελευταία χρόνια σε τεχνολογικό εξοπλισμό, η βοήθεια που δέχεται από τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων καθώς και η εμπειρία που διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί και η όρεξη τους για την δημιουργία δράσεων και την

εισαγωγή καινοτόμων ιδεών έχουν συμβάλλει θετικά στην δημιουργία ενός ανταγωνιστικού σχολείου.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.

Β) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Η' Προσχολικής μονάδας.

Εξωτερικό και εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς: Η συγκεκριμένη Προσχολική Μονάδα προσπαθεί να εντάξει στην διδασκαλία της θεματικές που ναι μεν θα ακολουθούν το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) του Υπουργείου Παιδείας αλλά θα προσαρμόζονται στα ενδιαφέροντα των παιδιών και θα αναλύονται έπειτα από κάποια αφορμή. Συνεπώς, υλοποιείται στις συναντήσεις των εκπαιδευτικών ένα εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς το οποίο κάθε δίμηνο τροποποιείται προκειμένου να καλυφθεί το Πρόγραμμα Σπουδών.

Συχνότητα συναντήσεων ανά ομάδες: Οι συναντήσεις ανάμεσα στην προϊσταμένη και στον σύλλογο διδασκόντων αλλά και των εκπαιδευτικών με τους γονείς είναι μηνιαίες ή εβδομαδιαίες αν και όποτε κριθεί απαραίτητο. Αξίζει να σημειωθεί πως όλες οι συναντήσεις υλοποιούνται δια ζώσης εντός σχολικού χώρου.

Διαφοροποίηση, σύνδεση ρόλων και συνεργασία: Οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες όλων των εμπλεκόμενων μελών είναι σαφώς διαχωρισμένοι έτσι ώστε να μην υπάρχουν συγκρούσεις. Πιο συγκεκριμένα, κάθε εκπαιδευτικός αναλαμβάνει το δικό του/της τμήμα και τις υποχρεώσεις που του/της αναλογούν επιφέροντας τόσο σχολική άνοδο όσο και σχολική επιτυχία. Έτσι, όλοι μαζί, εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές/τριες συνεργάζονται με τέτοιο τρόπο διατηρώντας την ισορροπία στο σχολικό πλαίσιο.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την κοινωνική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.

Γ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Η' Προσχολικής μονάδας

Εξωτερικό και εσωτερικό χρονικό πλαίσιο: Το εξωτερικό χρονικό πλαίσιο της Η' Προσχολικής Μονάδας έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Παιδείας και φαίνεται να προτρέπει σε θεματικές με γρήγορο ρυθμό. Από την μία το κράτος θέλει να καλύψει ένα ευρύ θεματικό πλαίσιο στα νήπια αλλά από την άλλη πλευρά δημιουργεί πίεση αυτή η γρήγορη αλλαγή από την μία θεματική στην άλλη αποτρέποντας έτσι την ποιοτική μάθηση και την πραγματοποίηση των επικείμενων στόχων. Προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να διδάξουν στα νήπια όλα αυτά που έχουν δοθεί από το Υπουργείο

Παιδείας έχουν δημιουργήσει στην αρχή της σχολικής χρονιάς δύο συναντήσεις τοποθετώντας τις «κοινές» θεματικές στην ίδια διδασκαλία (π.χ. προστασία του περιβάλλοντος, υπερκατανάλωση, ανακύκλωση). Με αυτό τον τρόπο οι θεματικές γίνονται λιγότερες και έτσι οι εκπαιδευτικοί έχουν κάπως περισσότερο χρόνο να τις παρουσιάσουν στα νήπια και αυτά με την σειρά τους να τα εμπεδώσουν. Βέβαια, στην επιτυχή υλοποίηση αυτής της μεθόδου έχει βοηθήσει αρκετά ο τεχνολογικός εξοπλισμός όπου τα τελευταία χρόνια φαίνεται να έχει επιφέρει ραγδαία ανάπτυξη στη μάθηση.

Χρονική συνέχεια στη Προσχολική μονάδα: Η γρήγορη ανάπτυξη των τεχνολογικών μέσων και η εμπειρία των περισσότερων εκπαιδευτικών της Η' Προσχολικής Μονάδας φαίνεται να συμβάλλουν θετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία της μονάδας αυτής. Η προϊσταμένη στις συναντήσεις που διοργανώνει στην αρχή της σχολικής χρονιάς αναφέρει παλιές πετυχημένες μεθόδους που πρέπει να ενσωματωθούν ξανά στο σχολικό πλαίσιο οι οποίες θα επιφέρουν σίγουρη επιτυχία.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την χρονική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργικά επαρκές.

Δ) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας της Η' Προσχολικής μονάδας

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση: Η Η' Προσχολική Μονάδα έχει αυτόνομη δράση και αυτό φαίνεται από τα bazaar, τα φεστιβάλ και τις γενικότερες δράσεις που διοργανώνει και συμμετέχει καθ' όλη την σχολική χρονιά. Η μονάδα αυτή λογοδοτεί τόσο στους γονείς όσο και στην Α' Βάθμια εκπαίδευση μιας και το σχολείο βρίσκεται σε κεντρική περιοχή και η βοήθεια των μαθητών/τριών είναι πολύτιμη.

Λήψη αποφάσεων: Όλες οι αποφάσεις που αφορούν την οργάνωση και την λειτουργία του σχολείου παίρνονται με δημοκρατικό τρόπο από τον Σύλλογο διδασκόντων έπειτα όμως από την σύμφωνη γνώμη της προϊσταμένης.

Δημιουργία και διαχείριση στόχων: Προκειμένου η προσχολική μονάδα να μπορέσει να ανταποκριθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό, ορίζονται και προσαρμόζονται οι στόχοι ανάλογα τις συνθήκες που επικρατούν και τα ενδιαφέροντα τους. Στην πλειοψηφία τους και με μικρές τροποποιήσεις υλοποιούνται επιτυχώς οι περισσότεροι στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση: Το ανθρώπινο δυναμικό λόγω εμπειρίας έχει μάθει να προσαρμόζεται σε διάφορες συνθήκες και έχει αποκτήσει εμπειρία ικανή να βοηθήσει την σχολική ανάπτυξη. Η καλή επικοινωνία που υπάρχει σε

συνδυασμό με την διδακτική εμπειρία τους έχουν φέρει θετικά αποτελέσματα. Οι εκπαιδευτικοί αξιολογούνται σχεδόν καθημερινά από τους γονείς αλλά το έργο τους αξιολογείται και βάσει όσων δίδαξαν καθ' όλη τη σχολική χρονιά και αυτό διαφαίνεται από το πόσο ανταποκρίθηκαν οι μαθητές/τριες στους αρχικούς στόχους που είχαν οριστεί από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς στην αρχή της σχολικής χρονιάς. Μάλιστα, με σχεδιασμό, προτάσεις και συμπλήρωση της σχετικής πλατφόρμας του Υπουργείου, πραγματοποιείται η αυτό – αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στην σχολική μονάδα κάθε τέλος του σχολικού έτους.

Καινοτομίες: Σε καθημερινή βάση η προϊσταμένη και οι εκπαιδευτικοί στην Η' Προσχολική Μονάδα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την εφαρμογή καινοτομιών στη μονάδα αυτή. Μια πρόσφατη καινοτομία ήταν η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Mission – X όπου μέσα από ποικίλες δραστηριότητες τα παιδιά γίνονται αστροναύτες και μαθαίνουν για το διάστημα. Μέχρι στιγμής, δεν έχουν εμφανιστεί εμπόδια και αξίζει να σημειωθεί πως ήδη σαν σχολείο κατέχουν την πρώτη θέση ανάμεσα σε πολλά άλλα σχολεία όλης της Ελλάδας.

Βάσει των παραπάνω, το επίπεδο ανάπτυξης για την τελεστική διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.

Ε) Φύλλο παρατήρησης επιπέδου ανάπτυξης γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας της Η' Προσχολικής μονάδας

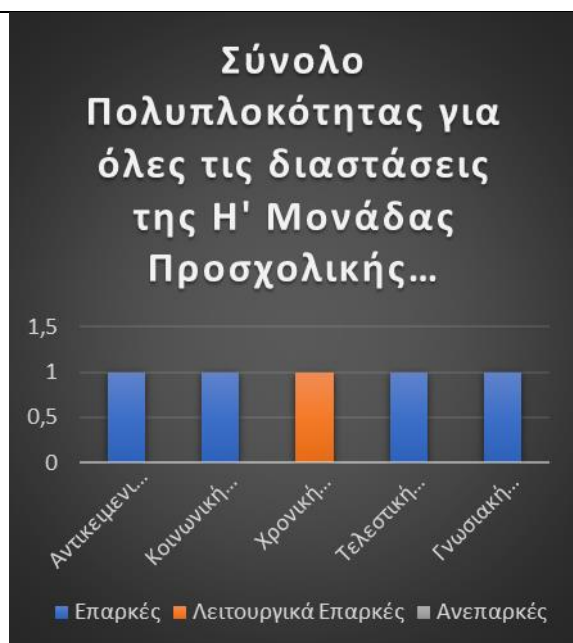
Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης: Η Η' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης έχει υιοθετήσει στην διδασκαλία της παλιές και επιτυχημένες τεχνικές και μεθόδους πρόβλεψης και πρόληψης φυσικών κινδύνων.

Επίλυση προβλημάτων: Τα προβλήματα που καλείται να λύσει η Η' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης γίνονται μέσα από δια ζώσης συναντήσεις. Γενικά, τα τελευταία χρόνια δεν έχουν προκύψει συγκρούσεις ούτε μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών αλλά ούτε και των εκπαιδευτικών μεταξύ τους.

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης: Στην Η' Μονάδα Προσχολικής Εκπαίδευσης υπάρχει έντονη κοινωνική δράση αν λάβουμε υπόψη μας ότι το σχολείο βρίσκεται σε κεντρική περιοχή του νησιού και είναι αυτόνομο. Γενικότερα, διοργανώνει διάφορα bazaar (χριστουγεννιάτικα, πασχαλινά, για παγκόσμιες ημέρες, κλπ.) καθώς και επιμορφωτικές επισκέψεις και δράσεις με θέματα σχετικά με τις διδακτικές τους ενότητες όπως π.χ. επίσκεψη σε ένα μουσείο, περιβαλλοντική εκπαίδευση, κυκλοφοριακή αγωγή, ευαισθητοποίηση σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.ά.).

Επικοινωνία στο σχολείο: Όλες οι δράσεις του σχολείου κοινοποιούνται σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της τοπικής κοινότητας. Η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών αλλά και εκπαιδευτικών με την διοίκηση γίνεται πάντα δια ζώσης και όποτε χρειαστεί. Όσον αφορά την επικοινωνία που αναπτύσσεται με τους γονείς των μαθητών/τριών αυτές υλοποιούνται είτε με δια ζώσης συναντήσεις (μια φορά το τρίμηνο) είτε εξ αποστάσεως μέσω email, blog και Facebook.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, το επίπεδο ανάπτυξης για την γνωσιακή διάσταση της πολυπλοκότητας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές.



Διαστάσεις	Χαρακτηρίζεται:
Αντικειμενική Διάσταση	Επαρκές
Κοινωνική Διάσταση	Επαρκές
Χρονική Διάσταση	Λειτουργικά Επαρκές
Τελεστική Διάσταση	Επαρκές
Γνωσιακή Διάσταση	Επαρκές

7.2. Συνολικά αποτελέσματα

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

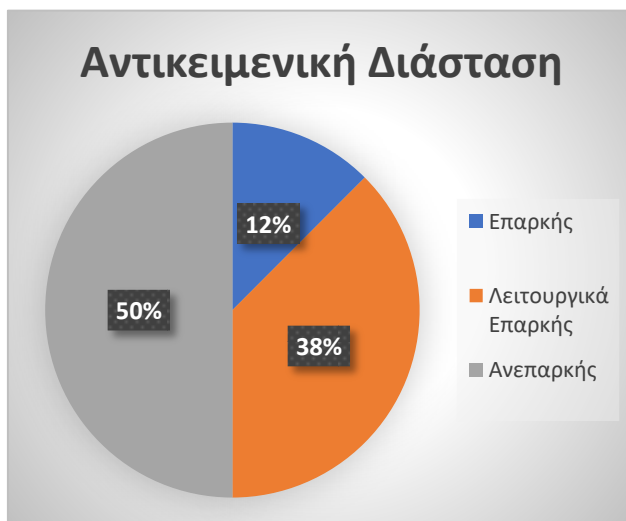
Από τα παραπάνω φύλλα παρατήρησης προκύπτουν τα εξής συνολικά αποτελέσματα:

Προσχολικές Μονάδες	Αντικειμενική Διάσταση	Κοινωνική Διάσταση	Χρονική Διάσταση	Τελεστική Διάσταση	Γνωσιακή Διάσταση
Α' Προσχολική Μονάδα	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Επαρκές
Β' Προσχολική Μονάδα	Ανεπαρκές	Ανεπαρκές	Λειτουργικά Επαρκές	Ανεπαρκές	Επαρκές
Γ' Προσχολική Μονάδα	Ανεπαρκές	Επαρκές	Λειτουργικά Επαρκές	Λειτουργικά Επαρκές	Επαρκές
Δ' Προσχολική Μονάδα	Ανεπαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Επαρκές
Ε' Προσχολική Μονάδα	Λειτουργικά	Λειτουργικά	Ανεπαρκές	Λειτουργικά	Επαρκές

Μονάδα	επαρκές	επαρκές		Επαρκές	
ΣΤ' Προσχολική Μονάδα	Ανεπαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Επαρκές
Ζ' Προσχολική Μονάδα	Λειτουργικά επαρκές	Επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Επαρκές	Επαρκές
Η' Προσχολική Μονάδα	Επαρκές	Επαρκές	Λειτουργικά επαρκές	Επαρκές	Επαρκές

Πιο συγκεκριμένα,

Από τα δεδομένα που προκύπτουν ως προς το σύνολο της αντικειμενικής διάστασης της πολυπλοκότητας φαίνεται ότι το 50% των συστεγαζόμενων προσχολικών μονάδων αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην διάσταση αυτή. Η έλλειψη οικονομικών και υλικών πόρων, οι κτηριακές υποδομές και ο μη επαρκής τεχνολογικός εξοπλισμός δεν αφήνουν περιθώρια ανάπτυξης. Μόνο το 12% των προσχολικών μονάδων που μελετήθηκαν θεωρούνται επαρκής και αυτό είτε γιατί επιδιώκουν οικονομική ανάπτυξη μέσω υλοποίησης δράσεων είτε γιατί διαχειρίστηκαν ορθά τους διαθέσιμους πόρους δίνοντας προτεραιότητα στον τεχνολογικό εξοπλισμό.



Από τα δεδομένα που προκύπτουν ως προς το σύνολο της κοινωνικής διάστασης της πολυπλοκότητας φαίνεται πως οι προσχολικές μονάδες εμφανίζουν χαρακτηριστικά στοιχεία καθιστώντας το σύνολο των μονάδων ως λειτουργικά επαρκή. Τηρώντας μεν όλα τα προβλεπόμενα μέτρα από το Υπουργείο Παιδείας αλλά τροποποιώντας δε το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών ως ένα βαθμό, καταφέρνουν να επιτύχουν αν όχι όλους τους περισσότερους στόχους τους.



Από τα δεδομένα που προκύπτουν ως προς το σύνολο της χρονικής διάστασης της πολυπλοκότητας φαίνεται πως οι προσχολικές μονάδες καθίστανται ως λειτουργικά επαρκής κατά 87%. Η χρονική πίεση που ασκεί το Υπουργείο Παιδείας καθώς και ο μεγάλος όγκος πληροφοριών που διδάσκεται μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών(ΑΠΣ), δεν αφήνει περιθώρια ανάπτυξης. Μάλιστα, σε καμία σχολική μονάδα δεν φαίνεται η διάσταση αυτή να είναι επαρκής.



Από τα δεδομένα που προκύπτουν ως προς το σύνολο της τελεστικής διάστασης της πολυπλοκότητας φαίνεται πως μόνο το 25% δηλαδή το ένα τέταρτο των προσχολικών μονάδων χαρακτηρίζεται για την επάρκεια του. Ένα μεγάλο ποσοστό και συγκεκριμένα ένα 62% παρουσιάζει κάποιες δυσκολίες στην διάσταση αυτή ενώ το 13% των σχολικών μονάδων αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες που δεν μπορούν άμεσα να επιλυθούν.



Τέλος, από τα δεδομένα που προκύπτουν ως προς το σύνολο της γνωσιακής διάστασης της πολυπλοκότητας φαίνεται πως οι προσχολικές μονάδες λειτουργούν άπογα αφού και οι 8 μονάδες που μελετήθηκαν ανέπτυξαν επαρκή χαρακτηριστικά στην διάσταση αυτή.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1. Περίληψη

Στο κεφάλαιο αυτό συνοψίζονται τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε έπειτα από την ανάλυση της έρευνας μας σχετικά με την ανάπτυξη των συστεγαζόμενων προσχολικών μονάδων σε ένα νησί της Δωδεκανήσου. Ακόμη, διατυπώνονται προτάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να μελετηθούν επιφέροντας τόσο σχολική βελτίωση όσο και σχολική αποτελεσματικότητα.

8.2. Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία είχε ως βασικό σκοπό να μελετήσει την ανάπτυξη των συστεγαζόμενων προσχολικών μονάδων σε ένα από τα νησιά της Δωδεκανήσου.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψε ότι:

- ✓ Η αντικειμενική διάσταση της πολυπλοκότητας, η οποία περιέχει τους ανθρώπινους και υλικούς πόρους παρουσιάζεται ανεπαρκής. Η έλλειψη κτηριακών υποδομών και σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού αλλά και η μη παροχή μιας επαρκής κρατικής χρηματοδότησης φαίνεται να δημιουργεί προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία τόσο για τους εκπαιδευτικούς που δεν έχουν την δυνατότητα να εμπλουτίσουν το μάθημά τους όσο και από τους ίδιους τους/τις μαθητές/τριες.
- ✓ Όλα τα συστεγαζόμενα σχολεία έχουν θέσει δικούς τους εσωτερικούς στόχους και έχουν ορίσει την λειτουργία και την οργάνωση της σχολικής τους μονάδας στην αρχή της σχολικής χρονιάς έτσι ώστε η μια σχολική μονάδα να μην εμποδίζει την λειτουργία της άλλης.
- ✓ Στις περισσότερες προσχολικές μονάδες σημαντικό ρόλο παίζουν οι γονείς με την συμβολή τους είτε σε οικονομικό τομέα με την παροχή πρώτων υλών είτε με την στήριξή τους σε επικείμενες δράσεις και διοργανώσεις.
- ✓ Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών διαθέτουν αρκετές επιστημονικές γνώσεις αλλά και διδακτική εμπειρία πολλών ετών πράγμα που βοηθά την κάθε σχολική μονάδα να διαχειρίζεται ορθά τόσο τους πόρους όσο και την αποφυγή τυχόν συγκρούσεων.

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα και σύμφωνα με την θεωρητική προσέγγιση διαπιστώνουμε πως λόγω της πολυπλοκότητας της σχολικής μονάδας, η σχολική ανάπτυξη ενδέχεται να διαφέρει στην κάθε σχολική μονάδα πόσο μάλλον στις συστεγαζόμενες σχολικές μονάδες που καλούνται να λειτουργήσουν και να οργανωθούν κάτω από αυτές τις συνθήκες. Είναι γεγονός, πως οι κτηριακές εγκαταστάσεις και ο τεχνολογικός εξοπλισμός καθίστανται πιο δύσκολος όταν η σχολική μονάδα έρχεται αντιμέτωπη με έναν μεγάλο όγκο μαθητών/τριών και ελάχιστη κρατική χρηματοδότηση. Η σχολική μονάδα λόγω του ότι αποτελεί ένα ανοικτό σύστημα τείνει συνεχώς να μεταβάλλεται. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν αρκετά την εκπαιδευτική διαδικασία, τον σκοπό και τους στόχους της αφού διαρκώς καλείται να προσαρμόζεται σε νέα δεδομένα και καταστάσεις που προκύπτουν.

8.3. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, θα μπορούσαμε να θέσουμε κάποιες προτάσεις έτσι ώστε να εντοπίσουμε την ανάπτυξη των προσχολικών δομών. Αρχικά, προτείνουμε το δείγμα να επεκταθεί ώστε να μπορέσουμε να διακρίνουμε πιο έμπιστες πρακτικές προς επίλυση των ζητημάτων που προκύπτουν σε διάφορα μέρη της Ελλάδας και όχι μόνο ενός συγκεκριμένου νησιού. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα συστεγαζόμενα σχολεία τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επικεντρώνονται ως προς τον χώρο και τους διαθέσιμους πόρους. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται το κράτος να μεριμνήσει και να δώσει κτήρια, αυτόνομα, στα οποία θα μπορέσουν να φοιτήσουν με ασφάλεια τα παιδιά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασίου, Λ. & Νίτσιου, Χ. (2012). *Ο παραγόμενος λόγος των παιδιών στο νηπιαγωγείο: προβλήματα – προοπτικές*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου: Οι σχολές των επιστημών της αγωγής, ο ρόλος τους στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Λευκωσία.
- Αλευριάδου, Α., Βρυνιώτη, Κ.Π., Κυρίδης, Α.γ. Σιβροπούλου – Θεοδοσιάδου, Ε., Χρυσυφίδης, Κ. (2008b). *Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου*. Αθήνα: Πατάκης.
- Ανδρέου, Α. & Παπακωνσταντίνου, Γ. (1994). *Εξουσία και Οργάνωση: Διοίκηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος*. Αθήνα: Νέα Σύνορα.
- Βαλωμένου, Γ. (2013). *Ας τους δώσουμε ένα μάθημα*. Ομάδα δράσης καθηγητών. Τεύχος 902. Εφημερίδα Χριστιανική. Ανακτήθηκε από τον δικτυακό τόπο: <https://kinisigelme.wordpress.com/2013/10/02/ας-τους-δώσουμε-ένα-μάθημα/>
- Βοϊνέσκου, Ζ. (2014). «Μετάβαση πριν την ομαλή μετάβαση» *Ευθυμία Γουργιώτου, Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση – Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις*, εκδόσεις Δίσιγμα, Θεσσαλονίκη 2014, β' έκδοση.
- Blackledge, D. & Hunt, B. (2004). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Γαβαλάς, Δ. (2003). *Το σχολείο ως Μανθάνων Οργανισμός: Νέος τρόπος Ύπαρξης του σχολείου στην εποχή της πληροφορίας*. Ευκλείδης, τεύχος 60-61, - Επιμόρφωση.
- Γαϊτανίδη, Λ.Α. (2018). *Πολύπλοκη Σχολική Ανάπτυξη. Μοντέλο Μέτρησης Συστημικής Επάρκειας Σχολικών Μονάδων*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου: Διπλωματική Εργασία.
- Γεωργογιάννης, Π. (2016). *Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των εκπαιδευτικών. Ένα μοντέλο μαθητοκεντρικής αξιολόγησης*. Πάτρα: Tyrocenter, Νεκτάριος Σαραντίδης.
- Γκλέζου, Ν. (2019). *Η θεωρία κοινωνικοποίησης του Parsons στο πλαίσιο του δομολειτουργισμού*. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 1, 152-160. Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό τόπο: <https://doi.org/10.12681/edusc.1704>.
- Γουργιώτου, Ε. (2012). *Μετάβαση & συνέχεια στην εκπαίδευση. Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: on Demand A.E.
- Δημητριάδη, Ε. (2011). *Η συμβολή της Αικατερίνης Λασκαρίδου στην ανάπτυξη της Προσχολικής Αγωγής στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε στις 28/01/23 από τον δικτυακό τόπο: <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/26927>
- Θεοφάνης, τ. *Ο διάλογος Habermas & Luhmann* – [Πανεπιστημιακές σημειώσεις]. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Π.Μ.Σ.: Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων,

Χειμερινό Εξάμηνο 2021-2022. Ρόδος: Τελευταία Επίσκεψη στις 05/02/2023 από τον δικτυακό τόπο: [Ο διάλογος Habermas και Luhmann \(aegean.gr\)](http://www.aegean.gr)

Θεοχαρόπουλος, Ι. (2009). *Συστημικές – Κυβερνητικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση: Εφαρμογή στον Σχεδιασμό, την Ανάλυση και την Υλοποίηση Πληροφοριακού Συστήματος για την Ανάπτυξη Εικονικών Κοινοτήτων Συνεργασίας και Μάθησης Εκπαιδευτικών* [Διδακτορική Διατριβή]. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Πληροφορικής. Πειραιάς.

Θωμά, Ρ. (2010). *Παράγοντες Σχολικής Αποτελεσματικότητας*. Επιστημονικό Βήμα, (Τευχ.14), σς.15-24, Ανακτήθηκε στις 29/01/23 από https://www.syllogosperiklis.gr/old/ep_bima/epistimoniko_bima_14/15-24.pdf

Καντζάρα, Β. (2011). *Ο σύγχρονος ρόλος της εκπαίδευσης στην κοινωνία*. Στο Ν. Τάτσης (Επιμ.), 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Κοινωνιολογικής Εταιρίας, 16-17 Ιανουαρίου, 2009 (σς.44-63), Αθήνα: Εκδόσεις ΕΚΕ.

Κατσέλη, Χ. (2014). *Το σχολείο ως ανοικτό κοινωνικό σύστημα. Μεταπτυχιακό: Εκπαίδευση και Μάθηση – Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση*. Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Κονιδιτσιώτου, Β.Α. (1968). *Η νεωτέρα και η αρχή αυτενέργειας. Η διαλεκτική σχέσις αγωγής και αυτενέργειας*. Αθήνα: Π. Δρούκα & Ν. Κόνσολα.

Κοντάκος, Α. (2011). *Συστημική Εκπαιδευτική Ηγεσία*. Στο Φ. Καλαβάσης & Α. Κοντάκος (Επιμ.), *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού. Επικοινωνία και Διακυβέρνηση Εκπαιδευτικών Συστημάτων*. Αθήνα: Διάδραση.

Κοντάκος, Α. & Σταμάτης, Ι. (2014). *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού: Μη λεκτική επικοινωνία στην εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Διάδραση.

Κοντάκος, Α., Αγγελάκου, Ε. (2016). Από τις Θεωρίες Σχολείου στη Σχολική Ανάπτυξη. Στο Α. Κοντάκος & Φ. Καλαβάσης (Επιστ. Επιμ. Σειράς), *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού 8: Συστημική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Μονάδων: Τεχνολογική και Παιδαγωγική Συνύφανση*, σ.29-64. Αθήνα: Διάδραση.

Κωνσταντίνου, Χ. (2015). *Το καλό σχολείο, ο ικανός εκπαιδευτικός και η κατάλληλη αγωγή ως παιδαγωγική θεωρία και πράξη. Μια προσέγγιση βασισμένη σε θεωρητικά και ερευνητικά δεδομένα*. Αθήνα: Gutenberg.

Μαράτου – Ασιπραντή, Λ. (2016). *Το Ελληνικό σχολείο με την αυγή του 21^{ου} αιώνα*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγούρας, Η. (2006). *Η σχολική τάξη. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας: Χώρος, Ομάδα, Πειθαρχία, Μέθοδος*. Αθήνα: Γρηγόρης.

- Ματσαγούρας, Η. (2014). «Σχολική ετοιμότητα και σχολική μετάβαση στο Π.Ι.: Συνέχεια ή/και ασυνέχεια; Κοινωνικό – συναισθηματική ή/ και γλωσσικό – γνωστική ετοιμότητα;» Ευθυμία Γουργιώτου, Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση – Θεωρητικές και Ερευνητικές προσεγγίσεις, εκδόσεις Δίσιγμα, Θεσσαλονίκη, 2014, β' έκδοση.
- Μπαλτζής, Α. & Κελεσιδής, Ε. (2000). «Σύγχρονες Μορφές Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση: Ιδεολογία και Κοινωνικοί Στόχοι». Περιοδικό Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τ. 103/Γ'2000, σελ.83-107. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Μυλωνάς, Θ. (2006). *Κοινωνιολογία της Ελληνικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Malloy, T. (1980). *Η Μοντεσσόρι και το παιδί σας, απλά μυστικά μιας πρωτοποριακής αγωγής*. Μτφ: Μαρίνα Λώμη. Αθήνα: Γλάρος.
- Νόβα – Καλτούνη, Χ. (2010). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ντολιοπούλου, Ε. (2002). *Σύγχρονες τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Σύγχρονα προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ξωχέλλης, Π. (1997-1998). *Θεμελιώδη προβλήματα της παιδαγωγικής επιστήμης: Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Πανταζής, Σ. (2006). *Διαπολιτισμική Αγωγή στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ατραπός.
- Πόρποδας, Κ. (2003). *Η μάθηση και οι δυσκολίες της (Γνωστική Προσέγγιση)*. Πάτρα: αυτοέκδοση – κεντρική διάθεση Ελληνικά Γράμματα.
- Ρέντζου, Κ. (2011). *Το Επίπεδο της Ποιότητας της Παρεχόμενης Αγωγής και Φροντίδας από Βρεφονηπιακούς Σταθμούς*. Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- Σαΐτης, Χ. (2008). *Εκπαιδευτική Πολιτική & Διοίκηση*. Αθήνα: Παιδαγωγική Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών του ΟΑΕΔ.
- Σαΐτη, Α & Σαΐτης, Χ. (2012β). *Ο Διευθυντής στο Σύγχρονο Σχολείο: Θεωρία, Έρευνα και Μελέτη Περιπτώσεων*, Αυτοέκδοση, Αθήνα.
- Σαΐτης, Χ. (2014). *Μύηση των εκπαιδευτικών στα μυστικά της σχολικής ηγεσίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Σιβροπούλου, Ρ. (1997). *Διδακτική Πράξη και Θεωρία: Η οργάνωση και ο σχεδιασμός του χώρου (νηπιαγωγείου) στο πλαίσιο του παιχνιδιού*. Αθήνα: Πατάκη.
- Σμαραγδά – Τσιαντζή, Μ. (1998). *Αγωγή και προσχολική ηλικία*. (2^η εκδ.) Αθήνα: Gutenberg.

Σταθόπουλος, Π.Α. (2005). *Κοινωνική Πρόνοια. Ιστορική Εξέλιξη – Νέες κατευθύνσεις*. Αθήνα: Παπαζήση.

Τσίρος, Ν. (2005). *Η θεματική των κοινωνικών αντιθέσεων και συγκρούσεων στη συστημική θεωρία του Niklas Luhmann*. Ηλ. Περιοδικό Θέσεις, τ.90, περίοδος: Ιανουάριος – Μάρτιος 2005. Ανακτήθηκε στις 05/02/2023 από τον δικτυακό τόπο: http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=882&Itemid=29

Χατζηχρήστου, Χ.Γ. (2011). *Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό Υλικό I, II, III*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χριστοφίδου, Ε. (2014). Εισαγωγικές Έννοιες – Ορισμοί – Διαφορές Έρευνας και Αξιολόγησης, στο Πασιαρδής, Π. (επιμ.), *Αξιολόγηση Προγραμμάτων και Προσωπικού στην εκπαίδευση I*, Αθήνα: Ίων.

Ξενόγλωσση:

Anderson, L. (1997). *Argyris and Schon's theory on congruence and learning* [online]. Available at: <http://www.aral.com.au/resources/argyris.html>

Argyris, C. & Schon, D. (1974). *Theory in practice: Increasing professional effectiveness*. San Francisco: Jossey Bass.

Bertalanffy, L. (1968). *General Systems Theory*. New York: George Braziler. Ανακτήθηκε από τον δικτυακό τόπο: https://monoskop.org/images/7/77/Von_Bertalanffy_Ludwig_General_System_Theory_1968.pdf

Heiland, H. (2000). Friedrich Froebel. Στο: J. Houssaye (Επιμ.). *Δεκαπέντε παιδαγωγοί. Σταθμοί στην ιστορία της παιδαγωγικής σκέψης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Senge, P.M. (1990). *The fifth Discipline: the art and practice of the learning organization*. London: Random House, 1990.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΦΥΛΛΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ
--

Ι.ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

α) Ποσοτικοί δείκτες παρατήρησης

Οργανικότητα Σχολικής μονάδας:

Συνολικός αριθμός μαθητών:

Αριθμός μαθητών ανά τάξη:

Αριθμός μαθητών ανά τμήμα:

Υπάρχει υποδιευθυντής/ες; ΝΑΙ/ΟΧΙ

Αριθμός εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης:

Εκ των οποίων μόνιμοι:

Ελλείψεις ως προς τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης: ΝΑΙ /ΟΧΙ

Αριθμός εκπαιδευτικών ειδικοτήτων:

Εκ των οποίων μόνιμοι:

Ελλείψεις ως προς τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων (αριθμητική και ονομαστική αναφορά):

Αριθμός εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής (παράλληλη στήριξη, ένταξης, υποδοχής):

Εκ των οποίων μόνιμοι:

Εκ των οποίων ιδιωτικής απασχόλησης (από το σύλλογο γονέων) :

Βοηθητικό προσωπικό που διαθέτει η σχολική μονάδα (π.χ. σχολικός ψυχολόγος, προσωπικό καθαριότητας, κοινωνικός λειτουργός κ.α.):

Ελλείψεις ως προς το βοηθητικό προσωπικό(αριθμητική και ονομαστική αναφορά):

β) Ποιοτικές παρατηρήσεις

- Τι δυνατότητες έχει η σχολική μονάδα ως προς τη στελέχωση της;
- Υπάρχουν ζητήματα που προκύπτουν από την έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού; ΝΑΙ / ΟΧΙ.
- Πώς διευθετεί/διευθέτησε στο παρελθόν η σχολική μονάδα τις ελλείψεις σε

ανθρώπινο δυναμικό (πχ συνδιδασκαλία- μείωση ωρών διδασκαλίας);

- Πώς κατανέμεται το εκπαιδευτικό προσωπικό ανά τμήμα/τάξη;
- Πραγματοποιούνται στη σχολική μονάδα δράσεις προβολής του έργου της, όπως α) φεστιβάλ μαθητικής δημιουργίας β) δημοσιεύσεις στον τύπο για τις δραστηριότητες του σχολείου γ) συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα δ) άλλο....;

II. ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

α) Ποσοτικοί δείκτες παρατήρησης

Κατάσταση/ποιότητα κτιριακών υποδομών σχολικής μονάδας:

Ο αριθμός των αιθουσών σε σχέση με τον αριθμό των μαθητών χαρακτηρίζεται ως:
Επαρκής / Ανεπαρκής.

Τύποι εργαστηρίων (φυσικής, Η/Υ, κλπ.): ΝΑΙ / ΟΧΙ

Λειτουργική θέρμανση : ΝΑΙ/ΟΧΙ

Λειτουργική ψύξη: ΝΑΙ/ΟΧΙ

Συστήματα ασφάλειας (συναγερμοί, ειδικά κάγκελα, πυροσβεστήρες κ.α.):

Μέτρα ασφάλειας που απουσιάζουν:

Διαθέσιμος τεχνολογικός εξοπλισμός:

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές: ΝΑΙ / ΟΧΙ

Τάμπλετ: ΝΑΙ / ΟΧΙ

Διαδραστικός/οί πίνακας/ες: ΝΑΙ / ΟΧΙ

Εξοπλισμός τηλεδιασκέψεων: ΝΑΙ / ΟΧΙ

Από που προέρχεται, κυρίως, ο τεχνολογικός εξοπλισμός της σχολικής μονάδας:
α) κρατική επιχορήγηση β) ιδιωτική πρωτοβουλία γ) ευρωπαϊκή/μη κυβερνητική επιχορήγηση κ.α.

β) Ποιοτικές παρατηρήσεις:

- Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης της σχολικής μονάδας; Α) Κράτος, Β) Εξωτερικοί φορείς.
- Υπάρχουν τεχνολογικό και μη υλικό ή/και υπηρεσίες που προέρχονται από μη κρατικές πηγές; ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Πραγματοποιούνται στη σχολική μονάδα δράσεις που στοχεύουν στην ελκυστικότητά της ως προς την απόκτηση υλικών πόρων (π.χ. μαθητικά φεστιβάλ); ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Πώς κατανέμονται το διαθέσιμο υλικό και η χρηματοδότηση στη σχολική

μονάδα;

- Πώς διαχειρίζεται η σχολική μονάδα ζητήματα που προκύπτουν από την έλλειψη επαρκών πόρων(αν υπάρχουν);
- Πώς διαχειρίζεται η σχολική μονάδα ζητήματα που προκύπτουν κατά την κατανομή του διαθέσιμου υλικού(αν υπάρχουν);

Επικοινωνία στο σχολείο:

1. Σε ποιους κοινοποιείται η πρόθεση για εφαρμογή κάποιας νέας δράσης/καινοτομίας;
2. Πώς αναπτύσσεται η επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών;
3. Πώς αναπτύσσεται η επικοινωνία με την τοπική κοινότητα;
4. Πώς αναπτύσσεται η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών;
5. Πώς αναπτύσσεται η επικοινωνία των εκπαιδευτικών με τη διοίκηση;
6. Πώς αναπτύσσεται η επικοινωνία των εκπαιδευτικών με τους μαθητές;
7. Αξιοποιούνται από τη σχολική μονάδα ψηφιακές δίοδοι επικοινωνίας; ΝΑΙ / ΟΧΙ

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ
--

- Υπάρχει εξωτερικό πλαίσιο για τις αρμοδιότητες των:
 1. Εκπαιδευτικών: ΝΑΙ/ΟΧΙ
 2. Διευθυντή/τριας: ΝΑΙ/ΟΧΙ
 3. Υποδιευθυντή/τριας: ΝΑΙ/ΟΧΙ
 4. Μαθητών/τριών: ΝΑΙ/ΟΧΙ
 5. Βοηθητικού προσωπικού: ΝΑΙ/ΟΧΙ
 6. Συλλόγου γονέων και κηδεμόνων: ΝΑΙ/ΟΧΙ
- Υπάρχει εσωτερικός γραπτός κανονισμός που ορίζει τις αρμοδιότητες των:
 1. Εκπαιδευτικών: ΝΑΙ/ΟΧΙ
 2. Διευθυντή/τριας: ΝΑΙ/ΟΧΙ

3. Υποδιευθυντή/τριας: ΝΑΙ/ΟΧΙ
4. Μαθητών/τριων: ΝΑΙ/ΟΧΙ
5. Βοηθητικού προσωπικού: ΝΑΙ/ΟΧΙ
6. Συλλόγου γονέων και κηδεμόνων: ΝΑΙ/ΟΧΙ

Πόσο συχνές είναι οι τακτικές συναντήσεις μεταξύ:

- Διεύθυνσης και Συλλόγου Διδασκόντων: ΣΠΑΝΙΑ / ΛΙΓΕΣ / ΑΡΚΕΤΕΣ / ΠΟΛΛΕΣ / ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΕΣ
- Συλλόγου γονέων και Κηδεμόνων και Συλλόγου Διδασκόντων: ΣΠΑΝΙΑ / ΛΙΓΕΣ / ΑΡΚΕΤΕΣ / ΠΟΛΛΕΣ / ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΕΣ
- Διεύθυνσης και μαθητών/τριών: ΣΠΑΝΙΑ / ΛΙΓΕΣ / ΑΡΚΕΤΕΣ / ΠΟΛΛΕΣ / ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΕΣ
- Διεύθυνσης με εξωτερικούς συνεργάτες (κρατικούς ή μη): ΣΠΑΝΙΑ / ΛΙΓΕΣ / ΑΡΚΕΤΕΣ / ΠΟΛΛΕΣ / ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΕΣ
- Κύριου και βοηθητικού προσωπικού: ΣΠΑΝΙΑ / ΛΙΓΕΣ / ΑΡΚΕΤΕΣ / ΠΟΛΛΕΣ / ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΕΣ
- Πώς ορίζονται οι υπεύθυνοι για τις καθημερινές εργασίες εντός της σχολικής μονάδας;
- Προκύπτουν συγκρούσεις στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων; ΝΑΙ / ΟΧΙ. Αν ναι, πώς επιλύονται, συνήθως, οι συγκρούσεις αυτές;
- Πώς κατανέμονται οι εκπαιδευτικοί στα τμήματα;
- Προκύπτουν συγκρούσεις λόγω της κατανομής των εκπαιδευτικών στα διάφορα τμήματα; Πώς επιλύονται, συνήθως, οι συγκρούσεις αυτές;
- Προκύπτουν συγκρούσεις κατά την εκτέλεση των εργασιών στη σχολική μονάδα; ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Ποια είναι, συνήθως, η αιτία των συγκρούσεων αυτών; Πώς επιλύονται, συνήθως;
- Συνεργάζεται η σχολική μονάδα με εξωτερικούς ειδικούς (π.χ. διευθυντές εκπαίδευσης, συντονιστές εκπαίδευσης, κοινωνικούς λειτουργούς) όταν

προκύπτουν ζητήματα που ξεπερνούν τις δυνατότητες του δυναμικού της;
ΝΑΙ / ΟΧΙ

- Αναπτύσσονται δράσεις που προωθούν εν γένει τη συνεργασία και την επικοινωνία εντός της σχολικής μονάδας (πχ ομαδικές εξωσχολικές δραστηριότητες); ΝΑΙ / ΟΧΙ

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ

Πόσα έτη λειτουργεί η σχολική μονάδα;

Το επίσημο/θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο καλύπτει:

1. Το ετήσιο σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
2. Το μηνιαίο σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
3. Το εβδομαδιαίο σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
4. Το καθημερινό σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
5. Τους ετήσιους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος ΝΑΙ / ΟΧΙ
6. Τους μηνιαίους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος ΝΑΙ / ΟΧΙ
7. Τους εβδομαδιαίους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος ΝΑΙ / ΟΧΙ
8. Τους καθημερινούς στόχους της διδασκαλίας ανά τάξη και ανά μάθημα με βάση το Αναλυτικό Πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ

Το εσωτερικό σχολικό χρονικό πλαίσιο καλύπτει:

1. Το ετήσιο σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
2. Το μηνιαίο σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
3. Το εβδομαδιαίο σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
4. Το καθημερινό σχολικό πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
5. Τους ετήσιους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος ΝΑΙ / ΟΧΙ
6. Τους μηνιαίους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος ΝΑΙ / ΟΧΙ

7. Τους εβδομαδιαίους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος ΝΑΙ / ΟΧΙ
 8. Τους καθημερινούς στόχους της διδασκαλίας ανά τάξη και ανά μάθημα με βάση το Αναλυτικό Πρόγραμμα ΝΑΙ / ΟΧΙ
 9. Τους ετήσιους στόχους της σχολικής μονάδας ΝΑΙ / ΟΧΙ
 10. Τους μηνιαίους στόχους της σχολικής μονάδας ΝΑΙ / ΟΧΙ
 11. Τους εβδομαδιαίους στόχους της σχολικής μονάδας ΝΑΙ / ΟΧΙ
 12. Τους καθημερινούς στόχους της διδασκαλίας ανά τάξη και ανά μάθημα ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Έχετε παρατηρήσει ασυμβατότητα μεταξύ των συνθηκών λειτουργίας σας και των προδιαγραφών των θεσμοθετημένων χρονοδιαγραμμάτων; ΝΑΙ / ΟΧΙ
 - Έχει αποδειχθεί ποτέ το θεσμοθετημένο χρονοδιάγραμμα ως μη ρεαλιστικό βάσει των συνθηκών υπό τις οποίες λειτουργεί η σχολική μονάδα; ΝΑΙ / ΟΧΙ
 - Η σχολική μονάδα χρειάστηκε ποτέ να διαφοροποιήσει τις θεσμοθετημένες/προβλεπόμενες λειτουργίες του και την προβλεπόμενη δομή του, ώστε να συμφωνούν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της; ΝΑΙ / ΟΧΙ
 - Σε τι βάθος χρόνου σχεδιάζονται οι στόχοι της σχολικής μονάδας ;
 - Πώς δομεί η σχολική μονάδα τις στρατηγικές δράσης του ως προς την επίτευξη των στόχων της;
 - Η σχολική μονάδα πραγματοποιεί δράσεις που στοχεύουν να βελτιώσουν την μελλοντική της κατάσταση; ΝΑΙ / ΟΧΙ

Ως προς την ιστορία και το χρόνο:

- Είναι διακριτή η σύνδεση της τωρινής κατάστασης της σχολικής μονάδας με την ιστορία της; ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Η σχολική μονάδα αποθηκεύει και χρησιμοποιεί πρακτικές που εφαρμόστηκαν επιτυχημένα στο παρελθόν; ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Κατά τη συνάντηση των συλλογικών οργάνων, εκφράζονται φόβοι ή/και προσδοκίες ως προς το μέλλον της σχολικής μονάδας; ΝΑΙ / ΟΧΙ
- Πώς επιδρούν οι εμπειρίες της σχολικής μονάδας στο στρατηγικό της

σχεδιασμό;

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ

Λογοδοσία και αυτόνομη δράση

1. Πού λογοδοτεί, κυρίως, η σχολική μονάδα για τις δράσεις που προτίθεται να αναπτύξει;
2. Είναι η σχολική μονάδα σε θέση να αναπτύξει αυτόνομη δράση όσον αφορά πρακτικά ζητήματα (π.χ. επιδιορθώσεις); NAI / OXI
3. Είναι η σχολική μονάδα σε θέση να αναπτύξει αυτόνομη δράση όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της; NAI / OXI
4. Είναι η σχολική μονάδα σε θέση να αναπτύξει αυτόνομη δράση όσον αφορά αλλαγές στη λειτουργία της; NAI / OXI
5. Έχει αναπτύξει ή αναπτύσσει η σχολική μονάδα αυτόνομες δράσεις, μη ορμώμενες από εξωτερική απόφαση; NAI / OXI
6. Έχει υποστεί η σχολική μονάδα κυρώσεις στο παρελθόν για δράσεις μη θεσμοθετημένες από κάποιο ανώτερο όργανο; NAI / OXI
7. Υπήρξαν περιπτώσεις όπου το θεσμικό και νομικό πλαίσιο δεν προέβλεπε κάποιο ζήτημα που απασχόλησε τη σχολική μονάδα; NAI / OXI
8. Έχουν ακυρωθεί ή καθυστερήσει σημαντικά στο παρελθόν δράσεις λόγω γραφειοκρατικών προβλημάτων; NAI / OXI
9. Πού κοινοποιεί η σχολική μονάδα τα γενικά μαθησιακά αποτελέσματα και τα αποτελέσματα άλλων εκπαιδευτικών δράσεων;

Λήψη αποφάσεων:

1. Λογοδοτεί η σχολική μονάδα ή ενημερώνει εξωτερικούς φορείς για όλες τις αποφάσεις που λαμβάνει; NAI / OXI
2. Εντός σχολικής μονάδας ποιος είναι, συνήθως, αρμόδιος για τη λήψη αποφάσεων σε πρακτικά ζητήματα;
3. Εντός σχολικής μονάδας πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις σε ζητήματα που αφορούν τους στόχους;

4. Εντός σχολικής μονάδας πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις σε ζητήματα που αφορούν την οργάνωση του έργου της;

Στόχοι

1. Υπάρχουν στόχοι των αναλυτικών προγραμμάτων οι οποίοι διαφοροποιούνται βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της σχολικής μονάδας; ΝΑΙ / ΟΧΙ
2. Υπάρχουν καθαρά εσωτερικοί στόχοι στη σχολική μονάδα; ΝΑΙ / ΟΧΙ
3. Πώς διαχειρίζεται η σχολική μονάδα την επίτευξη πολλαπλών στόχων;
4. Τι συμβαίνει όταν ένας στόχος δε συνάδει πια με τα σχέδια της σχολικής μονάδας; θεωρείται πλέον μη λειτουργικός/ρεαλιστικός;
5. Πώς αξιολογεί η σχολική μονάδα τα αποτελέσματα των στόχων της;

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγηση

1. Λαμβάνονται πρωτοβουλίες επαγγελματικής ενίσχυσης της διεύθυνσης και των εκπαιδευτικών του; ΝΑΙ / ΟΧΙ
2. Λειτουργεί στη σχολική μονάδα πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας; ΝΑΙ / ΟΧΙ
3. Ποια μέριμνα υπάρχει για περιπτώσεις μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες;
4. Πώς πραγματοποιείται η αυτό-αξιολόγηση στη σχολική μονάδα;
5. Συμμετείχε η σχολική μονάδα στο παρελθόν σε κάποιο πρόγραμμα εξωτερικής ή εσωτερικής αξιολόγησης/αυτοαξιολόγησης; ΝΑΙ / ΟΧΙ

Καινοτομίες

1. Είναι η σχολική μονάδα σε θέση να αναπτύξει αυτόνομη δράση για την εισαγωγή κάποιας καινοτομίας; ΝΑΙ / ΟΧΙ
2. Ποιος αναλαμβάνει, συνήθως, την πρωτοβουλία για την εφαρμογή καινοτομιών στη σχολική μονάδα;

3. Πώς επιλέγεται ποια καινοτομία θα εφαρμοστεί εντός της σχολικής μονάδας;
4. Αναφέρετε το παράδειγμα, αν υπάρχει, μιας ή περισσότερων καινοτομιών που ενσωματώθηκαν στο σχολικό πρόγραμμα μετά την πιλοτική εφαρμογή τους.
5. Ποια είναι τα κυριότερα εμπόδια που εμφανίστηκαν κατά την εφαρμογή της πιο πρόσφατης καινοτομίας στη σχολική μονάδα;

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ
--

Πρόβλεψη, αναστοχασμός και αξιοποίηση της γνώσης

1. Πώς προλαμβάνει η σχολική μονάδα τυχόν κρίσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της χρονιάς (πχ συγκρούσεις μεταξύ μαθητών ή εκπαιδευτικών);
2. Υπάρχουν μηχανισμοί πρόβλεψης τυχόν κρίσεων και αλλαγών βάσει περιβαλλοντικών δεδομένων; ΝΑΙ / ΟΧΙ
3. Πώς επιλύονται στη σχολική μονάδα προβλήματα που αφορούν μαθητικά ζητήματα;
4. Πώς επιλύονται στη σχολική μονάδα προβλήματα που αφορούν ζητήματα σχετιζόμενα με το εκπαιδευτικό δυναμικό του;
5. Πώς επιλύονται στη σχολική μονάδα προβλήματα που αφορούν λειτουργικά/πρακτικά του ζητήματα;
6. Πώς αξιοποιείται η γνώση και η αρχειοθήκη καλών πρακτικών που διαθέτει η σχολική μονάδα στις στρατηγικές που σχεδιάζει;
7. Έχει συμβεί να εγκαταλείπονται παλιές επιτυχημένες πρακτικές, με το σκεπτικό ότι είναι αναποτελεσματικές/ακατάλληλες για εφαρμογή σε επόμενες χρονιές; ΝΑΙ / ΟΧΙ.
8. Κατά το σχεδιασμό των στόχων και των δράσεων, είναι ξεκάθαρη η σύνδεση των προσδοκιών με την πραγματικότητα; ΝΑΙ / ΟΧΙ
9. Από ποιες πηγές επιλέγει η σχολική μονάδα να εμπλουτίζει τις γνώσεις του δυναμικού του και τις δυνατότητες του;
10. Υπάρχει στο σχολείο λειτουργία εσωτερικής ανατροφοδότησης στο τέλος του σχολικού έτους; ΝΑΙ / ΟΧΙ

Ανάπτυξη κοινωνικής δράσης

1. Αναπτύσσονται δράσεις που ωφελούν την τοπική κοινότητα; ΝΑΙ / ΟΧΙ
2. Αναπτύσσονται δράσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος; ΝΑΙ / ΟΧΙ
3. Αναπτύσσονται δράσεις υπέρ ευάλωτων κοινωνικών ομάδων; ΝΑΙ / Ο

